

 Årsredovisning 2023

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING

Förord.....	3
Inledning.....	4
Året 2023 i korthet.....	5

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning.....	14
Översikt över verksamhetens utveckling.....	22
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning.....	24
Händelser av väsentlig betydelse.....	27
Väsentliga personalförhållanden.....	27
Styrning & uppföljning av regionens verksamhet.....	35
Region Västernorrlands engagemang för utveckling av länet.....	40
Förväntad utveckling.....	44

EKONOMISK ANALYS OCH REDOVISNING

Redovisningsprinciper.....	46
Ekonomisk analys.....	47
Ekonomisk redovisning.....	54

NOTER TILL ÅRSREDOVISNING 2023

Noter till årsredovisning 2023.....	57
-------------------------------------	----

INVESTERINGAR

Investeringar.....	66
--------------------	----

MILJÖ OCH HÅLLBARHET

Miljö och hållbarhet.....	70
---------------------------	----

FÖLJETAL

Följetal – Verksamhetsstatistik.....	72
Följetal – Visionen; Liv, hälsa och hållbar utveckling.....	78

BEGREPPSFÖRKLARINGAR

Begreppsförklaringar.....	81
---------------------------	----

REVISIONSBERÄTTELSE

Revisionsberättelse för år 2023.....	84
--------------------------------------	----

Till Årsredovisning 2023 hör följande bilagor:

- Fördjupad redovisning (måluppfyllelse)
- Fastighetsinvesteringsredovisning 2023
- Finansiell rapport pensionsmedelsförvaltning 2023
- Finansiell rapport likviditetsförvaltning 2023

FÖRORD

När 2023 summeras står det klart att en rad händelser kraftigt påverkat både regionens verksamhet och ekonomi.

Kommunsektorn i Sverige visar ett negativt ekonomiskt resultat för året, och enligt Sveriges regioner och kommer (SKR) så är det främst regionernas ekonomiska utfall som tynger sektorn. Region Västernorrlands ekonomiska resultat är inget undantag.

Ökad inflation har präglat samhällsekonomin, med åtstramande penningpolitik och försiktig finanspolitik som följd. För Region Västernorrland har kostnaderna för pensioner påverkats, liksom kostnaden för löpande drift inom alla verksamheter. Även en markant ökning av kostnaden för hyrpersonal har påverkat utfallet negativt.

Samtidigt står länet Västernorrland inför en märkbar samhällsomvandling. Stort fokus har under 2023 lagts på att möta ökade behov av kommunikation, information, samordning, samverkan och även konkreta stödåtgärder. Utöver det har ekonomi-, kompetensförsörjnings-, klimat- och beredskapsfrågor prioriterats. Liksom tidigare år har vissa omprioriteringar och avsteg från planerat långsiktigt och strategiskt arbete varit nödvändiga, för att i första hand hantera uppkomna situationer och operativ verksamhet.

För kommande år är det helt avgörande att de utvecklingsinsatser som pågår och de beslut om ekonomisk restriktivitet som fattats, ger effekt – både på kort och lång sikt. Samtidigt behöver omställningsförmågan i organisationen fortsätta att utvecklas, så att vi kan möta framtidens behov av välfärdstjänster utifrån de uppdrag som regionen har, och detta på en spelplan i förändring. Vi behöver också ställa för en generellt höjd beredskapskapacitet.

Dessutom behöver den stora nationella omställningen till en nära vård fortsätta också i Västernorrland. Inom hälso- och sjukvården pågår in i 2024 arbetet för en mer stabil bemanningssituation, för tillgänglighet, patientsäkerhet och för att säkerställa kapacitet för den vård som behövs.

Sammanfattningsvis – vi behöver säkerställa att vi i organisationen har en långsiktig förmåga att utföra våra uppdrag, på rätt nivå och med rätt kvalitet, med de resurser vi förfogar över. Vi behöver förändra arbetssätt och hitta kostnadseffektiva lösningar på framtidens välfärdsutmaningar. Detta är inte möjligt, utan att samtidigt vara en arbetsgivare som medarbetare och chefer väljer att arbeta hos. Vi behöver skapa förutsättningar för en stabil bemanning, och i detta reducera andelen inhyrd personal, för att nå en rimlig balans mellan inhyrd och egen personal. Organisationen behöver därtill sänka de administrativa kostnaderna, med målsättningen om effektivare processer genom förändrade arbetssätt, digitala lösningar, anpassade servicenivåer och utökad samverkan.

För att göra det behövs fokus och fortsatt kraftsamling i organisationen. Vikten av utvecklat, systematiskt arbete *tillsammans* – internt för ett starkt Region Västernorrland, men också i utvecklad samverkan med andra aktörer – har lyfts tidigare och är fortfarande högaktuellt och förtjänar att betonas igen.

Glenn Nordlund
Regionstyrelsens ordförande

Åsa Bellander
Regiondirektör

INLEDNING

Året har präglats av händelser med stor påverkan på såväl verksamhet som ekonomi för landets regioner och kommuner. Ekonomi-, kompetensförsörjnings-, klimat- och beredskapsfrågor har stått i fokus.

Många av dessa skeenden har Region Västernorrland begränsad rådighet över. Svensk hälso- och sjukvård är i ett besvärligt läge med kostnadsökningar och ekonomiska underskott. Sektorns förutsättningar under 2024 är extremt utmanande med ett estimerat underskott om totalt 24 miljarder och kommer att vara så även under 2025, med fortsatt osäkerhet kring den väntade vändningen 2026.

Region Västernorrlands ekonomiska resultat för helåret 2023 uppgick till minus 396 miljoner kronor, 58 miljoner sämre än budget. Utfallet var trots det något bättre än förväntat till följd av högre skatteintäkter och statsbidrag. Justerat för den positiva effekten av realiserade värdeökningar i kapitalförvaltningen var årets resultat minus 702 miljoner kronor.

Det kraftigt negativa utfallet för 2023 har sin främsta orsak i den höga inflationen som i stor utsträckning har påverkat kostnaderna för såväl pensioner som den löpande driften inom alla verksamheter. Även markanta kostnadsökningar avseende hyrpersonal (65 procents ökning från 2022) har påverkat det ekonomiska utfallet negativt.

Det är helt avgörande att pågående utvecklingsinsatser och redan fattade beslut om ekonomisk restriktivitet ger effekt, både i närtid och på längre sikt. Samtidigt behöver vi i organisationen både bibehålla och utveckla vår utvecklings- och omställningsförmåga, för att kunna möta framtida behov av välfärdstjänster utifrån de uppdrag som regionen har.

Inom hälso- och sjukvården har positiv utveckling kunnat utläsas ur flera aspekter under året. Tillgängligheten har prioriterats genom åtgärder som t. ex införande av metoder för produktions- och kapacitetsstyrning, digitala lösningar och prövande av s.k. Vårdlots. Vid årets slut kan utläsas att bland annat antalet operationer och vårdkontakter i den öppna vården har ökat. Ett omfattande arbete för att öka antalet disponibla vårdplatser har därtill skett, ett arbete som utöver en förbättrad tillgänglighet i slutenvården, också har bidragit till en ökad patientsäkerhet. Samtidigt har ekonomiska satsningar, fortsatt bemanningsproblematik och brist på rätt kompetens lett till stora kostnadsökningar under året. Bemanningssvårigheterna i kombination med hög belastning i verksamheterna, har även påverkat arbetsmiljön negativt i olika delar av hälso- och sjukvården.

Under året har också positiva signaler för länets framtid kommit kring nya etableringar och kraftig expansion av vissa större företag. Länets kommuner har fått flera besked om större investeringar och etableringar som påverkar spelplanen, både ur ett planeringsperspektiv och utifrån efterfrågan av välfärdstjänster.

Inom Region Västernorrland pågår utvecklingsarbete med längre framtidshorisont. Pågående arbeten som tar sikte på förflyttningar mot 2030 är exempelvis den regionala utvecklingsstrategin, målbilden för God och nära vård samt regionplanens interna målområden. Det pågår också omfattande insatser inom olika verksamheter, drivna av engagerade medarbetare och chefer, för att förändra arbetssätt och hitta kostnadseffektiva lösningar på framtidens välfärdsutmaningar.

Det regionala utvecklingsarbetet har i stort kunnat genomföras enligt plan för året, med god måluppfyllelse. Stort fokus har lagts på att möta ökande behov av kommunikation, information, samordning, samverkan och konkreta stödåtgärder med kompletterande insatser utifrån den samhällsomvandling som länet står inför. Mer systematiskt arbete tillsammans med andra aktörer är fortsatt nödvändigt för att lyfta länets nya förutsättningar och utmaningar, klara vårt framtida välfärdsuppdrag – och

samtidigt nå kostnads- och resurseffektivitet. Andra aktuella områden under 2023 har exempelvis varit förtydligad process kring ägarstyrning, folkhögskolornas omställningsarbeten samt beredning av nytt trafikförsörjningsprogram och förbundsordning för kollektivtrafiken.

ÅRET 2023 I KORTHET

Region Västernorrlands verksamheter

Nedan återges ett urval av händelser inom Region Västernorrlands verksamheter. Därutöver finns *Händelser av väsentlig betydelse med relevans för finansiella rapporter* i årsredovisningens Förvaltningsberättelse, sid. 27. För mer utförlig redovisning av händelser och förhållanden hänvisas till respektive nämnds/förvaltnings årsrapporter.

Regiongemensamt

Inför mandatperioden 2023–2026 trädde en ny förtroendemannaorganisation i kraft från 1 januari, med bland annat förändringar i nämndstrukturer och ansvarsområden.

Det osäkra omvärldsläget har haft fortsatt påverkan både i länet och Region Västernorrland, vilket bland annat har föranlett ett intensifierat arbete för en stärkt förmåga att hantera olika kriser och samhällsstörningar. Beslut om särskild organisering för arbetet har fattats och arbetsgrupper har bildats. Nätverksorganisationen för Civil beredskap (OCB) är nu igång med att identifiera och prioritera aktiviteter för stärkt förmåga i händelse av kris/krig.

Under 2023 har utbildning och övning av regional och lokal krisledning genomförts. Förtroendevalda i regionens krisledningsnämnd har fått en grundläggande genomgång av Civil beredskap – krisberedskap, civilt försvar och katastrofmedicinsk beredskap. De lokala katastrofmedicinska planerna är framtagna och övade. Härtill, sker samverkan med länsstyrelsen, kommunerna och Försvarsmakten (Norra Militärregionen).

Den samhällsomvandling som pågår i länets alla kommuner, utifrån omfattande etableringar och investeringar i befintliga och nya företag samt det förändrade säkerhetspolitiska läget i länet, kommer att påverka förutsättningar och krav på regionen. Detta ställer bland annat krav på fortsatt utvecklad strategisk och operativ samverkan; i linje med regionala utvecklingsstrategin (RUS) och målbeskrivningar i regionplanen. Det är avgörande att den samverkan som byggts upp med länets kommuner, länsstyrelsen och andra myndigheter, näringslivsaktörer och andra aktörer i olika samverkanskonstellationer fortsätter utvecklas och fördjupas.

Ett antal stora investeringar och etableringar har initialt, bidragit till ökade behov av kommunikation och information. Förvaltningen Regional utveckling har deltagit vid informationstillfällen internt och externt. Länsgemensamma projekt har beviljats, med syfte att stärka kapaciteten för att möta upp samhällsomvandlingen och kunna attrahera fler att flytta till länet när arbetstillfällen erbjuds.

Flera övergripande arbeten och projekt av strategisk karaktär startade under 2021 och 2022 som syftar till utvecklade processer i regionen. Några exempel som kan lyftas, inte minst utifrån ett länsperspektiv och behoven att kunna möta pågående samhällsomvandling, är strategisk kompetensförsörjning, kompetensväxling samt tidigare nämnd utveckling av området civil beredskap. Därtill pågår långsik-

tiga förändringsinsatser såsom övergripande arbete för ny modell gällande resursfördelning och -förbrukning. Till sammanhanget hör också utvecklingsarbeten med digitalisering och automatisering.

Strategisk kompetensförsörjning är en av de största utmaningarna framåt för Region Västernorrland. Dels som arbetsgivare och vår framtida förmåga att klara av välfärdsuppgifterna, dels för länet i stort. Sedan 2022 har ett omfattande arbete skett för att på kort och lång sikt stärka kompetensförsörjningskraften i verksamheten. Regionfullmäktige beslutade i april att under tre år satsa totalt 72,4 miljoner kronor, omkring 24 miljoner kronor årligen, i ett stort kompetensförsörjningspaket. *Mer om det interna kompetensförsörjningsarbetet finns att läsa på sid. 34f, avsnitt Personalförhållanden.*

Gällande hälso- och sjukvården specifikt, har behovet av omställning kopplad till bemanningssituationen blivit allt mer tydligt. Ett nationellt arbete har skett under året, som lett fram till en gemensam upphandling av hyrpersonal. Region Västernorrland har tillsammans med landets övriga regioner, förbundit sig att följa avtalet¹ som gäller i fyra år och ersätter tidigare avtal. I Västernorrland börjar avtalet gälla i april 2024. I samverkan med övriga norrlandsregioner har också en ny modell tagits fram, i syfte att minska andelen inhyrd bemanning och göra det mer attraktivt att välja fast anställning.

Som regionalt utvecklingsansvarig aktör fördelas medel från 1:1 anslaget, statliga medel i form av projekt- och företagsstöd för länets utveckling. En ny programperiod för EU:s fonder har startat och hittills har tre utlysningar genomförts i regional- och socialfonden. Det har inneburit ett högt söktryck på 1:1 anslaget, med behov av hårdare prioriteringar.

Regeringen har för den nya programperioden utsett Sara Nylund till ordförande för Strukturfondspartnerskapet Mellersta Norrland. Härtill har huvudsekretariatet flyttat till Västernorrland och etablerats i förvaltningen Regional utveckling. Sekretariatet har utöver stödjande arbete för partnerskapet, prioriterat arbetsinsatser för effektivisering och kvalitetssäkring samt stärkta relationer med förvaltande myndigheter. Mobilisering av projektaktörer i syfte att genomföra program och handlingsplan för Europeiska Regionalfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF+) pågår.

Två projekt har startats vid Energikontoret Västernorrland, ett inom förnybara bränslen och tunga transporter, och ett inom energieffektiviseringsstöd till små och medelstora företag. Härtill kan nämnas projektet *Omställningslyftet*, en nationell satsning tillsammans med bland annat RISE och andra energikontor, som avslutats med goda resultat.

Inom ramen för Region Västernorrlands arbete gentemot en stärkt och breddad samverkan med civilsamhällets aktörer, har en översyn pågått in på 2023. Regionfullmäktige fattade under våren beslut om former för fortsatt utveckling av en utmaningsdriven och bred samverkan. I dialoger med intressenter för civilsamhället har förslag sedan tagits fram om en ny samverkansnivå och nya arbets sätt. Övergripande syfte är att möjliggöra för civilsamhällets företrädare att delta i samverkan kring långsiktiga och strategiskt viktiga frågor. Beslut om ikraftträdande väntas kunna ske under våren 2024.

Utvecklingen mot *Nära vård* omfattar hela Sverige och är nödvändig för att möta den demografiska utvecklingen. Sedan starten har flera utvecklingsarbeten genomförts och fortgår över hela länet. Ett läns-gemensamt program för samordning och stöd till kommunerna och regionen finns på plats sedan 2021. Programmet har stöttat i utvecklingsarbeten där nya arbets sätt testas i liten skala i samverkan mellan en eller flera kommuner och regionen, samt utvecklingsidéer i tidiga skeden, i syfte att underlätta och skapa goda förutsättningar för omställningen. Exempel på pågående projekt 2023²:

1) Nationellt hyrbemanningsavtal – Nationellt hyrbemanningsavtal (vgregion.se)

2) Mer på regionens hemsida, www.rvn.se, nyhet 2023-12-01 "Sömlöst samarbete"

- *Barn och unga i Ånge* (del av nationell pilot genom Sveriges kommuner och regioner, SKR).
- *BarnSäkert* – en god och nära vård för barn 0–6 år i Västernorrland
- En trygg och nära vård för personer i LSS-boende i Sundsvalls Kommun
- Multidisciplinärt demensteam
- Samverkan för påverkbar slutenvård
- SIP, *Samordnad individuell planering på distans*

Patientnämnden ska årligen analysera inkomna klagomål och synpunkter samt uppmärksamma riskområden och hinder för utveckling av vården. Kommunikation är det område som flest ärenden registreras under. I en rapport³ från nämnden 2023 framgår bland annat, att en välfungerande kommunikation mellan vårdgivare och patienter ökar chanserna för en lyckad behandling och minskar risken för vårdskador.

Utveckling med utgångspunkt i digitaliseringsstrategin och därtill beslutade digitaliseringsprojekt har fortgått under året. Ett urval av arbeten kan nämnas;

- Projektet *FOA 2.0* avslutades under senhösten. Arbetet har syftat till en mer ändamålsenlig och effektiv struktur för att bedriva systemförvaltning.
- Insatser inom *Främja Digitalisering* som både handlat om att bemanna resurser för att stödja den digitala förflyttningen samt aktiviteter för att realisera så kallade nyttoområden, ur regionens digitaliseringsstrategi.
- RPA (Robotic Process Automation), specifikt genom projektet *Digitala medarbetare*. Ett program på datorn följer angivna instruktioner och regler för att genomföra arbetsuppgifter – vilket kan effektivisera och skapa mer utrymme för kvalitativt arbete hos personal.
- Fortsatt projekt inom FVIS, *Framtidens vårdinformationssystem*, med planerat införande av Cosmic våren 2025. Inom projektet har både gemensamma förberedelseinsatser genom SUSSA⁴ och regionalt unika insatser genomförts.
- Pågående projekt för att testa teknik och arbetsätt gällande *Tal till text*. Projektet har visat på hur man genom digitalisering kan minska diktatköer och skapa en mer tillgänglig journal för patienten.

Regionfullmäktige beslutade i november, att Region Västernorrland under nästa år kommer att införa E-förslag. E-förslag innebär att Västernorrlands invånare, oavsett ålder, kommer att kunna lägga förslag och önskemål på förbättringar direkt till regionens styrande politiker. Syftet är att öka invånarnas demokratiska deltagande mellan valen och ge ökad möjlighet till inflytande. Samtidigt kan regionens förtroendevalda få en bättre insikt i vad som engagerar invånarna.

Mycket arbete har lagts ner kring att skapa en effektivare administration, bland annat via den genomlysning av Regionledningsförvaltningen som genomförts och som slutredovisades i februari. Slutrapport angående utredningen om en Effektivare administration lämnades under våren. I juni beslutades om ett första steg i en genomförandeplan där målet är att minska de administrativa kostnaderna för regionen med 250 miljoner kronor under de kommande tre åren. Regionledningsförvaltningens ledningsgrupp följer arbetet regelbundet, liksom att kontinuerlig återrapportering till Regionstyrelsen sker.

Den mycket ansträngda ekonomiska situationen har präglat året. Arbetet med budget 2024 var, liksom föregående års budgetarbete, extremt utmanande för hela organisationen. Regionstyrelsen beredde

3) Patientnämnden 2023 [Säg det så att jag förstår](#)

4) Strategisk Utveckling av Sjukvårdsstödjande Applikationer, samverkan mellan 9 regioner

Regionplan 2024 (med plan för 2025–2026) samt ekonomiska planeringsförutsättningar under våren. Planen antogs preliminärt i juni och fastställdes sedan tillsammans med budget, i fullmäktige i november. Ekonomiska restriktioner beslutades under hösten och skärptes ytterligare alldeles efter årsskiftet.

Regional utveckling

Vid årets första nämndsmöte konstituerade sig Regionala utvecklingsnämnden (RUN). Inom nämndens uppdrag ligger det regionala utvecklingsansvaret, som fram till årsskiftet 2022/23, låg under Regionstyrelsen. Förvaltningen Regional utveckling består idag av tre verksamhetsområden; tillväxt, kultur och bildning samt miljö och folkhälsa.

RUN förfogar över omkring 70 miljoner kronor för uppdrag inom den egna förvaltningen och fördelar nära 400 miljoner till externa aktörer och andra associationer, i enlighet med fastställd anslagsbudget. Härigenom blir den så kallade ägarstyrningen central. Därutöver förfogar RUN över såväl statliga regionala utvecklingsmedel som riktade statsbidrag inom dels kultursamverkansmodellen, dels för utveckling av folkhälsoarbetet som en del av Nära vård-omställningen. Kontinuerligt arbete sker för att säkerställa att utvecklingsinsatser kan finansieras med konkurrensutsatta projektmedel. Avgörande för fortsatt kraft i det regionala utvecklingsarbetet, är att den egna basfinansieringen kan växlas upp i finansiering och i samverkan. Förmågan att styra genom, och tillsammans med andra, är därför av stor betydelse. (*Mer finns att läsa på sid. 37*).

Påverkansarbete i fokus

Påverkansarbetet har utvecklats och formerats med påverkansagendan som utgångspunkt. Flera arbetsgrupper finns, med deltagande från många aktörer i länet. Kraft har lagts för att utveckla arbetet med andra regioner, framför allt med de övriga tre nordligaste regionerna. Samarbetet inom Stockholmskontoret har förstärkts med extra resurser genom projekt. Det har även tagits fram en plattform för fortsatt samarbete.

Medlemskap i Kvarkenrådet beviljades 2022. Förvaltningen har varit med och utarbetat förslag till ny vision och strategi för Kvarkenrådet, vilka antogs av rådets styrelse i maj.

Konkurrenskraftigt, hållbart och breddat näringsliv i hela länet

Region Västernorrland har tillsammans med kommunerna beslutat om en gemensam plattform för företagsfrämjande. BizMaker har därför utökats med ett affärsområde och omfattar nu inkubator, science park och etableringsfrämjande, genom varumärket *High Coast Invests*. Den nya strukturen betraktas som en milstolpe i att uppnå målet i den regionala utvecklingsstrategin om ett sammanhållet, utvecklat stödsystem för företagsfrämjande. Ett industriellt utvecklingscentrum, IUC, har inrättats i regionen, något som ytterligare stärker det företagsstödande systemet.

Projektmedel för att fortsätta arbetet med *Smart specialisering* är beviljade för kommande tre år. Målet är att upprätta färdplaner för de olika områdena i länets strategi för smart specialisering. För området kris och räddning/samhällsberedskap, utarbetas t.ex. plan med kommunerna i länet och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Under 2023 har utvecklingsarbete fortgått om hur besöksnäringen ska organiseras och drivas, tillsammans med destinationerna och andra relevanta aktörer.

Regionala utvecklingsnämnden har beviljat medfinansiering genom 1:1 medel för bredbandsutbyggnad i länet, motsvarande 52 miljoner kronor 2023.

Infrastruktur

Påverkansarbetet har intensifierats genom projektet *Botniska korridoren*. Regionala utvecklingsnämndens ordförande är ordförande denna mandatperiod. Utöver påverkansarbetet på nationell och europeisk nivå sker också aktiviteter genom *Nya Ostkustbanan AB* och via partnerskapen *Mittstråket* samt *Atlantbanan* med flera.

Genom *Botniska korridoren* har Region Västernorrland kunnat växla upp arbetet och ta en position i arbetet med militär rörlighet kopplat till infrastruktur och transporter, vilket möjliggör för betydande medfinansiering från EU. Arbetet har bidragit till Trafikverkets initiativ om en gränsöverskridande plattform - *Plattform Norr*. Botniska korridoren medarrangerade EU:s första expertmöte om militär rörlighet tillsammans med Utrikesdepartementet under det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd i juni. Ett seminarium arrangerades i Almedalen, om det nya säkerhetsläget och grön omställning.

I juni prioriterade strukturfondspartnerskapet projekt *Mittstråket 2.0*. Partners är bl.a Trafikverket och Krokoms kommun. De kommande fyra åren kan därmed investering genomföras på Mittbanan i syfte att öka trafiksäkerheten, hastigheten och kapaciteten.

Regeringen har uppdragit till Trafikverket att inleda arbete med inriktningsunderlag för kommande nationella infrastrukturplan. Regeringen lyfte perspektiv som harmoniserar med Region Västernorrlands långsiktiga infrastrukturprioriteringar; att stamnätsskorridorerna Skandinavien-Medelhavet och Nordsjön-Östersjön, ska byggas skyndsamt. Dialog har påbörjats med Trafikverkets ledning i nya regionala organisationen i norr.

Kompetensförsörjning – del av det regionala utvecklingsansvaret

Utifrån det förtydligade uppdraget till Region Västernorrland, har ett förutsättningsskapande arbete fortgått som fortsätter 2024. Dialoger har förts med exempelvis Kommunförbundet, länets näringslivsorganisationer och kommunerna om behov av insatser. Arbetet för att formulera mål och prioriteringar görs med nämnda aktörer.

Region Västernorrland och kommunerna har tillsammans skapat ett nätverk för att utveckla och systematisera validering och skapa en arena för samverkan för att stärka metoden som ett kompetensförsörjningsverktyg. Just nu sker arbetet i projektform.

Folkhögskolornas roll inom regional kompetensförsörjning

Bland annat, har en förstudie medfinansierats för att undersöka stärkt rekrytering till undersköterskeutbildningarna genom att bättre nå målgrupper på landsbygd. Flera yrkeshögskoleutbildningar har bedrivits under året.

Språkutbildningen för utlandsfödd vårdpersonal inom Region Västernorrland bedrivs av folkhögskolorna i samarbete med hälso- och sjukvården. Verksamheten finansieras i ett större projekt för kompetensförsörjning.

Europeiska socialfondsprojektet *Nya vägar för folkbildning och företagande* drivs tillsammans med Härnösands och Mellansels folkhögskolor. Projektet ska stärka samverkan mellan folkhögskolorna och aktörerna inom företagsfrämjande i länet.

Folkhögskolorna har gjort ett omställningsarbete, som bland annat innefattat översyn av kursutbudet, för att anpassa verksamhet utifrån ekonomiska förutsättningar. I juni fattade RUN beslut att avveckla Hola folkhögskolas filial i Sollefteå.

Kultur och bildning för hållbar samhällsutveckling

Statliga utredningar har fortgått 2023, som kan komma att påverka förutsättningar inom kultur- och folkbildningsområdena framåt. Resultatet från utredningarna avseende kultursamverkansmodellen och folkbildningsområdet väntas kvartal 1, 2024.

Flera satsningar på tillgänglig kultur och prioriterade grupper (unga, nationella minoriteter och grupper med särskilda behov) har genomförts 2023. Några exempel:

- Upphovsrättseminarium har arrangerats i samverkan med Konstnärsnämnden, Konstnärernas Riksorganisation (KRO), Musikerförbundet, Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation (SAMI) med flera.
- Media- och informationskunskap har varit tema för regionbiblioteket och folkhögskolorna.
- Ett förvaltningsinternt arbete kring utveckling av de kulturella och kreativa branscherna har fortgått, inte minst inom område stöd och finansiering.

Regional kollektivtrafik

Uppdraget för kollektivtrafik finns hos Din Tur. Regionens ställningstagande är att fortsatt verka för skatteväxling, och även att överta huvudmannaskapet för verksamhet som regionen finansierar.

Kommunalförbundet har arbetat med att ta fram förslag till styrande dokument för den egna verksamheten (fram till februari 2022). Sedan dess har förbundet fört en i huvudsak politisk dialog och process kring förslagets utformning och innehåll. Förslag till nytt styrande dokument behandlades av RUN december 2023 och bereds fortsatt av regionledningsförvaltningen mot regionfullmäktige.

Sjukresor med kollektivtrafik

Arbetet fortgår för att fler sjukresor, där taxi inte är nödvändigt, ska kunna genomföras genom kollektivtrafik. Samordningen har fortsatt att öka, dock är det några procentenheter kvar till 2019 års nivå. Arbetet att utveckla digitala färdbevis tillsammans med Din Tur har återupptagits och fortgår.

Arbete för förbättrad folkhälsa

Arbete har påbörjats för att mer systematiskt kunna sprida analysresultat etcetera rörande folkhälsan i länet, genom regionala fakta. En rapport utifrån resultaten i nationella enkätundersökningen *Hälsa på lika villkor* för 2022 färdigställdes våren 2023. Rapporten fick god spridning spridits och förvaltningen har vid olika forum presenterat och diskuterat rapportens resultat.

Förvaltningens samarbete med hälso- och sjukvården kring fysisk aktivitet på recept, *FaR*, är framgångsrikt. Region Västernorrland, med primärvården i spetsen, tillhör de bästa i Sverige. Flera insatser för ökad användning möjliggjordes av riktade statsbidrag.

Region Västernorrland ger organisations- och verksamhetsstöd till ett antal civilsamhällesorganisationer inom folkhälso- och funktionshinderområdet. Samverkansavtal som grund för samverkan finns med RF-SISU⁵ och RFSL⁶.

Fler aspekter inom folkhälsa lyfts under rubriken ”regiongemensamt” samt ”hälso- och sjukvård” i detta kapitel. *Fördjupade redovisningsbilagan* lyfter exempel på aktiviteter.

5) Riksidrottsförbundet, Studieförbundet Idrottsutbildarna

6) Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter

Hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvården, den nationella och regionala, befinner sig i en omfattande omställning mot God och nära vård, för att kunna möta upp invånarnas behov. Förändrad demografi medför utmaningar där andelen äldre och kroniskt sjuka ökar samtidigt som antalet människor i arbetsför ålder minskar. Nya behandlingsmöjligheter till följd av innovation och teknologikutveckling samt ökade förväntningar från invånare – ställer allt högre krav på vårdens och omsorgens förmåga till prioriteringar och effektiviseringar. De samhällsutmaningar som Västernorrland står inför är komplexa. Samverkan mellan en bredd av aktörer med olika kompetens och inflytande, är en förutsättning för att ta till vara de möjligheter som förändringarna kan ge.

I Region Västernorrland har efterfrågan på kompetens och bemanningsproblematik varit påtaglig under året, med en fortsatt påverkan på arbetsmiljön för medarbetare inom olika delar inom hälso- och sjukvården. Det, i kombination med ökad inflation, har lett till kraftigt ökade kostnader för inhyrd personal för 2023.

Exempel på kompetensförsörjningsinsatser specifikt inom hälso- och sjukvården, återfinns på sid. 34f, *Personalförhållanden*.

Parallellt med kostnadsutvecklingen – finns även en positiv utveckling att lyfta fram från det gångna året, i form av ökad vårdkapacitet och tillgänglighet i olika delar och även förbättrade områden sett till patientsäkerhetsfrågor. Inför sommaren genomfördes omfattande förberedelsearbeten på olika organisatoriska nivåer, arbeten som rapporteras ha gett positiva resultat och förbättrat patientsäkerhetssituationen avsevärt för perioden.

Nära vård och arbeten för ökad tillgänglighet

Hälso- och sjukvårdens arbete för omställning mot nära vård fortgår, med utökad samverkan med andra vård- och omsorgsgivare inom specialiserad vård, primärvård samt kommun. Arbetet med kunskapsöverföring till den vård som sker nära patienten fortsätter samt fortsatt utveckling av vård som finns tillgänglig i patientens närområde eller digitalt. Utveckling pågår ur flera aspekter, exempelvis utvecklandet av mobila team och ökad delaktighet hos patienten i olika processer. Från närsjukvårdsområdena rapporteras även om arbeten för förbättrad samverkan och sammanhållen vård, fortsatt utveckling av digitala arbetssätt och arbetsformer, för resursoptimering och förbättrad tillgänglighet samt för samskapande medborgardialoger med kommuner. Utöver de exempel som ges under rubriken ”regiongemensamt” i detta avsnitt, kan även pågående arbete för God och nära vård utifrån ett glesbygdsperspektiv nämnas, inrättandet av *Samhällsrum* och *Familjecentral*. Hit hör även *Friskhuset*, ett samlingsnamn för Folktandvårdens aktiviteter inom god och nära vård, i samverkan med andra aktörer.

Ett omfattande arbete med vårdplatser har gjorts av flera chefsled och arbetsgrupper med utgångspunkt i IVO:s (Inspektionen för vård och omsorg) granskning 2022 om vårdplatssituationen i Sundsvall. Under året har hälso- och sjukvården som helhet ökat antalet disponibla vårdplatser, respektive minskat andelen utlokaliserade patienter och antalet patienter som vårdas i korridor. Variationer finns givetvis mellan vårdområden och sjukhus, liksom variationer under året. Ökningen av antal disponibla vårdplatser har väsentligen förbättrat slutenvårdens tillgänglighet och bidragit till att öka patientsäkerheten. Samtidigt kan också ökade kostnader utläsas.

Ett högt prioriterat område 2023 har varit att erbjuda en tillgänglig hälso- och sjukvård, vilket givetvis omfattar många olika aspekter. Regionen har uppnått flera mål inom statliga prestationsbaserade områden under året. Ett fortsatt arbete med handlingsplanen för en hållbar och förbättrad tillgänglighet 2022–2024 pågår i enlighet med överenskommelsen *Ökad tillgänglighet med hälso- och sjukvården 2023* mellan staten och SKR.

Inom den specialiserade öppenvården har antalet vårdkontakter ökat med 7,5 procent på totalen mellan 2022 och 2023. Även antalet operationer har ökat, med ca 12 procent.

Exempel på aktiviteter för förbättrad tillgänglighet och en ökad vårdkapacitet, är införande av en metod och ett system för produktions- och kapacitetsstyrning, köp av vård och därtill, samverkan och gemensam planering. Funktion med *Vårdlots* har provats inom ett par verksamheter under året. Hit hör också aktiviteter som nämnts inom ramen för det regiongemensamma programmet för *God och nära vård*. Utveckling fortgår också för fler digitala arbetssätt och -former, utifrån tillgängliga tekniska lösningar. Fler exempel på arbeten för förbättrad tillgänglighet samt urval av regionövergripande resultat utifrån vårdgarantin, återfinns i bilaga *Fördjupad redovisning*, sid. 11.

En ny vårdnivå mellan sedvanlig vårdplats och intensivvård, intermediärvård (IMA), är införd i Sundsvall och Sollefteå. Utvärdering under hösten visade att införandet har gett goda resultat avseende patientsäkerhet och arbetsmiljö.

Ändrade regler för dygnsvila, Arbetstidslagen ATL

SKR, Sobona och de fackliga organisationerna kom 2022 överens om skärpta regler för dygnsvila. Bakgrunden var förändringar i arbetstidslagen, efter att EU-kommissionen bedömt att den svenska tolkningen inte följde EU:s direktiv. Regelverket är en skyddslagstiftning som syftar till att säkerställa medarbetarnas rätt till återhämtning och i förlängningen främja ett hälsosamt och hållbart arbetsliv. Tolkning av regelverket och planering för genomförande av nödvändiga förändringar påbörjades redan i januari.

Ambulanssjukvården påverkades nationellt, med betydande utmaningar i ett flertal regioner. Den höga omställningstakten har bidragit till osäkerhet och personalbrist, vilket kraftigt har påverkat arbetsmiljön för såväl medarbetare som chefer. Ett stort antal uppsägningar har inkommit och det nya regelverket kräver därtill utökad bemanning jämfört med tidigare, men rekryteringsbehovet har inte kunnat tillgodoses inom den tidsrymd som givits för omställningen. Planering och genomförande av åtgärder för att uppnå högsta möjliga tillgänglighet och samtidigt skapa bättre förutsättningar för verksamhetens medarbetare har varit en högt prioriterad verksamhetsfråga under året.

Psykisk hälsa – psykiatrisk och rättspsykiatrisk vård

Barn- och ungdomsentrén är en så kallad första-linje-verksamhet som tar emot barn med lätt till medelsvår psykisk ohälsa från hela länet, via digitala eller fysiska besök. Sedan oktober har målgruppen utökats och barn och ungdomar mellan 6 och 14 år tas emot. När verksamheten är fullt utbyggd vänder den sig gentemot åldersgruppen 6–17 år.

Inrättandet av SPOT (Specialpsykiatriskt omvårdnadsteam, dvs. mobila team) på alla tre sjukhusorter, bedöms ha bidragit till en minskad belastning på slutenvården och minskat antal besök vid den psykiatriska akutmottagningen. Utvecklingen beskrivs som ett steg i riktningen mot en mer öppenvårdsbaserad, nära vård. BUP, Barn- och ungdomspsykiatrin, har förändrat sitt arbetssätt i öppenvården när det gäller ätstörningsproblematik, vilket troligen också bidragit till minskat behov av heldygnsvård för patientgruppen.

Ett omfattande arbete har pågått under året för att bygga upp en helt ny verksamhet – Nationell hög-specialiserad vårdenhet (NHV) för svårbehandlade ätstörningar.

Inom Rättspsykiatriska regionkliniken har året präglats av den organisatoriska anpassning och utveckling som sker i takt med att den nya fastigheten uppförs (Nacksta, Sundsvall). Kliniken är fullbelagd och ombyggnaden syftar till att möta efterfrågan. Arbete med kompetensförsörjning har fortsatt och antalet vakanser inom aktuella bristyrken är nu lägre än på många år. Utfallen för 2023 visar en övergripande positiv utveckling avseende vårdkvalitet med en överlag, god målluppfyllelse.

Tandvård

Folktandvårdens största utmaning har under flera år varit bemanning och rekrytering, så även under 2023. Det föreligger nationellt stor brist inom samtliga yrkeskategorier av tandvårdspersonal. Detta tillsammans med arbete enligt den politiskt fastställda prioritetsordningen, får konsekvenser för såväl ekonomi som för vuxna patienter med lägre prioritet, samt på förmågan att bibehålla medarbetare och yrkesmässig kompetens.

På grund av resursbrist fattades i maj ett politiskt beslut om att frisktandvårdsavtalen ska börja fasa ut inom Folktandvården Västernorrland. Ett omfattande omställningsarbete har inletts, som förväntas pågå under hela utfasningsperioden, ca fem år.

Med uttalad brist på personella resurser har Folktandvården svårt att klara sitt grunduppdrag och arbetar kontinuerligt i syfte att jämna ut vårdköerna mellan länets kliniker och erbjuda en god och jämlik vård över hela länet. För att långsiktigt säkerställa uppfyllnad av uppdraget ser Folktandvården det som nödvändigt att utöka det profylaktiska/förebyggande folkhälsoarbetet. Trots aktivt arbete kan vid slutet av året, ändå konstateras fortsatta skillnader i kösituation inom Frisktandvården.

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING

Enligt kommunallagen ska en region ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Det är Regionfullmäktige som beslutar om finansiella mål och mål för verksamheten av betydelse för god ekonomisk hushållning. Vid bedömning av om Region Västernorrland når kravet om god ekonomisk hushållning, beaktas måluppfyllelsen för både de verksamhetsmässiga och de finansiella målen.

De treåriga målsättningarna i regionplanen konkretiseras genom verksamhetsplaner för Regionstyrelsen liksom nämnderna, utifrån respektive ansvarsområden. Eventuella prioriteringar utifrån ekonomiska ramar görs samt att nämnderna beskriver sina planerade fokusområden för att bidra till måluppfyllelse. Indikatorer kopplas till målen. I nästa led omsätts nämndernas verksamhetsplaner av förvaltningsorganisationen, i första hand till aktiviteter – dvs tydliggör hur de önskade förflyttningarna är tänkta att uppnås. Redovisning återfinns i nämndernas, styrelsens samt förvaltningarnas separata årsrapporter.

Efter att nämnderna och förvaltningarna har upprättat sina verksamhetsplaner, sammanställs och beslutas en uppföljningsbilaga på regiongemensam nivå med indikatorer och följetal som utgör grund för uppföljning av regionplanen.

Principer för målbedömning

Till varje mål i regionplanen finns indikatorer kopplade, det vill säga mätetal och kvalitativa processmått som används i bedömningen av önskad förflyttning/utveckling i förhållande till fastställda mål.

Effekter kan dock sällan mätas på ett entydigt sätt. Utfallen för enskilda indikatorer får därigenom inte nödvändigtvis en avgörande betydelse i bedömning av måluppfyllelse, utan även genomförda eller påbörjade aktiviteter och åtgärder kan påverka den samlade bedömningen.

Bedömningsnivåer:

- *Helt uppfyllt*
- *I hög grad uppfyllt*
- *Delvis uppfyllt*
- *Ej uppfyllt*
- *Ej utvärderat*

Redovisning av måluppfyllelse

Nedan följer utvärdering av mål med betydelse för en god ekonomisk hushållning, fastställda genom regionplan 2023–2025. Fördjupad redovisning återfinns i bilaga.

Målområde 1: Ett attraktivt Västernorrland med hållbar utveckling

Mål	Bedömning 2023	Kommentar
Region Västernorrland agerar som en sammanhållande kraft för en hållbar samhällsutveckling	 I hög grad uppfyllt	Indikatorn om samverkan med berörda aktörer enligt fastställda former, bedöms ha fortgått i linje med plan. Samverkan inom regionala samverkansrådet har fortsatt utvecklas och i delar vidgats, liksom samverkan mellan verksamheter inom Region Västernorrland, kopplat till regionala utvecklingsfrågor. Användningen av regionala utvecklingsmedel 1:1 sker på ett kostnadseffektivt och strategiskt hållbart sätt. Nivån på bussresandet i länet tycks ha planat ut och ligger fortsatt på en nivå som är lägre än innan pandemin (2019). Tågresandet är dock fortsatt starkare än före pandemin, med fler resenärer.
Vi främjar förutsättningarna för god och jämlik folkhälsa i Västernorrland	 Delvis uppfyllt	Övergripande utvecklingsarbeten pågår med väntad bäring på önskade resultat, däribland arbeten gentemot mer hälsofrämjande och förebyggande, nära vård. Uppföljningen av målet avser Region Västernorrlands insatser, som en av flera viktiga aktörer för att nå önskade effekter. Några steg som kan noteras under året, är fortsatt utvecklad samverkan genom Hälsam, ökat antal hälsosamtal i primärvården samt fortsatt utveckling av verksamheten Barn- och ungdomsentrén. Flera pågående aktiviteter kopplade till målet, visar god eller delvis god progress. Fortsatt prioritet behövs dock för utveckling och effekter i önskad riktning över tid.

Målområde 2: Region Västernorrland utvecklar arbetet för en god, jämlik och nära vård

Mål	Bedömning 2023	Kommentar
Vi erbjuder vård som utgår från individens behov och är tillgänglig	 Delvis uppfyllt	Stort fokus har även 2023, riktats mot en ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården utifrån patientens behov. En del förbättringar kan utläsas ur olika tillgänglighetsperspektiv för året. Fortfarande finns dock betydande utmaningar sett till flera indikatorer, inte minst sett till väntetider och vårdgarantin. De arbeten som startade under 2022, med utgångspunkt i Hälso- och sjukvårds fyra strategiska fokusområden ¹ behöver fortgå med full kraft då samtliga delar väntas ha positiv inverkan på och bidra till önskade effekter avseende tillgänglighet.
Vi bedriver kunskapsbaserad, trygg och säker hälso- och sjukvård samt tandvård	 I hög grad uppfyllt	Regionens resultat utifrån kvalitet och patientsäkerhet, följs upp genom den årliga patientsäkerhetsberättelsen, därtill mäts också aspekter avseende säkerhetskulturen. Arbetet med implementering av de personcentrerade och sammanhållna vårdförloppen har fortskridit. Jämfört med andra regioner inom Norra sjukvårds-regionen så håller Region Västernorrland liknande implementeringstakt. Urvalet övergripande hälsoutfall följer i stort sett rikets utveckling med, generellt sett, positiv utveckling över tid.

1) Nära vård & Kunskapsstyrning, Tillgänglighet & produktionsplanering, Kompetensförsörjning & ledarskap samt Verksamhetsuppföljning & nyckeltal

Målområde 3: Vi skapar mervärde för befolkningen genom vår verksamhet

Mål	Bedömning 2023	Kommentar
Vi erbjuder attraktiva arbetsplatser för medarbetare och chefer	 Delvis uppfyllt	Bemanningsituationen har fortsatt varit utmanande på olika håll i verksamheterna och kostnaderna för inhyrd personal har ökat markant. Omfattande insatser har genomförts respektive planeras. Ett regionövergripande arbete för kompetensförsörjning pågår, därtill en rad aktiviteter och utvecklingsinitiativ som väntas förbättra resultaten på längre sikt. Indikatorerna som avser HME (medarbetarenkät) är överlag stabila och visar bra nivåer, vilket i viss mån påverkar målet i positiv riktning.
Vi främjar samarbete, innovation och utveckling	 Delvis uppfyllt	Merparten av de insatser som är kopplade till målen har långsiktiga effekter och utmanas här till av prioriteringsbehov i operativa frågor, utifrån aktuella förutsättningar såsom resurser och kompetens. Målnivåerna i hållbarhetsplanen ligger generellt sett, inte i fas. Arbete har fortgått för att stärka förutsättningarna. Koldioxidutsläppen följer klimatbudgetens nivåer. 2023 års medarbetarenkät HME, i de två delindex som är kopplade till detta mål (ledarskap och styrning), visar förbättrade resultat och målnivån uppnås i den ena indikatorn.

Finansiellt mål: En ekonomi i balans över tid

Mål	Bedömning 2023	Kommentar
Det egna kapitalet, exklusive jämförelsestörande poster ¹ förstärks och soliditeten förbättras	 Ej uppfyllt	Det egna kapitalet har inte förstärkts och soliditeten har inte förbättrats under perioden. De ökade pensionskostnaderna och påverkan från inflationen kan delvis betecknas som jämförelsestörande, men bedömningen är ändå att målet inte är uppfyllt.
Kostnaden per DRG-poäng ² uppgår till högst 7,5 procent över snittet i riket för jämförbara sjukhus	 Ej uppfyllt	Produktivitetens mått för specialiserad somatisk vård, kostnad per DRG-poäng, tyder enligt förkalkylen för 2023 på en försämring i jämförelse med 2022. Den egna produktionen av vård ökade för 2023, dock har kostnadsutvecklingen varit kraftig vilket påverkar produktiviteten i negativ riktning.
Pensionsmedelsförvaltningen behöver tillföras minst ett belopp som motsvarar ökningen av RVN:s pensionsavsättning (exklusive jämförelsestörande förändringar)	 Ej uppfyllt	Det negativa resultatet, tillsammans med negativ utveckling av likviditet bedöms inte medge att tillföra pensionsmedelsförvaltningen ett belopp motsvarande normal förändring av pensionsavsättningen.
Självfinansieringen ³ av investeringar, exklusive strategiska investeringar ⁴ , bör vara minst 100 procent	 Ej uppfyllt	Det negativa resultatet innebär att investeringarna inte är självfinansierade via det egna resultatet. Däremot har likviditet funnits som täckt utgifterna.

1) Exempel på jämförelsestörande poster är realiserade värden på finansiella tillgångar, som till exempel aktier och räntefonder.

2) Diagnosrelaterade grupper (DRG) är ett verktyg för att gruppera vårdkontakter till större medicinskt relevanta och kostnadsmässigt likvärdiga grupper. Vårdkontakter kan viktas med avseende på resurstyngd, med hjälp av uppgifter från Socialstyrelsen och SKR. Prestationen utgörs av summerade viktade vårdtillfällen och besök, och uttrycks i så kallade DRG-poäng.

3) Nyckeltalet beskriver hur stor andel av nettoinvesteringarna som finansieras av egna medel. Detta tas fram genom att dividera årets resultat (exklusive realiserade värdeförändringar, plus avskrivningar) med nettoinvesteringarna.

4) Strategiska investeringar kan tillåtas om rationaliseringseffekten är dokumenterad eller om investeringen genomförs i strategiskt syfte för att nå regionens mål.

Måluppfyllelse, större nämnder

Måluppfyllelse 2023	Målområde 1	Målområde 2	Målområde 3	Ekonomiskt resultat ¹
Regionala utvecklingsnämnden				+ 9 mnkr (0)
Hälso- och sjukvårdsnämnden				- 694 mnkr ²
Regionstyrelsen				+ 99 mnkr

1) Mer utförlig redovisning på sid. 47 i årsredovisningen, avsnitt Ekonomisk analys, Driftredovisning.

2) RF beslutade 2022-11-30 (§ 207, budget 2023) att HSN sammanlagt kan redovisa ett underskott med 150 miljoner kronor 2023.

God ekonomisk hushållning

För att bedöma huruvida Region Västernorrland (RVN) uppfyller kraven på God ekonomisk hushållning, ställs resursåtgång i relation till måluppfyllelse i de verksamhetsmässiga målen. Måluppfyllelse presenteras närmare i bilagan, *Fördjupad redovisning*.

Övergripande har året som nämnts, präglats av händelser med stor påverkan på såväl verksamhet som ekonomi för landets regioner och kommuner. Ekonomi-, kompetensförsörjnings-, klimat- och beredskapsfrågor har stått i fokus. Många av dessa skeenden har Region Västernorrland begränsad rådighet över. Flertalet regioner är vid slutet av året, i ett besvärligt läge med kostnadsökningar och ekonomiska underskott.

Avseende verksamhetsmålen, syns viss förbättring i måluppfyllelse i jämförelse med föregående år. De ekonomiska målen visar sammantaget på en ansträngd och försämrad ekonomi, men kan utöver nämnda effekter av den exceptionellt höga inflationen också till del, härröras till att regionen har ökat leveransen i genomförandet av uppdraget.

I flera verksamheter har resurser även detta år behövt riktas mot operativt arbete och att lösa grunduppdragen här och nu. Detta utifrån aktuella, ändrade, förutsättningar och behov men också på grund av brist på rätt kompetens och bemanningsproblematik. Det senare har också, i kombination med inflation och konkurrens, föranlett kraftigt ökade kostnader för inhyrd personal, med mera. Andra områden som behövt prioriteras är säkerställande av vårdkapacitet bland annat genom arbetet med att öka antalet disponibla vårdplatser, arbetsmiljö- och patientsäkerhetsfrågor, med flera.

Sammantaget har regionen av olika orsaker, inte kunnat satsa med full kraft på strategiska frågor och långsiktiga förflyttningar i den utsträckning som hade behövts för att nå högre måluppfyllelse i de verksamhetsmässiga målen 2023. För att Region Västernorrland långsiktigt ska anses ha en god ekonomisk hushållning, behövs fortsatt vidareutveckling med hållbara effekter på verksamhet och ekonomi.

Övergripande omställning gentemot en god och nära vård fortsätter, liksom utveckling i relation till den regionala utvecklingsstrategin. Regionövergripande utvecklingsarbeten pågår, som i hög utsträckning är av långsiktig karaktär. Resultaten av arbetet och processutveckling är svåra att bedöma i en ögonblicksbild och fångas inte enkelt genom indikatorer och data. Flera viktiga områden visar dock på progress, såsom exempelvis utveckling för stärkt civil beredskap, breddad samverkan med civilsamhället, en fortsatt utvecklad process för så kallad ägarstyrning samt digitaliseringsutveckling.

Inom det regionala utvecklingsarbetet påvisas god framdrift, rollen som regionalt utvecklingsansvarig aktör utövas med fortsatt fokus på samverkan och förmågan att kunna styra genom, och tillsammans med andra. Samverkan, strukturer för stärkt regional utveckling samt fördelning av 1:1-med-

len, har fortsatt utvecklats i önskad riktning under året. I arbetet gentemot målet om en god och jämlik folkhälsa i länet pågår en rad insatser och aktiviteter i linje med ambitionerna. Dock kommer det att ta tid innan effekter kan synas. Hållbarhetsplanens målnivåer kan bli svåra att nå för regionen som helhet 2024, även om arbete för genomförbara förbättringar pågår.

Ett intensivt arbete med olika insatser har bedrivits under året, med utgångspunkt i Hälso- och sjukvårds handlingsplan 2022–2024. I delar kan positiva aspekter nämnas, såsom uppnådda mål inom statliga prestationsbaserade områden under året sett till väntetider samt en förbättrad tillgänglighet i slutenvård i och med det ökade antalet disponibla vårdplatser. I delar syns en ökad vårdproduktion, med exempelvis ett ökat antal vårdkontakter och operationer. Även framåt sett, kvarstår dock betydande utmaningar sett till tillgängligheten. Arbetsätt och organisation behöver fortsätta vidareutvecklas för att förflyttning gentemot den primära och personcentrerade vården ska nå genomslag. Övergripande bedöms utveckling mot ett mer systematiskt patientsäkerhetsarbete ha fortgått i Region Västernorrland, härtill har också etableringen av system för kunskapsstyrning fortsatt i enlighet med ambitionerna.

Riktade statsbidrag har tilldelats och bland annat använts utifrån olika aspekter med anknytning till regionplanens tre övergripande målområden. Sett till målen, finns tydligast koppling till aktiviteter riktade gentemot tillgänglighet och nära vård.

Årets ekonomiska resultat uppgår till minus 396 miljoner kronor, vilket är 428 miljoner sämre än 2022. Jämfört med budget är årets resultat 58 miljoner sämre. Det försämrade resultatet jämfört med 2022 beror främst på inflationens påverkan på pensionskostnader och andra verksamhetskostnader, samt på kraftigt ökade kostnader för inhyrd personal. Exklusive påverkan av orealiserade kursförändringar var resultatet 313 miljoner kronor sämre än budget och 1 180 miljoner kronor sämre än 2022.

Resultatet innebär att målet om att det egna kapitalet ska förstärkas och soliditeten förbättras, inte nås. Investeringarna har inte kunnat finansieras med ett eget positivt resultat, men har täckts med befintlig likviditet. Gällande den egna produktionen av vård syns förbättringar för 2023, dock har kostnadsutvecklingen varit kraftig vilket påverkar produktiviteten i negativ riktning i jämförelse med 2022.

De ekonomiska förutsättningarna de kommande två åren, kommer för Region Västernorrland liksom för resten av kommunsektorn, att vara oerhört utmanande till följd av en historiskt svag real utveckling av skatteunderlaget, där inflationen fortsatt påverkar både pensionskostnader och löpande verksamhetskostnader⁷. Till detta kommer en sannolikt fortsatt ansträngd bemanningssituation.

Sammantaget är bedömningen att regionen inte uppfyller fullmäktiges krav på god ekonomisk hushållning men att såväl nämnda påverkan av faktorer utanför regionens kontroll som åtgärder för att hantera efterdyningar av pandemin, måste beaktas i den totala bedömningen.

7) SKR: Ekonomirapporten, oktober 2023 - SKR Rapportwebb

Balanskravsresultat

BALANSKRAVSUTREDNING, miljoner kronor

	2019	2020	2021	2022	2023
Årets resultat enligt resultaträkning	118	208	637	32	-396
- realisationsvinster anläggningstillgångar	- 4	- 8	- 64	- 1	- 21
+ realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet ¹	-	-	-	-	+ 20
+ realisationsvinster bostadsrätter och fastigheter	-	-	-	+ 3	-
-/+ orealiserade vinster och förluster i värdepapper	- 181	+ 14	- 145	+ 446	- 307
+/- återföring orealiserad vinst och förlust i värdepapper	-	-	-	-	-
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	- 67	214	428	480	- 703
- Reservering av medel till resultatutjämningsreserven	-	-	- 253	-	-
+ Användning av medel från resultatutjämningsreserven	-	-	-	-	-
Årets balanskravsresultat	-67	214	175	480	-703
Balanskravsresultat från tidigare år	- 147	- 214	-	-	-
Synnerliga skäl, ej återställa extra ökning pensionskostnad	-	-	-	-	351
Balanskravsunderskott att återställa	- 214	0	0	0	- 352

1) I vissa fall kan medel från försäljning av anläggningstillgång användas utan att det anses strida mot god ekonomisk hushållning. Exempelvis när försäljningen är ett led i en omstrukturering, som medför lägre framtida kostnader. (prop. 2003/04:105 s. 9)

Balanskravsresultatet är lagstadgat och innebär att verksamheten ska bedrivas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Resultatet beräknas i en balanskravsutredning som utgår från årets resultat. Årets resultat enligt resultaträkningen justeras för orealiserade värdeförändringar på placerade medel samt för realisationsvinster/- förluster. En realisationsvinst från försäljning av fastighet för att minska framtida kostnader kan dock räknas med, vilket har gjorts avseende försäljning av Fränsta vårdcentral. Ett negativt balanskravsresultat ska normalt återställas inom tre år. Regionfullmäktige kan vidare besluta att en reglering av ett negativt balanskravsresultat inte ska göras om det finns synnerliga skäl.

Regionfullmäktige åberopade synnerliga skäl för att godkänna en kraftigt negativ resultatbudget för 2023 med ett underskott på 389 miljoner kronor, vilket skulle återställas över 5 år. Den negativa budgeten hade sin främsta orsak i inflationens stora påverkan på pensionskostnaderna, som utifrån gällande pensionsavtal måste värdesäkras. För 2024 angavs ett nästan lika stort underskott som 2023 (-319 miljoner kronor) medan resultatet för 2025 bedömdes bli positivt.

Under 2023 stod det dock klart att de negativa effekterna av inflationen på löpande verksamhetskostnader, och påverkan från den vårdskuld som upparbetats under pandemin, var avsevärt större än vad som antagits i budgeten. Till detta kom ytterligare negativa effekter i form av krav på upprätthållande av vårdplatsnivåer från IVO och att en från början utmanande bemanningssituation förvärrades, vilket ökade kostnaden för inhyrd personal 2023 dramatiskt. Slutligen var effekterna av det avgiftsbestämda pensionsavtalet AKAP-KR inte känt vid budgettillfället och ingick därmed inte i budgeten.

Ett år efter att budgeten för 2023 beslutades står vi med facit i hand för 2023 och med en beslutad budget för 2024 på -800 miljoner kronor och en negativ budget även för 2025. Allt resulterande i en kraftig avvikelse mot tidigare plan, och med i stort sett samma orsaker som låg bakom för 2023

års negativa utfall. Inflationen är i synnerhet besvärande då den genom att driva upp prisnivåerna även urholkar det reala skatteunderlaget och pressar ekonomin från både kostnads- och intäktssidan. Den negativa resultatutvecklingen för såväl 2023 som de två kommande åren överstiger kraftigt utgångspunkterna för den finansiella planeringen för såväl 2023 som efterföljande år. Bara effekten av inflation utöver normal nivå på pensionskostnaderna uppgår till 1 miljard kronor för åren 2023–2024.

Förutsättningar för ett återställande i enlighet med den målsättning som var grunden då budgeten för 2023 beslutades är därmed överspelade. Ett resultat i balans givet de förutsättningar de allra flesta regioner haft 2023 och kommer att möta 2024–2025, skulle innebära att Region Västernorrland måste genomföra drastiska nedskärningar, även i hälso- och sjukvården, för att sedan snabbt kunna växla upp igen. Detta skulle medföra betydande negativa konsekvenser för verksamhetens bedrivande och för invånarna i länet. Förutom påtagliga minskningar i utbud, förenat med stora risker på kort sikt, skulle en tillfällig neddragning också leda till mer långtgående och svårkontrollerade konsekvenser. Framför allt skulle kompetensförsörjningen, där det redan idag finns extremt stora utmaningar, påverkas med stor risk för skenande kostnader för inhyrd personal.

Utifrån ovanstående och risken för att övervältra negativa effekter på kommande generationer genom de stora nedskärningar som skulle krävas för att fullt ut återställa underskotten för åren 2023–2025, har en revidering gjorts av åberopandet av synnerliga skäl för underskottens återställande.

Enligt Kommunallagen ska kommuner och regioner ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. God ekonomisk hushållning handlar om att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig verksamhet samt en god hushållning av regionens medel på både kort och lång sikt. Med utgångspunkt i god ekonomisk hushållning, bedöms det inte möjligt att återställa hela det negativa balanskravsresultatet från 2023 inom tre år och samtidigt upprätthålla en ändamålsenlig verksamhet. Denna bedömning grundar sig också på att även budgeten för 2024 och planen för 2025 är negativ. Den i budgetbeslutet för 2023 angivna längre tiden för ett återställande och motiven till densamma kvarstår, oaktat orsakerna bakom det negativa resultat som ska återställas.

Region Västernorrland åberopar med anledning av detta synnerliga skäl för att inte återställa den del av det negativa balanskravsresultatet som kan hänföras sig till den exceptionellt höga inflationens påverkan på pensionskostnaderna. Effekten av detta uppgår till 351 miljoner kronor 2023, baserat på tidigare inflationsnivåer. Resterande del av det negativa balanskravsresultatet, 352 miljoner kronor, hänförligt till tidigare nämnda faktorer, ska i enlighet med beslutad regionplan återställas inom fem år.

När det gäller synnerliga skäl så pekar förarbetena till Kommunallagen tydligt ut att faktorer som till exempel en negativ befolkningsutveckling, hög arbetslöshet, förändringar av skatteintäkter, statsbidrags- och utjämningsystemet eller andra faktorer som det bör finnas beredskap för, enligt lagstiftaren inte utgör skäl för att inte reglera ett negativt resultat. Detta har varit Region Västernorrlands utgångspunkt i den bedömning som gjorts avseende ansvaret för ett återställande av de kvarvarande 352 miljonerna av underskottet för 2023.

Regionfullmäktige ska senast i budgeten 2028 fatta beslut om reglering av den återstående delen av det negativa balanskravsresultatet från 2023. Beslutet att åberopa synnerliga skäl betyder inte att det inte krävs ett fortsatt arbete för att vända den ekonomiska utvecklingen. Trots att pensionskostnaderna bedöms minska, kommer det att krävas omfattande åtgärder för att sänka kostnadsnivån och säkerställa en nivå på resultatet som är långsiktigt hållbar för att nå en ekonomi i balans och över tid stärka den finansiella ställningen.

Åtgärder för att möta pågående kostnadsutveckling i delar där regionen har rådighet över pågår, exempelvis med effektivisering av administration och utveckling av inköps- och investeringsprocesserna. Hälso- och sjukvården arbetar därtill utifrån handlingsplan.

Att inte återställa hela det negativa balanskravsresultatet bedöms dock, i detta ekonomiskt utmanande läge, ge bäst förutsättningar att uppnå god ekonomisk hushållning på sikt.

De negativa konsekvenserna av tillfälligt stora neddragningar i verksamheten bedöms bli större än de kortsiktiga ekonomiska vinsterna. Regionens strategi är i stället att ha ett långsiktigt förhållnings-sätt till god ekonomisk hushållning, där ett kontinuerligt arbete mot uppsatta mål ska ge långsiktigt hållbara effekter för både verksamhet och ekonomi.

Den resultatutjämningsreserv regionen disponerar, 253 miljoner kronor, kvarstår och planeras i enlighet med beslutad regionplan, att nyttjas 2024 då den enligt nuvarande prognoser för skatteunderlagets utveckling kan ianspråkta utan särskilt beslut av Regionfullmäktige.

De ekonomiska förutsättningarna de kommande två åren, kommer för Region Västernorrland liksom för resten av kommunsektorn, att vara oerhört utmanande till följd av en historisk svag real utveckling av skatteunderlaget, där inflationen fortsatt påverkar både pensionskostnader och löpande verksamhetskostnader. Till detta kommer osäkerheten kring en fortsatt ansträngd bemanningssituation.

ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS UTVECKLING

Fem år i sammandrag

	2019	2020	2021	2022	2023
Folkmängd 1 januari	245 453	245 347	244 554	244 193	243 265
- varav 0-19 år	54 620	54 709	54 420	54 250	53 648
- varav 20-64 år	131 917	131 208	130 473	129 787	129 040
- varav 65- år	58 916	59 430	59 661	60 156	60 577
Skattesats (kronor/skattekrona)	11,29	11,29	11,29	11,29	11,29
Skattesats, genomsnitt i riket (kronor/skattekrona)	11,49	11,56	11,56	11,56	11,57
Medelskattekraft (kronor/invånare)	221 097	225 194	233 600	246 177	260 928
Egen skattekraft (kronor/invånare)	209 558	211 894	221 504	232 243	245 115
Egen skattekraft i procent av medelskattekraften	94,8	94,1	94,8	94,3	93,9
Skatteintäkter (miljoner kronor)	6 106	6 036	6 307	6 616	6 885
Generella statsbidrag (miljoner kronor)	1 669	2 196	2 419	2 355	2 473
Finansnetto (miljoner kronor)	+ 184	- 6	+ 313	- 365	+ 12
Verksamhetens nettokostnader (miljoner kronor)	7 841	8 018	8 402	8 574	9 764
Årets resultat, förändring av eget kapital (miljoner kr)	+ 118	+ 208	+ 637	+ 32	- 396
Balanskravsresultat	-67	+214	+175	+480	-703
Resultatutjämningsreserv	-	-	253	253	253
Långfristiga skulder (miljoner kronor)	16	24	26	35	34
Eget kapital (miljoner kronor)	1 649	1 857	2 495	2 527	2 131
Likvida medel (miljoner kronor) ¹	787	1 661	1 191	893	210
Placering (miljoner kronor)	2 038	1 889	3 191	3 436	3 915
Investeringar (miljoner kronor)	233	149	236	387	565
Soliditet enligt balansräkning (procent)	22,0	23,3	27,8	30,9	22,1
Volymförändring (procent)	+2,5	+1,4	+2,4	-1,9	+5,4
Antal årsarbetare vid årsskiftet	5 049	5 171	5 203	5 088 ²	5 225
Nyckeltal (kronor/invånare)					
- omsättningstillgångar	13 749	16 970	20 858	21 866	21 080
- anläggningstillgångar	10 029	9 363	9 476	10 213	11 944
- långfristiga skulder (inklusive avsättningar)	11 785	12 630	14 287	15 096	17 684
- eget kapital	6 239	7 569	10 201	10 347	8 760

1) Kassa och bank (dvs exkl. placeringar av pensionsmedel).

2) Korrigerad siffra jfr motsvarande kolumn i årsredovisningen 2022 (5 177). Tabell för årsarbetare angav 5 088.

Soliditet

Soliditet är ett nyckeltal som anger hur stor del av organisationens totala tillgångar som har finansierats med eget kapital. Soliditeten påverkas av resultat och finansiering. Så länge organisationen kan generera ett positivt resultat och det egna kapitalet växer i förhållande till skulderna, så förbättras soliditeten kontinuerligt. Ett av de finansiella målen är att soliditeten ska öka. Det negativa resultatet 2023 som minskat det egna kapitalet, medför exklusive orealiserade förändringar i placeringar, en minskning av soliditeten från 31 till 22 procent.

Med ansvarsförbindelsen inräknad, den del av pensionsskulden som ligger utanför balansräkningen, samt orealiserade värdeförändringar av placeringar, har soliditeten försämrats från -15 procent till -20 procent.

Känslighetsanalys

Regionens verksamhet är mycket personalintensiv vilket gör att även små förändringar påverkar kostnaderna kraftigt. Även förändringar på utvecklingen av skatteintäkter och statsbidrag ger stor effekt på regionens ekonomi. Nedan exemplifieras känsligheten för förändringar av löner, skatteunderlag, skattesats samt generella statsbidrag.

- En procents personalkostnadsförändring = cirka 50 miljoner kronor
- En procents skatteunderlagsförändring = cirka 65 miljoner kronor
- En kronas förändrad utdebitering = drygt 600 miljoner kronor
- En procents förändring av generella statsbidrag = cirka 16 miljoner kronor

Likviditet och låneskuld

Regionens likvida medel, inklusive pensionsmedel men exklusive orealiserade värdeförändringar, uppgick vid årsskiftet till 3 665 miljoner kronor, en minskning med 511 miljoner kronor sedan föregående år. Placeringar för pensioner har ökat, och bankmedel har minskat. Regionen har sedan mitten av december 2023 en kontokredit i bank på 100 miljoner kronor. Krediten nyttjades inte under 2023. Regionen hade under året inga övriga lån.

Under året har den från pandemiåren ingående höga likviditeten påverkats negativt av såväl högre verksamhetskostnader som högre investeringstakt. Under kommande år kommer ett starkt fokus att krävas på att säkerställa att regionens betalningsberedskap är på en tillräckligt hög nivå.

Nettokostnadsandel av skatteintäkter och generella statsbidrag

Verksamhetens nettokostnader för 2023 uppgick till 9 764 miljoner kronor. Det är en ökning med 13,9 procent, jämfört med under 2022. Ökningen har sin främsta orsak i inflationens påverkan på såväl pensions- som övriga driftskostnader.

Sammantaget uppgick skatteintäkter och generella statsbidrag till 9 357 miljoner kronor. Det är en ökning med 4,3 procent jämfört med 2022, väsentligt mindre än ökningen för verksamhetens nettokostnader. Nettokostnaderna utgjorde därmed 104 procent av skatteintäkter och generella bidrag.

Sveriges kommuner och regioner, SKR, anger att det är en närmast unikt svag utveckling av skatteunderlaget, då det i reala termer faktiskt minskat med -1,5 procent för 2023 och det beräknas minska lika mycket 2024⁸. Det innebär att även om skatteintäkterna i kronor har ökat så har de inte ökat tillräckligt för att täcka kostnadsutvecklingen, det vill säga regionernas köpkraft har försämrats.

8) SKR nyhetsbrev (februari 2024); Konjunkturen vänder upp nästa år | SKR

VIKTIGA FÖRHÅLLANDEN FÖR RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING

Övergripande förhållanden

Några förutsättningar utifrån ett länsperspektiv

Hälsoläget för länets invånare är fortsatt utmanande och det finns även stora hälsoskillnader mellan olika grupper i befolkningen. Andelen äldre i befolkningen ökar därtill. Skattekraften och efterfrågan på välfärdstjänster väntas få signifikant påverkan utifrån den demografiska utvecklingen. Att främja hälsa och förebygga ohälsa, och viktigast, arbetet för att påverka *orsaker till* hälsans ojämlika fördelning – måste vara långsiktigt, systematiskt och dynamiskt med tanke på föränderliga förutsättningar, och behöver bedrivas så att delägarskap skapas hos berörda aktörer. För att ytterligare stärka arbetet, behövs också finansieringslösningar som möjliggör nödvändiga aktiviteter.

Kompetensförsörjning och bemanning i Region Västernorrland

Att minska beroendet av inhyrd personal är viktigt, inte bara ur ett ekonomiskt perspektiv. Även påverkan på kontinuitet och patientsäkerhet i den vård som ges samt betydelsen för en god arbetsmiljö och kompetensförsörjning är avsevärd. Utvecklingen med bemanningssvårigheter i hälso- och sjukvården, i kombination med allt fler aktiva bemanningsföretag samt att liknande bilder återfinns i andra regioner vilket drivit konkurrens om eftersökta kompetenser, har lett till en kostnadsdrivande situation i de flesta regioner.

Bemanningsrenden enligt SKR:s nationella sammanställning för helåret 2023⁹ visar att regionernas kostnader för hyrbemanning inom hälso- och sjukvården ökade med 17 procent jämfört med 2022. Kostnaden för inhyrd personal i förhållande till egen personalkostnad ökade (sett till riket) från 4,8 för 2022, till 5,1 procent. Förhållanden med ökande kostnader för inhyrd personal, rådde även 2022. Till detta kan för 2023, läggas till en markant ökad inflation och ytterligare ökade verksamhetskostnader.

Bedömningar, uppskattningar, tvister

I balansräkningen finns uppbokat en skuld för regionens andel avseende kommande sanering av mark i Långsele, kopplat till det tvätteriet som regionen tidigare drivit där. Utredning av Statens Geologiska Institut pågår, kostnader utifrån deras bedömning av saneringsbehovet har hittills belastat åren 2021-2023, det föreligger ännu osäkerhet kring det totala saneringsbehovet. Nuvarande bedömning kommer att uppdateras när ytterligare undersökningar är gjorda under 2024.

Inspektionen för vård och omsorg har ställt krav på regionen att ha ett visst antal disponibla vårdplatser, och har utfärdat ett föreläggande om vite om kravet inte uppfylls. Kostnad för ett eventuellt negativt utfall har bokförts, dock är ännu inte klarlagt hur det kommer att bedömas. Ett liknande krav på annan region, avslogs av domstol 2023, fler processer pågår för ytterligare regioner in på 2024.

Upphandlingen avseende vårdinformationssystemet Cosmic har gjorts tillsammans med övriga SUSSA-regioner¹⁰. Förberedelser för implementation pågår med en extra kostnadsbelastning under införandetiden som konsekvens. December 2022 beslutades om ett tilläggsavtal med Cambio Healthcare Systems AB. Konkurrensverket anser att villkoren i avtalet gör att kontraktet med leverantören förändrats så mycket att en ny upphandling borde ha gjorts. Förvaltningsrätten ska avgöra om Lagen

9) Sveriges Kommuner och Regioner (SKR): *Kostnader för inhyrd personal i hälso- och sjukvården 2023*

10) Strategisk utveckling av sjukvårdsstödjande applikationer.

om offentlig upphandling, följts fullt ut. Om så inte skulle bedömas ha skett, skulle påföljd kunna bli en upphandlingsskadeavgift, en eventuell kostnad för detta finns bokförd.

Finansiella risker och riskhantering

Den av fullmäktige beslutade finansiella policyn innehåller regler i form av riskmandat och limiter för finansverksamheten. Regionen är genom sin kapitalförvaltning en aktör på de finansiella marknaderna och är därmed utsatt för finansiella risker. En del i finansverksamheten är att identifiera och hantera riskerna i kapitalförvaltningen så att tillgångarnas värde kan säkras och rimlig avkastning på förvaltad kapital uppnås. Riskerna hanteras framför allt på övergripande nivå genom val av strategi och fördelning mellan olika tillgångsslag, det vill säga andelen tillgångar exponerade mot räntemarknaden och aktiemarknaden. Vid aktiefondsplaceringar sprids också riskerna genom att fonderna är exponerade mot olika delar av världen. Därutöver reglerar den finansiella policyn limiter för ett antal specifika finansiella risker såsom valutarisk, ränterisk och kreditrisk. Riskmått och limiter beräknas utifrån portföljernas marknadsvärde.

Regionen är exponerad för framför allt likviditetsrisk och marknadsvärdesrisk i de finansiella placeringarna. Regionen har vid utgången av 2023 ännu inga externa lån, och därmed ingen exponering för sådan ränterisk.

Regionen har under året haft god likviditet och har överlikviditet placerad i enlighet med riktlinjerna för den kortsiktiga likviditetsförvaltningen.

Regionen har 2023 blivit medlem i Kommuninvest. Därmed erbjuds en möjlighet till tidigare beslutad lånefinansiering av investering i Rättspsykiatrisk regionklinik i Sundsvall. Medlemskapet ger även möjlighet att möta framtida lånebehov till investeringar.

Regionen har sedan 1997 avsatt medel för framtida finansiella åtaganden för pensionsändamål. Avsatta medel har en långsiktig karaktär och ska i förvaltningen beakta regionens behov av medel för pensionsutbetalningar för redan ingångna och kommande pensionsåtaganden. I syfte att minska förlusterna vid kraftiga börsfall styrs andelen riskfyllda tillgångar i portföljen (primärt aktiefonder) dynamiskt. Portföljens innehav av tillåtna tillgångsslag (svenska och utländska aktiefonder, räntebärande värdepapper och likvida medel) allokeras utifrån den dynamiska riskhanteringen och gällande limiter för tillgångsslagen. Vid årsskiftet bestod regionens placeringar till cirka 43 procent av räntebärande värdepapper och kassa, och till resterande del av aktiefonder.

Utveckling avseende kapitalförvaltning och dess riskmandat rapporteras varje gång Regionstyrelsen sammanträder.

Pensioner

Regionen redovisar avtalspensioner enligt den så kallade blandmodellen. Det innebär att pensionsförmåner intjänade från och med år 1998 redovisas i balansräkningen och pensionsförmåner intjänade före 1998 finns under ansvarsförbindelser. Pensionsskulden i balansräkningen återfinns under avsättningar. Den totala pensionsskulden, i balansräkning och under ansvarsförbindelser, inklusive löneskatt, uppgick vid årsskiftet till 8 078 miljoner kronor. Av den skulden finns 4 267 miljoner kronor, eller 53 procent, i balansräkningen. Resterande skuld, 3 811 miljoner kronor, kan till endast 56 procent finansieras med eget kapital medan den återstående delen är ofinansierad. Den kommer att belasta resultat och likviditet när utbetalningarna ska göras i framtiden.

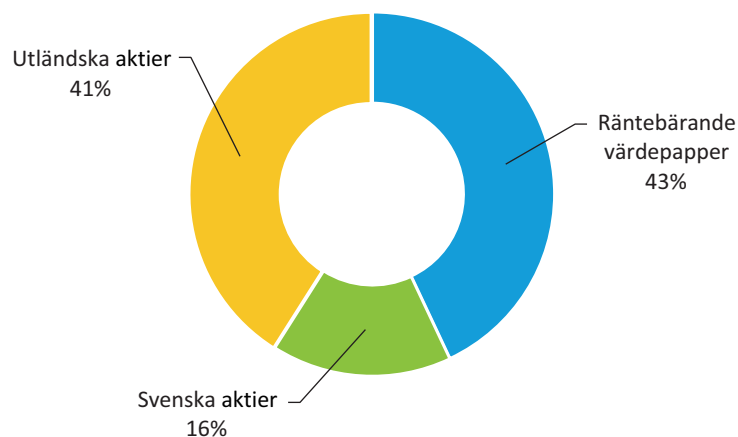
REGION VÄSTERNORRLANDS PENSIONSMEDELSFÖRVALTNING, miljoner kronor

	2022	2023
Pensionsförpliktelser (balansräkning avsättning)	3 650	4 267
Pensionsförpliktelser (ansvarsförbindelse)	3 733	3 811
Summa förpliktelser inklusive löneskatt	7 383	8 078
Pensionsmedel, bokfört värde	2 983	3 248
Återlån	4 400	4 829
Pensionsmedel, marknadsvärde	3 135	3 701
Pensionsmedel, orealiserad avkastning	153	452
Återlån utifrån marknadsvärde	4 247	4 377

Not: Med "Återlån" avses här, skillnaden mellan det åtagande som finns för kommande pensionsutbetalningar, pensionsutfästelser, och medel som är öronmärkta för detta syfte.

Regionens kapitalförvaltning har under året skett i enlighet med den finansiella policyn. Återrapportering har skett fortlöpande. Avkastningen på placerade pensionsmedel har under 2023 uppgått till 10,4 procent. I den ekonomiska redovisningen framgår denna i huvudsak orealiserade värdeförändring separat.

TILLGÅNGSFÖRDELNING PENSIONSPLACERINGAR 2023-12-31

Cirkeldiagrammet visar tillgångsfördelningen den 31 december 2023. Av diagrammet framgår följande fördelning: Räntebärande värdepapper 43 procent, Svenska aktier 16 procent respektive Utländska aktier 41 procent.

HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE

Ett urval av händelser under året, med relevans för finansiella rapporter.

Under 2022 beslutades om särskilda lönesatsningar för hälso- och sjukvårdspersonal, vilket fått full helårseffekt först under 2023.

Kostnaderna för kommunernas och regionernas avtalspensioner ökar med över 50 miljarder mellan 2022–2024. Den största kostnadsökningen återfinns i regionerna. Den klart största delen av kostnadsökningen beror på kraftigt ökad inflation, där inflationstakten i juni varje år, ligger till grund för prisbasbeloppet som pensionerna värdesäkras med¹¹. För Region Västernorrland har pensionskostnaderna ökat med nästan 560 miljoner kronor jämfört med 2022. Ungefär hälften av beloppet har påverkat personalkostnaderna och ungefär hälften har ökat de finansiella kostnaderna.

Den höga inflationen har utöver negativ effekt på pensionskostnaderna påverkat övriga driftskostnader negativt. Dock är det svårt att ange exakt hur stor inflationseffekten varit på kostnaderna. Delvis beror detta på en eftersläpning i effekten, till exempel genom olika avtalslängder för vissa inköp samt olika villkor för prisjusteringar från leverantörernas sida.

Sedan 2019 ska finansiella placeringar värderas till marknadsvärdet, och förändringarna av värdet redovisas i årets resultat. Detta kan innebära stora svängningar i resultatet. 2022 redovisades en värdenedgång, som försämrade resultatet med 446 miljoner kronor. 2023 har marknadsvärdet ökat med 307 miljoner kronor, som därmed har förbättrat årets resultat.

VÄSENTLIGA PERSONALFÖRHÅLLANDEN

Ett intensivt arbete kring de nya skärpta reglerna för dygnsvila, som började gälla från 1 oktober, pågick under större delen av 2023. Regelverket är en EU-lagstiftning som arbetsgivaren är skyldig att följa och vars syfte är att skapa bättre arbetsmiljö samt chans till vila och återhämtning för medarbetarna. Reglerna gäller för alla anställda och inhyrd personal som regionen schemalägger. En resurs tillsattes under hösten genom statliga medel för att stötta verksamheterna inom hälso- och sjukvården i schemalägningsfrågor. För läkare gäller reglerna från och med 1 februari 2024.

Regionhälsan har genomgått stora förändringar de senaste åren och från 1 januari 2023 slogs de samman med företagshälsan inom Sundsvalls kommun. Under året har stort fokus varit att få ihop de två organisationerna till en vilket inneburit förändrat arbetssätt, nya system, gemensamma lokaler med mera. Under hösten togs beslut om en tjänstekatalog för 2024 med tjänsteutbudet för kommande år. Denna kommer revideras varje år för att följa de behov som finns inom regionens organisation. En företagshälsovårdsnämnd har upprättats med anledning av sammanslagningen.

Arbetet med *Kompass*, en regiongemensam e-lärandeplattform för utbildning och utveckling, har fortskridit under året. Det finns ett flertal moduler i Kompass och fokus har legat på det administrativa verktyget för utbildningar LMS, Learning Management System. Under hösten har en migrering från andra utbildningsverktyg till LMS påbörjats och verktyget fylls på med utbildningar allt eftersom. Medel tillförs under 2024 för att kunna fortsätta arbetet och öka framdriften i projektet.

11) Sveriges Kommuner och Regioner, Ekonomirapporten (oktober 2023)

Från 1 januari 2023 infördes ett nytt premiebestämt pensionsavtal för regionens medarbetare, AKAP-KR (Avgiftsbestämd kollektivavtalad pension – kommuner och regioner). Det nya avtalet innebär bland annat att avsättning till pensionen höjs med 1,5 procent. Under perioden 1 april–31 maj fick medarbetare med lön över en viss nivå enligt avtal möjlighet att välja om de ville gå över till nya pensionsavtalet eller stanna kvar i det gamla avtalet, KAP-KL. Cirka 14 procent valde att gå över till nytt avtal.

Under sommaren kunde ett 50-tal skolungdomar i åldern 15–17 år erbjudas yrkespraktik. De verksamheter som tog emot ungdomarna i år var närsjukvårdsområdena, Länssjukvårdsområde Somatik och Regionledningsförvaltningen.

Hållbart medarbetarengagemang (HME)

Årets mätning av HME, hållbart medarbetarengagemang, genomfördes mellan 10 oktober och 30 oktober. Av totalt 6 321 medarbetare svarade 4 937 vilket ger en svarsfrekvens på 78,1 procent (81,2 procent 2022). *Se även bilaga Fördjupad redovisning av målpuppfyllelse, Målområde 3.*

HME TOTALINDEX¹, PER NÄMND

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Regionala utvecklingsnämnden	81	81	78
Hälso- och sjukvårdsnämnden	77	77	79
Regionstyrelsen, Patientnämnden, Kostnämnden Sollefteå samt Regionens revisorer	74	77	77

1) HME-index bygger på 9 frågor som tillsammans bildar ett totalindex. Frågeområdena: Ledare som tar tillvara medarbetarnas engagemang och kompetens för en positiv utveckling av verksamheten och dess medarbetare, Arbetet upplevs stimulerande, meningsfullt och utvecklande, Tydliga mål, förväntningar och återkoppling bidrar till delaktiga och engagerade medarbetare.

Not: Kostnämnden Sollefteå samt Företagshälsovårdsnämndens resultat, ingår i Regionstyrelsens utfall.

HME Totalindex har ökat inom Hälso- och sjukvårdsnämnden jämfört med resultatet 2021 och 2022 och ligger på 79.

För Regionala utvecklingsnämnden har index minskat jämfört med de två tidigare åren och ligger på 78.

Regionstyrelsen med flera ligger på index 77 vilket är samma nivå som föregående år, och en ökning jämfört med 2021.

HME Totalindex på regionövergripande nivå ligger på 78, en ökning från 2022 års utfall på 77.

HME DELINDEX STYRNING, PER NÄMND

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Regionala utvecklingsnämnden	76	74	70
Hälso- och sjukvårdsnämnden	72	72	74
Regionstyrelsen, Patientnämnden, Kostnämnden Sollefteå samt Regionens revisorer	69	72	72

Not: Kostnämnden Sollefteå samt Företagshälsovårdsnämndens resultat, ingår i Regionstyrelsens utfall.

Delindex Styrning avser hur medarbetarna är insatta i arbetsplatsens mål, hur de följs upp och om de vet vad som förväntas av dem på arbetsplatsen.

Index har minskat inom Regionala utvecklingsnämnden, från 74 till 70. Hälso- och sjukvårdsnämnden har ett ökat resultat, från 72 till 74 och Regionstyrelsen med flera ligger kvar oförändrat från föregående års resultat på index 72.

Det är främst dimensionsfrågan *Mål följs upp och utvärderas på ett bra sätt* som ligger lågt i resultat, under 70 inom samtliga nämnder.

Delindex Styrning på regionövergripande nivå ligger på 74, en ökning från 2022 års utfall på 72.

HME DELINDEX LEDARSKAP, PER NÄMND

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Regionala utvecklingsnämnden	84	86	83
Hälso- och sjukvårdsnämnden	80	81	81
Regionstyrelsen, Patientnämnden, Kostnämnden Sollefteå samt Regionens revisorer	78	80	81

Not: Kostnämnden Sollefteå samt Företagshälsövårdsnämndens resultat, ingår i Regionstyrelsens utfall.

HME delindex Ledarskap speglar medarbetarnas upplevelse om hur närmaste chef visar uppskattning för utfört arbete, förtroende för sina medarbetare samt om förutsättningar ges för att ta ansvar i sitt arbete.

Delindex ligger på en fortsatt hög nivå även om resultatet inom Regionala utvecklingsnämnden minskat från 86 föregående år till 83. Hälso- och sjukvårdsnämnden ligger kvar på samma nivå som föregående år, index 81. Regionstyrelsen med flera har ökat index från 80 föregående år till 81.

Delindex Ledarskap på regionövergripande nivå ligger på 81, en ökning från 2022 års utfall på 80.

HME DELINDEX MOTIVATION, PER NÄMND

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Regionala utvecklingsnämnden	83	82	80
Hälso- och sjukvårdsnämnden	79	79	81
Regionstyrelsen, Patientnämnden, Kostnämnden Sollefteå samt Regionens revisorer	75	79	77

Not: Kostnämnden Sollefteå samt Företagshälsövårdsnämndens resultat, ingår i Regionstyrelsens utfall.

Delindex Motivation speglar medarbetarens motivation att gå till arbetet, lära sig nytt och utvecklas i sitt arbete samt om arbetet känns meningsfullt.

Index har sjunkit inom Regionala utvecklingsnämnden från 82 föregående år, till 80. Även inom Regionstyrelsen med flera har index sjunkit till 77 jämfört med 79 året före. Inom Hälso- och sjukvårdsnämnden syns däremot en ökning, från 79 till 81.

Delindex Motivation på regionövergripande nivå ligger på 80, en ökning från 2022 års utfall på 79.

Förutsättningar för hållbart ledarskap

ANTAL MEDARBETARE PER CHEF¹

Chefsnivå	< 10 medarbetare	10-35 medarbetare	> 35 medarbetare
Förvaltningschef	7	4	0
Verksamhetschef	36	22	3
Enhetschef	24	165	57
Totalt	67	191	60

1) Statistik hämtad ur systemet Heroma 2024-01-19

ANTAL CHEFER, KÖNSFÖRDELNING¹

Chefsnivå	Kvinnor	Män
Förvaltningschef	8	3
Verksamhetschef	40	21
Enhetschef	169	77
Totalt	217	101

1) Statistik hämtad ur systemet Heroma 2024-01-19

I Region Västernorrlands riktlinje för chefsförsörjning framgår att rekommendationen för chefsområdets storlek, det vill säga antalet medarbetare per chef, ligger mellan 10 och 35 medarbetare. Av totala antalet chefer inom Region Västernorrland är 59,4 procent inom ramen för rekommendationen, dock är andelen chefer med 35 eller fler medarbetare 18,9 procent.

I april 2023 beslutade politiken om ett strävansmål mot maximalt 25 medarbetare per chef inom Region Västernorrland. Arbetet har påbörjats med att titta på tre olika organisatoriska lösningar och ta fram en finansieringsplan. Arbetet är långsiktigt och bör ske succesivt utifrån identifierade behov.

Andelen kvinnliga chefer inom Region Västernorrland är 68,2 procent, en fortsatt hög siffra.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron i Region Västernorrland uppgick 2023 till 6,4 procent, en minskning med 0,3 procentenheter jämfört med föregående år. För kvinnor låg sjukfrånvaron på 7,1 procent och för män på 4,1 procent, en minskning för båda grupper jämfört med 2022.

Bidragande orsak till att sjukfrånvaron minskat kan vara att pandemin ebbat ut och att smittspridning av influensor återgått till det normala.

Längre tids sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro upp till 30 dagar uppgick till 2,9 procent jämfört med 3,5 procent 2022, en minskning med 0,6 procentenheter.

Sjukfrånvaro 30 dagar och längre uppgick till 3,5 procent vilket är en ökning med 0,3 procentenheter jämfört med 2022 då den låg på 3,2 procent.

Sjukfrånvaro som är 60 dagar och längre uppgick till 2,9 procent jämfört med 3,2 procent 2022, en minskning med 0,3 procentenheter.

Korttidssjukfrånvaron upp till 30 dagar samt långtidssjukfrånvaron 60 dagar och längre har båda minskat mellan åren. Statistik från Försäkringskassan för Region Västernorrland som tagits fram i september 2023 visar att av pågående sjukfall fördelas de på kvinnor med drygt 80 procent och män knappt 20 procent. Drygt 40 procent av fallen avser psykisk ohälsa.

Sjukfrånvarotid i olika åldersgrupper:

29 år eller yngre – 4,9 procent jämfört med 6,7 procent 2022, en kraftig minskning med -1,8 procentenheter.

30–49 år – 6,2 procent jämfört med 6,4 procent 2022, en minskning med -0,2 procentenheter.

50 år eller äldre – 7,1 procent jämfört med 7,0 procent 2022, en marginell ökning med -0,1 procentenheter.

Sjukfrånvaron för olika åldersgrupper visar minskning av sjukfrånvaro inom alla grupper utom 50 år eller äldre, ökningen är dock marginell med knappt 0,1 procentenheter.

SJUKFRÅNVARO¹ I PROCENT AV ORDINARIE ARBETSTID, TOTALT REGION VÄSTERNORRLAND

Totalt Region Västernorrland		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Förändring 2022–2023 utfall %-enheter
Sjukfrånvaro tillsvidareanställda, %	Totalt	6,5	7,0	6,7	- 0,3 %
	Kvinnor	7,1	7,7	7,4	- 0,3 %
	Män	4,2	4,5	4,5	0,0 %
Sjukfrånvaro visstidsanställda, %	Totalt	3,9	4,6	4,1	- 0,5 %
	Kvinnor	4,5	5,2	4,8	- 0,4 %
	Män	2,3	3,0	2,4	- 0,6 %
Sjukfrånvaro, totalt %	Totalt	6,1	6,7	6,4	- 0,3 %
	Kvinnor	6,8	7,4	7,1	- 0,3 %
	Män	3,9	4,2	4,1	- 0,1 %

1) Sjukfrånvaro mäts i förhållande till ordinarie, planerad arbetstid minskat med tjänstledigheter utan lön.

SJUKFRÅNVARO¹ I PROCENT AV ORDINARIE ARBETSTID, PER NÄMND

Nämnd	Totalt		Kvinnor		Män	
	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2023
Regionala utvecklingsnämnden	4,9	5,3	5,6	5,6	3,2	4,8
Hälso- och sjukvårdsnämnden	7,0	6,5	7,7	7,1	4,3	4,0
Regionstyrelsen, Patientnämnden, Kostnämnden Sollefteå samt Regionens revisorer	5,4	5,9	6,2	7,1	4,2	4,3

1) Sjukfrånvaro mäts i förhållande till ordinarie, planerad arbetstid minskat med tjänstledigheter utan lön.

Not: Kostnämnden Sollefteå samt Företagshälsovårdsnämndens resultat, ingår i Regionstyrelsens utfall.

Sjukfrånvaron fördelat på nämnder och styrelse visar att sjukfrånvaron sjunkit inom Hälso- och sjukvårdsnämnden från 7,0 procent till 6,5 procent. Även fördelningen mellan kvinnor och män visar på sänkt sjukfrånvaro jämfört med föregående år.

Övriga nämnder och styrelse visar på en ökning av sjukfrånvaron, inom Regionala utvecklingsnämnden ökar den totala sjukfrånvaron med 0,4 procentenheter varav en kraftig ökning av sjukfrånvaros ses bland män, från 3,2 procent 2022 till 4,8 procent 2023.

Inom Regionstyrelsen med flera är totala sjukfrånvaron 5,9 procent, en ökning med 0,5 procentenheter jämfört med 2022. Här är den största ökningen av sjukfrånvaron bland kvinnor, från 6,2 procent 2022 till 7,1 procent 2023.

Arbetade timmar uttryckt i årsarbetare

ANTAL ÅRSARBETARE (ARBETAD TID, PER NÄMND)¹ – FÖRÄNDRING

Nämnd	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Förändring 2022/2023
Regionala utvecklingsnämnden	135	139	137	- 2
Hälso- och sjukvårdsnämnden	4 233	4 144	4 335	191
Regionstyrelsen, Patientnämnden, Kostnämnden Sollefteå samt Regionens revisorer	835	805	753	- 52
Totalt	5 203	5 088	5 225	+ 137

Antal årsarbetare arbetad tid är (schematid, fyllnadstid och arbete under jour/beredskap) minus samtlig frånvaro under perioden, utgörs av (netto) arbetstid dividerat med 1 980 (65x12). Politiker, övriga uppdragstagare eller inhyrd personal ingår ej.

Not: Kostnämnden Sollefteå samt Företagshälsovårdsnämnden ingår i Regionstyrelsens utfall. Avrundningar till heltal medför att slutsummeringen inte till fullo överensstämmer med nämndernas separata utfall.

1) Uttag ur Power-BI (totalt värde) 2024-01-24, utfall 2022 är hämtat från årsrapport 2022.

ANTAL ÅRSARBETARE (ARBETAD TID, PER ANSTÄLLNINGSFÖRM)¹ – FÖRÄNDRING

Totalt Region Västernorrland	Utfall 2022	Utfall 2023	Förändring 2022/2023
Antal årsarbetare, arbetad tid, tillsvidareanställda	4 260	4 391	3,1 %
Antal årsarbetare, arbetad tid, visstidsanställda	828	834	0,7 %
Totalt	5 088	5 225	+ 2,7 %

Antal årsarbetare arbetad tid är (schematid, fyllnadstid och arbete under jour/beredskap) minus samtlig frånvaro under perioden, utgörs av (netto) arbetstid dividerat med 1 980 (65x12). Politiker, övriga uppdragstagare eller inhyrd personal ingår ej.

1) Uttag ur Power-BI 2024-01-24, utfall 2022 är hämtat från årsrapport 2022

Antalet årsarbetare arbetad tid visar att en ökning skett med 137 jämfört med 2022. Det är inom Hälso- och sjukvårdsnämnden ökningen sker, inom övriga områden minskar antalet. Antal årsarbetare visar att det är andelen tillsvidareanställda som ökat med 3,1 procent mellan åren.

Minskningen av årsarbetare inom Regionstyrelsen med flera beror på organisationsförändringar som slår igenom under 2023, vakanser som tillfälligt eller stadigvarande inte tillsatts och några tjänster som förhandlats bort inför 2024. Inom Hälso- och sjukvårdsnämnden har främst kategorierna läkare och skötare ökat under året medan gruppen undersköterskor minskat. Ett antal årsarbetare kan häröras till rekryteringen inför den nyöppnade verksamheten för Nationell högspecialiserad vård för ätstörningar.

Årsarbetare, sysselsättningsgrad**ANTAL ÅRSARBETARE (SYSSELSÄTTNINGSGRAD, PER ANSTÄLLNINGSFÖRM)¹ – FÖRÄNDRING**

Totalt Region Västernorrland	Utfall 2022	Utfall 2023	Förändring 2022/2023
Antal årsarbetare, arbetad tid, tillsvidareanställda	4 549	4 669	2,6 %
Antal årsarbetare, arbetad tid, visstidsanställda	915	920	0,5 %
Totalt	5 464	5 589	+ 2,3 %

Faktisk sysselsättningsgrad t.ex. $1,0+1,0+0,75+0,75=3,50$ minus samtliga ledigheter som överstiger 30 dagar, (exkl. semester). För timanställda beräknas arbetad tid dividerat med 1 980 (165 x 12 månader). Politiker, övriga uppdragstagare eller inhyrd personal ingår ej.

1) Uttag Power-BI 2024-01-24, utfall 2022 är hämtat från årsrapport 2022.

Antal årsarbetare sysselsättningsgrad har ökat med 125 jämfört med samma period 2022. Fördelat mellan olika anställningsformer är ökningen 120 årsarbetare tillsvidareanställda och 5 årsarbetare visstidsanställda.

Internt kompetensförsörjningsarbete

Under våren beslutade Regionfullmäktige att tillskjuta medel under en treårsperiod för att stärka arbetet med den regionövergripande kompetensförsörjningen. Medlen ska finansiera:

- Övergripande arbete kring kompetensförsörjning.
- Intensifiera arbetet med kompetensväxlingar
- Införande av karriärmodeller.
- Stärka bilden av Region Västernorrland som arbetsgivare.
- Förstärkning vid övergång till digital lärandeplattform och kompetensmodul.
- Behovet av betald vidareutbildning.
- Utlandsrekrytering
- Språkutbildning

I oktober rekryterades en projektledare till HR för att arbeta med kompetensförsörjning och ansvarar för att aktiviteterna i det politiskt beslutade kompetensförsörjningspaketet drivs framåt. Inom hälso- och sjukvården har en processledare anställts från början av 2024 för att arbeta med delar inom kompetensförsörjningen, bland annat kompetensväxling och karriärmodeller.

Arbetet med att ta fram en regionövergripande kompetensförsörjningsplan är försenat men har påbörjats och beräknas vara klart under andra kvartalet 2024.

Som ett led i arbetet med att stärka bilden av Region Västernorrland som arbetsgivare, startades projektet *Bilden av oss* upp under året. Projektet är en del i en långsiktig satsningen för att nå en hållbar kompetensförsörjning. Fokusgrupper med medarbetare samt enkätundersökning är en del av arbetet som genomförts under hösten. En plattform som ligger till grund för arbetsgivarkommunikation och som kommer innehålla exempelvis fotoproduktion, grafiskt arbete, mässmaterial, standardtexter vid annonsering, olika mallar med mera har tagits fram och arbetet fortsätter under 2024.

Några exempel på kompetensförsörjningsinsatser inom hälso- och sjukvården under året:

Rättspsykiatriska kliniken har arbetet med att minska antalet vakanser och har under året sett resultat av detta. Främst är det åtgärden med studielön för sjuksköterskestudenter som förbättrat möjligheten att rekrytera nyutexaminerade sjuksköterskor.

Närsjukvårdsområde Söder har haft fokus på utbildning och utveckling i olika former, exempelvis digital internutbildning varje månad där medarbetare bidrar till kompetensutveckling inom primärvården, temadagar med medicinsk- och hälsobefrämjande inriktning inom verksamhetsområde Medicin samt har Akutkliniken arbetat med att skapa utbildningsrum som kommer startas upp under 2024.

I Närsjukvårdsområde Väster kan konstateras att antalet ST-läkare ökat från fyra till åtta stycken under året. I syfte att förbättra läkares arbetssituation har arbetet påbörjats utifrån Socialstyrelsen rekommendation med att minska antalet listade patienter per läkare. Samarbete med Närsjukvårdsområde Norr har inletts under året och då genom läkarbemanning med 1,0 allmänspecialist för att uppfylla kraven om handledare för ST-läkare vid en av hälsocentralerna.

Inom Närsjukvårdsområde Norr har det satsats på att förbättra enhetschefernas arbetsmiljö. Detta genom att uppdragens storlek har renodlats och i vissa fall minskats för att också ha färre medarbetare per chef. Under 2023 har alla chefer haft stöd i coachande ledarskap.

Folk tandvården ser en allt mer påtaglig resursbrist och lägger stort fokus på kompetensförsörjningen. Nämnas kan exempelvis:

- nya sätt att arbeta genom teamarbete och kompetensväxling.
- satsning på Tandakademin (TAK) för nyutexaminerade tandläkare där de snabbt utvecklar klinisk kompetens.
- prova-på-dag, totalt nio dagar under året för länets ungdomar.
- lärlingar och sommarstudenter – tio lärlingar har tagits emot under året och 16 tandvårds-studerande.

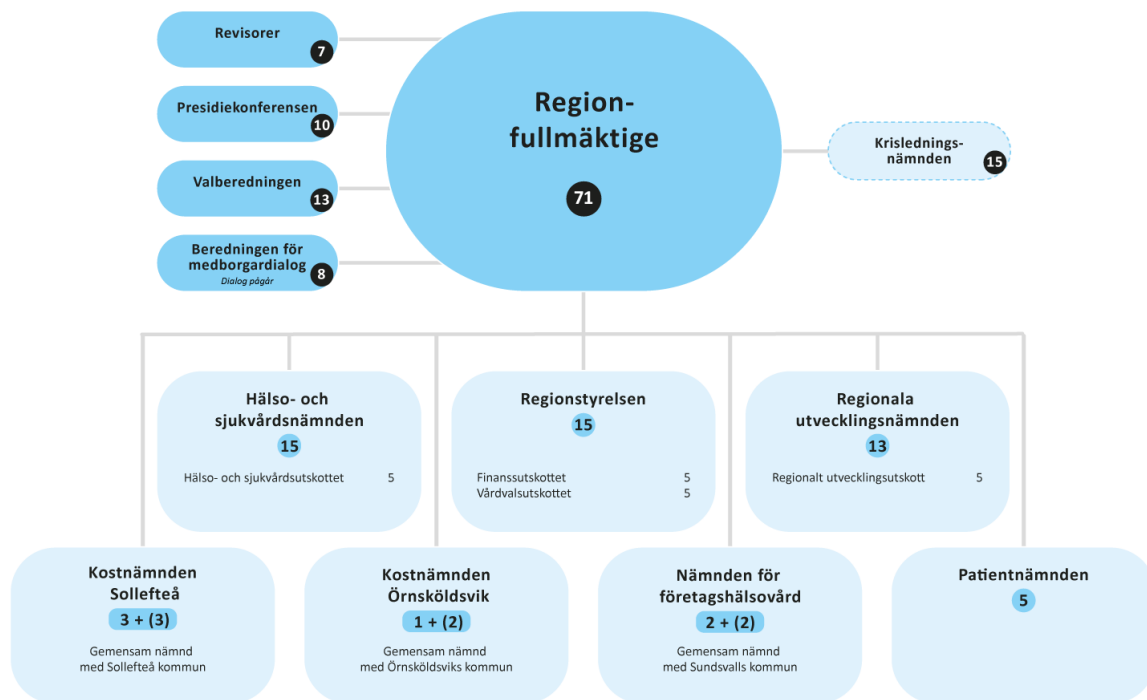
STYRNING & UPPFÖLJNING AV REGIONENS VERKSAMHET

Regioners och kommuners verksamhet styrs i hög utsträckning av Kommunallagen. Regionerna styrs också av en mängd andra lagar och förordningar, författningar och föreskrifter. Regionfullmäktige är Region Västernorrlands högsta beslutande organ med 71 folkvalda ledamöter, mandatet fördelade enligt tabell nedan.

MANDATFÖRDELNING REGION VÄSTERNORRLAND 2023–2026

Parti	Mandat
Socialdemokraterna	24
Moderaterna	9
Vänsterpartiet	5
Sverigedemokraterna	9
Centerpartiet	6
Sjukvårdspartiet	14
Kristdemokraterna	4

Region Västernorrlands politiska organisation illustreras i bilden nedan:

Regionfullmäktige (71 ledamöter) är regionens högsta beslutande organ. Beredningen för medborgardialog (8 ledamöter), presidiekonferensen (10 ledamöter) och valberedningen (13 ledamöter) är regionens tre fullmäktigeberedningar. Revisorer (7 st) är en egen förvaltning som har till uppgift att granska hela regionens verksamhet.

Regionstyrelsen (15 ledamöter) leder förvaltningen av regionens verksamhet och bereder ärenden till regionfullmäktige. Vidare ska styrelsen leda och samordna förvaltningen av Region Västernorrlands angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet.

Nämnderna Hälsa- och sjukvårdsnämnden (15 ledamöter) och Regionala utvecklingsnämnden (13 ledamöter) får sina uppdrag från regionfullmäktige.

Region Västernorrland har två kostnämnder i samverkan med Sollefteå respektive Örnköldsviks kommun – Kostnämnden Sollefteå (3 ledamöter) och Kostnämnden Örnköldsvik (1 ledamot). Därtill finns Nämnden för företagshälsovård (2 ledamöter), som bedrivs i samverkan med Sundsvalls kommun.

Två av regionens nämnder, Krisledningsnämnden (15 ledamöter) och Patientnämnden (5 ledamöter), är egna myndigheter.

Region Västernorrlands huvuduppdrag inbegriper ansvar för att tillgodose befolkningens behov av hälsa- och sjukvård genom folkhälsoarbete, primärvård samt specialiserad vård. Ansvaret omfattar även tandvård i form av allmän- och specialiserad tandvård. Region Västernorrland har också i uppdrag att leda och samordna det statliga regionala utvecklingsansvaret, bland annat för regional tillväxt, kollektivtrafik och infrastruktur men även inom områden som digitalisering, kultur, internationellt samarbete, miljö och hållbarhet, besöksnäring, kompetensförsörjning och innovation.

Fullmäktige fastställer med utgångspunkt i gällande lagstiftning, övergripande styrdokument som till exempel regiongemensamma policys, planer och/eller program. Befogenhetsfördelning mellan de

olika nämnderna klargörs främst genom reglementen. Enligt kommunallagen ska styrelsen (6 kap. 1§) utöva uppsikt över nämnders och gemensamma nämnders verksamhet samt över kommunalförbund, bolag, ekonomiska föreningar, stiftelser och ideella föreningar där organisationen är intressent genom direkt eller indirekt ägande. Viktiga styrdokument i sammanhanget är exempelvis ägarpolicy och riktlinje för Regionstyrelsens uppsiktsplikt¹².

Löpande ägarstyrning kan innefatta olika delar, exempelvis information, uppföljningsrapporter, delgivning av exempelvis styrelse-, stämmoprotokoll eller liknande. Området utvecklas kontinuerlig i enlighet med de styrande dokumenten. Bland annat har arbeten med upplägg och struktur för ägardialoger och bolagsstyrningsrapport skett under året.

Regionstyrelsen har utövat uppsiktsplikt över nämnder bland annat genom dialoger och genom att ta del av protokoll, rapporteringar m.fl. dokumentation. Under hösten genomfördes ett arbete för att översiktligt tydliggöra styrelsens planerbara uppsiktsplikt relaterad till nämnder och stärka styrelsens samordningsansvar, sett utifrån verksamhetsåret.

Regionen har tre olika grader av extra beredskapslägen, varav stabsläge är det lägsta. Vid svårare situationer gäller förstärkningsläge och den högsta nivån är katastrofläge. Från pandemins inträde befann sig regionen i hög utsträckning, i stabsläge. Den 10:e januari 2023 återgick Region Väster-norrland till det som kallas normalläge. Stabsläge aktiverades på nytt en period under oktober vid Sundsvalls sjukhus.

Från och med den 1 april 2023, gäller nya former för krisledning; Regional krisledning (RKL) och Lokal krisledning (LKL). En krisledningsorganisation aktiveras när den ordinarie organisationen inte kan hantera en särskild händelse. Dessa ersätter de tidigare krisledningsformerna, RSSL (Regional särskild sjukvårdsledning) och LSSL (Lokal särskild sjukvårdsledning).

Målstyrning

Gällande målstyrning finns policy för samlad ledningsprocess samt riktlinjer för styrmodell samt intern styrning och kontroll. En utgångspunkt för den samlade ledningsprocessen är att Region Väster-norrlands vision och övergripande mål, uppföljning och internkontroll ska samverka i styrning och ledning av regionens verksamhet. Styrmodellen (relaterad till mål- och resultatstyrning) med tillhörande budgetprocess, fastställer grundläggande strukturer för regionens planerings- och uppföljningsprocess.

SAMLAD ÖVERGRIPANDE PLANERINGSPROCESS 2023

- Regionfullmäktiges regionplan 2023–2025
 - Regionstyrelsens och nämndernas verksamhetsplan 2023–2025
 - Förvaltningarnas verksamhetsplan 2023–2025
 - Verksamheternas & enheternas samlade verksamhetsplanering inklusive aktiviteter och budget.
-

Uppföljning av mål utifrån Regionplanen (inklusive ettårig budget med treårsplan), nämndernas verksamhetsplaner samt intern kontroll görs på olika sätt under året.

12) Dokumentnummer 377161 resp. 465274

Den årshjulsreglerade uppföljningen (styrmodell inklusive budget) har 2023 skett genom månadsuppföljning, därtill en förenklad delårsrapport för perioden januari–mars från förvaltningarna. Fokus i modellen för den månatliga uppföljningen, bygger främst på redovisning av avvikelser från verksamhetsplan och måluppfyllelse samt förbättringar och information om viktiga förhållanden. Därtill presenteras uppföljningarna i delårsrapporter och -bokslut för perioden januari–augusti samt genom årsrapporter och årsredovisning, inklusive helårsbokslut.

Intern styrning och kontroll

Mer utförlig redovisning återfinns i respektive nämnds och förvaltnings årsrapport.

Intern kontroll ska säkerställa att fullmäktiges mål uppfylls, att verksamheten är ändamålsenlig och kostnadseffektiv, att tillräcklig information finns tillgänglig och att verksamheten följer de styrande dokument som RVN har beslutat om samt att lagar, förordningar, föreskrifter och avtal som gäller för verksamheten efterlevs. Den centrala processen för intern styrning och kontroll har under det gångna året fortsatt att utvecklas i relation till den nya styrmodellen. Utvecklingsarbetet tar också fortlöpande hänsyn till revisionsrapporter som kan kopplas till arbetet.

Förbättringsarbeten

Systemstödet Hypergene är ett exempel där en pilot nu pågår för att kvalitetssäkra funktioner innan breddinförande. Syftet är att förenkla riskanalysarbetet framför allt i verksamheter och enheter men även med möjligheten att på aggregerad förvaltningsnivå, på ett tydligare sätt kunna redovisa arbetet. Utvecklingsarbetet har pågått under hösten 2023 och kommer att fortsätta under våren 2024.

Ett annat exempel är att Ekonomiservicefunktionen har genomfört förbättringsåtgärder för att redovisningen ska bli så rättvisande som möjligt. Utbildningar i redovisningssystemet, fakturasystemet, Excel och i kontering har genomförts. Stickprov visar att dessa givit bra resultat vilket underlättar för uppföljning. I budgetarbetet 2023 har flera förbättringar gjorts för bättre kontering. En särskild granskning har gjorts av resor utanför länet och i landet. Den visade att följsamheten mot riktlinjer och rutiner är hög.

Regionen ser även över riktlinjer och rutiner som är kopplade till den interna styrningen och kontrollen för att arbetet på övergripande nivå ska hålla en så hög kvalitet som möjligt i relation till krav i lagar och förordningar som styr verksamheten.

Riskområden

Omfattande organisationsförändringar kopplade till utredningen av effektivare administration är en av de större riskerna som Regionledningsförvaltningen (RLF) belyst. Några identifierade riskfaktorer som tagits med är minskad produktivitet, kvalitet samt tidsbrist vid systemomställning. Uppdraget kan därtill komma att påverka faktorer utifrån medarbetares och chefers arbetsmiljö. Arbetet för att effektivisera administrationen har följts upp regelbundet 2023 och kommer att fortsätta följas upp även under 2024, specifika riskanalyser har och kommer att genomföras kontinuerligt.

Ett identifierat riskområde som lyfts från Regional utveckling är bland annat att hälsan generellt sett är ojämnt fördelad utifrån socioekonomisk position. Länet har större utmaningar än riket. Arbetet med att stärka förebyggande insatser och samverkansformer fortsätter löpande.

En gemensam utmaning för samtliga förvaltningar men störst för hälso- och sjukvården, är utmaningar avseende bemanning och rekrytering. Handlingsplaner görs för kompetensförsörjning, där delaktighet och arbetsmiljö är viktiga faktorer.

Baserat på hälso- och sjukvårdsområdenas riskanalyser ses metoder över för att förbättra patientflöden. Produktions- och resursplanering är nyckelord. Kostnader för inhyrd personal och sjuktal är också risker som jobbas vidare med. Målbilden är alltid att så långt det är möjligt trygga patientsäkerheten.

Specifika områden

För 2023 fanns det fyra specifika riskområden/kontrollpunkter som identifierats i Regionstyrelsens internkontrollplan. Inom samtliga områden har åtgärds- /kontrollarbeten startats upp och genomförts. Områdena återrapporteras mer detaljerat genom Regionledningsförvaltningens bilaga 8.

Kundfordringar och krediteringar – fokus personer med skyddad identitet

Internkontrollpunktens fokus har 2022 och 2023 handlat specifikt om att säkra skyddad identitet. Arbete har bedrivits med ansvariga från Ekonomi och Informationssäkerhet. Arbetet behöver fortgå löpande. Olika mindre riskanalyser och ställningstaganden görs vid olika tidpunkter i naturlig timing till utveckling av olika systemdelar och dess processer. Förberedelsearbeten har skett inför uppgradering av ekonomisystemet 2024, med en ny modul för kundfakturerings, liksom i relation till nytt vårdinformationssystem senare del av 2024.

Bisysslor

Återkoppling av resultaten från kontrollarbetet 2022 har skett till aktuella verksamheter. Information via mejl gick i anslutning till detta, ut till berörda medarbetare och chefer. Från 2023 är rutinen att RLG (Regionledningsgruppen) årligen beslutar vilka grupperingar som ska utgöra urval i internkontrollen. Ny kontroll har sedan genomförts under hösten, med stöd från extern part i genomförandet med avstämning gentemot registrering hos Bolagsverket.

Fakturor avseende inhyrd personal

Under 2023 har fortsatta riskreducerande åtgärder pågått, bland annat med ett gemensamt avtal för de fyra norra regionerna som har inneburit nya möjligheter till avrop. Informationstillfällen har hållits med verksamheterna avseende avtal i Norra regionen och för riksavtalet. En pilot att periodisera kostnader för inhyrd personal har pågått, vilket inneburit en högre möjlighet till mätbarhet och effekter respektive månad.

Intern representation

Från 2022 har kontrollen utökats till att omfatta genomgång av konton i förhållande till riktlinjen, men även en granskning utifrån utvalda leverantörer. 2023 har granskningar i form av stickprovskontroller på olika områden genomförts enligt de premisserna. Översyn av riktlinjerna för personalförmåner samt representation och gåvor fortsätter under 2024, liksom information/utbildning i relation till det.

Sammanfattande bedömning

Arbetet med intern styrning och kontroll ska med rimlig säkerhet säkerställa att organisationen fullgör sina uppdrag och mål som rör verksamheten, samt rapportering och följsamhet gentemot lagar och regler.

Helårsrapporteringen påvisar att strukturerade arbeten pågår, exempelvis med att utveckla och säkerställa bra rutiner som kvalitetssäkrar verksamheterna. Detta föranleder att några ytterligare åtgärder inte behöver vidtas utöver de som redan är genomförda, planerade eller pågående. Bedömningen är därför att nödvändiga åtgärder vidtagits för att uppnå en tillräcklig intern kontroll i regionens samlade verksamhet.

REGION VÄSTERNORRLANDS ENGAGEMANG FÖR UTVECKLING AV LÄNET

Den kommunala koncernen

Region Västernorrland (RVN) är på olika sätt engagerat i verksamheter som har stark anknytning till den egna verksamheten eller på annat sätt är till för att förbättra utvecklingen i länet. Engagemanget tar sig uttryck i form av stöd till projekt, ägande i aktiebolag eller finansiering av stiftelser. För mer generell information, se sid. 37.

Uppsiktsplikten omfattar bl.a. att Regionstyrelsen i årliga beslut, för varje hel- eller delägt aktiebolag, ska pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna (6 kap. 9 § KL).

Bolagen följs via olika forum och sammanhang; bland annat genom ägardirektiv, på bolagsstämmor, via ägarsamråd, genom års- och i förekommande fall delårsredovisning, budgetdialoger samt övrig uppföljning. Inga av de associationer Region Västernorrland är delägare, stiftelsebildare eller medlem i, är helägda av RVN. I delägda bolag, bildade stiftelser (gemensamt med annan) och föreningar ska Regionstyrelsen utöva uppsikt i den omfattning som är rimlig med hänsyn till andelsförhållanden, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

SAMMANSTÄLLNING ÖVER FÖRBUND, GEMENSAMMA NÄMNDER, BOLAG OCH STIFTELSE

Kommunalförbund (och kommunal avtalssamverkan)	Gemensam nämnd	Samordningsförbund	Bolag och stiftelser
Norra sjukvårdsregionförbundet	Kostnämnden Örnsköldsvik	Samordningsförbundet i Sundsvall	Scenkonst Västernorrland AB
Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten	Kostnämnden Sollefteå	Samordningsförbundet i Härnösand/Timrå	Ostkustbanan 2015 AB (även benämnt "Nya Ostkustbanan" i kommunikation)
Norrlands nätverk för musikteater och dans	Företagshälsovårdsnämnd Sundsvalls kommun	Samordningsförbundet i Kramfors	Almi Företagspartner Mitt AB
Kommunalförbund Svenskt ambulansflyg		Samordningsförbundet i Sollefteå	Stiftelsen Läns museet Västernorrland
		Samordningsförbundet i Örnsköldsvik	Inera AB (Koncernmoderbolag: Sveriges kommuner och regioner)
		Samordningsförbundet i Ånge	LÖF (Landstingens ömsesidiga Försäkringsbolag)

Utöver ovanstående sammanställning, har regionen även engagemang i ett antal föreningar (ekonomiska respektive ideella).

Reglerade samverkansformer förekommer exempelvis inom det regionala utvecklingsuppdraget, genom *regionala samverkansrådet/stora samverkansrådet*. Inom hälso- och sjukvård är *HälSam* en politisk samverkansform mellan länets kommuner och Region Västernorrland, för frågor som kräver politisk samsyn och samråd.

I följande avsnitt lämnas korta sammanfattningar av ekonomiskt läge, målsättningar och händelser för de bolag och stiftelser där Region Västernorrland har ett bestämmande inflytande.

Stiftelsen Läns museet Västernorrland

Museet drivs som en stiftelse med Region Västernorrland och Härnösands kommun som huvudmän, där regionen står för 70 procent av grundfinansieringen samt fördelar statsbidrag för det regionala uppdraget för museiverksamhet i länet. Verksamheten erhåller statliga medel genom kultursamverkansmodellen. Uppdragsdirektivet gäller 2023–2026. Stiftelsen ska förvalta museets samlingar, byggnader och markområden samt hålla dem tillgängliga för allmänheten. Grunduppdraget för den regionala museiverksamheten är att verka för jämlik och långsiktig tillgång till kunskap och kulturarv i länet. Verksamheten ska verka för hållbar utveckling och för att stärka kulturarvets roll och betydelse. Dialog, delaktighet och medskapande genomsyrar verksamheten.

Väsentliga händelser under 2023:

- Det pågår stora planeringsinsatser avseende brandskydd och magasin i museibygnaden. Flytt av föremål från Sollefteå är påbörjad, liksom omflyttning i museibygnaden inför installationer. En del installationer har genomförts. Dessa insatser har påverkat andra verksamhetsområden negativt.
- Sjöhistoriska museet har valt att avsluta sin del av samarbetet inom Fritidsbåtmuseet, och Västernorrlands museum har under hösten avvecklat verksamheten och en del utflyttning har skett.
- Planering av basutställningen 1700-tal till nutid pågår inför öppning 2024. Under året har bland annat utställningarna: *Gråt inte över spilld mjölk*, *Datni*, *Näver och LIN.LIN.LIN* visats.
- Flera insatser i externfinansierade projekt har genomförts, särskilt kopplat till kulturarvets roll i den regionala utvecklingen. Framförallt sker samverkan med kulturella och kreativa branscher, besöksnäring, civilsamhälle och näringsliv.
- Besökssiffrorna syns goda under året. Under sommaren ökades med 6 000 besökare jämfört med 2022. Ett lyckats samarbete med föreställningen *Ronja Rövardotter* producerad av Teater Västernorrland visades på Murberget friluftsmuseum under sommaren, och är en del av ökningen.

RESULTATRÄKNING STIFTELSEN LÄNSMUSEET VÄSTERNORRLAND, miljoner kronor

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Intäkter	44,5	45,2	52,4
Kostnader	- 44,6	- 46,1	- 50,3
Avskrivningar	- 0,4	- 0,4	- 0,3
Finansnetto	0,9	- 0,7	0,4
Resultat	0,4	-2,0	2,2

FINANSIELLA NYCKELTAL OCH ANTAL ANSTÄLLDA

	2021	2022	2023
Eget kapital, miljoner kronor	30,8	28,8	31,0
Soliditet i %	77	75	75
Investeringar, miljoner kronor	1,9	0,3	1,8
Antal årsarbetare	36	38	38

Scenkonst Västernorrland AB

Scenkonst Västernorrland är regionens egen kulturinstitution där Region Västernorrland äger 60 procent och Sundsvalls kommun äger resterande 40. Region Västernorrland ger bolaget basfinansiering till det regionala uppdraget inom dans, film, musik och teater. Verksamheten erhåller statliga medel genom kultursamverkansmodellen. Bolaget bidrar till att uppfylla de nationella kulturpolitiska målen genom att bedriva och organisera professionell verksamhet inom musik-, teater-, dans- och filmkonstområdet, genom att producera, förmedla, främja och utveckla verksamheten.

Väsentliga händelser under 2023:

- Bolagets ensembler har turnerat i länets kommuner och med Norrdans utökade turnéuppdrag (Norrlands Nätverk för Musikteater och Dans, NMD) i övriga tre norrlän och nått en publik på drygt 80 000. Genom ungdomsensemblar och lovverksamheter har barn och ungdomar fått möjlighet att utveckla sitt skapande. Film Västernorrland har initierat en uppstart av Sundsvalls filmstudio samt stöttat visningsaktörer i länet.
- För tredje gången i rad blev Norrdans utvald till Sveriges största scenkonstfestival. Teater Västernorrland sålde ut både musikalen *Next to Normal* och familjeföreställningen *Ronja Rövardotter*. Musik Västernorrland och Nordiska Kammarorkestern inledde ett flerårigt samarbete med Naturscen Skuleberget och genomförde en konsert med Ola Salo. Film Västernorrland samproducerade sin första långfilm inom filmfonden och Filmfest Sundsvall slog nytt publikrekord.
- Bolaget har samverkat med Musik i Norr, utvecklat produktionsutbytet med teatrarna i norrlänen samt verkat inom NMD-uppdraget. Under året har bolaget sammanlagt anlitat 69 konstnärer, pedagoger och föreläsare från 24 länder i fem olika världsdelar.
- Under året har bolaget utvärderat och tecknat nya avtal om scenkonst och film i skolan med fem av länets sju kommuner. Syftet är att ständigt arbeta mot att säkerställa en jämlik tillgång av kultur i skolan för barn och unga.

RESULTATRÄKNING SCENKONST VÄSTERNORRLAND AB, miljoner kronor

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Intäkter	124,5	135,6	139,5
Kostnader	- 120,1	- 132,3	- 141,0
Avskrivningar	- 0,9	- 0,9	- 0,8
Finansnetto	0,2	0,2	1,2
Bokslutsdisposition	- 1,0	- 0,7	0,6
Resultat	2,7	1,9	- 0,5

FINANSIELLA NYCKELTAL

	2021	2022	2023
Eget kapital, miljoner kronor	14,0	15,5	15,0
Soliditet i %	36	47	40
Investeringar, miljoner kronor	1,1	0,7	0,4

Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

Region Västernorrland och länets kommuner har tillsammans bildat kommunal-förbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län. Myndigheten ansvarar för kollektivtrafik och samhällsbetalda resor i länet. Kollektivtrafikmyndigheten har också till uppgift att ta fram regionalt trafikförsörjningsprogram som utgör plattform för arbetet med att utveckla kollektivtrafiken i länet. Regionen svarar för kostnaderna för busstrafiken mellan länets kommuner, tågtrafiken, kollektivtrafikmyndighetens administration och beställningscentral samt nettokostnaden för sjukresor.

Väsentliga händelser under 2023:

- Beslut har fattats att köpa 1/3 av aktierna i Bussgods Norr AB. Affären beräknas genomföras i april 2024 och därmed likvideras Bussgods i Västernorrland AB.
- Ett vid årsskiftet ännu pågående ärende, avser konflikt med fyra av fem taxibolag om tolkning av avtal vid nytt planerings- och samordningssystem. Begäran om beslutad säkerhetsåtgärd enligt rättegångsbalken inlämnades, som förpliktigar taxiföretagen att fortsätta leverera resor. Tingsrätten meddelade 15 februari 2024 beslut till KTM:s fördel, med yttrande att det är sannolikt att den förändring som genomförs med byte av system ligger inom ramen för gällande trafikavtal. Med detta besked bedömdes risken för skadestånd som låg.

RESULTATRÄKNING KOMMUNALFÖRBUNDET KOLLEKTIVTRAFIKMYNDIGHETEN, miljoner kronor

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Intäkter	748,0	815,5	873,4
Kostnader	- 746,8	- 814,1	- 875,0
Avskrivningar	- 1,2	- 1,4	- 1,2
Finansnetto	0,0	0,0	2,8
Resultat	0,0	0,0	0,0

FINANSIELLA NYCKELTAL OCH ANTAL ANSTÄLLDA

	2021	2022	2023
Eget kapital, miljoner kronor	1,3	1,3	1,3
Soliditet i %	0,5	0,6	0,6
Investeringar, miljoner kronor	1,9	2,8	2,3
Antal årsarbetare	51	52	51

Primärvård, utförare

ANTAL LISTADE (Primärvården Västernorrland)

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Förändring 2022/2023
Hälsa-/vårdcentral, regionens regi	148 948	147 498	146 726	- 0,5 %
Hälsa-/vårdcentral privat regi	94 752	95 339	94 972	- 0,4 %
Totalt	243 700	242 837	241 698	- 0,5 %

Vid 2023 års slut var 39 procent av totala antalet listade i länet, listade vid privatdriven vård-/hälso-central respektive 61 procent vid regiondriven. Fördelningen är densamma som för 2022.

FÖRVÄNTAD UTVECKLING

Samhällsutvecklingen går allt snabbare och blir alltmer komplex, vilket också ökar volatiliteten i försättningarna – själva spelplanen som regionen verkar utifrån. De utmaningar länet står inför kräver samarbete och nytänkande; förmåga att ställa om.

En ökad krisberedskap och stärkt civilt försvar, därtill organisationens förmåga till omställning och anpassning, måste ges fortsatt fokus även framåt. Ett kraftigt ökat behov av kompetensförsörjning inom både offentlig och privat sektor kan skönjas. Klimatfrågor står tydligare i fokus samt att länet har fått flera besked om investeringar och etableringar. Den tekniska utvecklingen och digitaliseringen driver i allt högre grad samhällsutvecklingen. Konjunkturer och ekonomin utmanar – i både regionens grunduppdrag såväl som i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Ekonomisk utveckling

Den mycket ansträngda ekonomiska situationen i omvärlden gör att Region Västernorrland inte har en budget i balans de kommande två åren. Det budgeterade underskottet är minus 799 miljoner för 2024 och minus 208 miljoner för 2025.

Enligt SKR¹³ bidrar inflationens effekt på verksamhetens kostnader, inklusive pensionskostnader och stigande räntekostnader, till historiskt höga underskott. På flera håll är underskotten så stora att de inte är möjliga att hantera på kort sikt. SKR:s bedömning är att resultaten börjar återhämta sig efter 2024, men för regionerna räknas med ett sammantaget underskott även 2025. De långsiktiga ekonomiska utmaningarna ser olika ut beroende på underliggande ekonomisk styrka, struktur, investeringsbehov, skuldsättning och framtida befolkningsförändring. Med detta, kan antas att Region Västernorrlands kostnadsutveckling kommer att påverkas ytterligare med ökande kostnader. Det krävs krafttag för att bromsa utvecklingen och hantera den ekonomiska situationen.

2024 beräknas arbetslösheten stiga och antalet arbetade timmar minska, något som påverkar utvecklingen av skatteunderlaget, som därför ökar långsammare än normalt.

13) Sveriges kommuner och regioner; Ekonomirapporten oktober 2023

Det reala skatteunderlaget minskade med 1,5 procent 2023 jämfört med 2022, och beräknas minska lika mycket 2024. En markant återhämtning beräknas dock ske 2025, då skatteunderlaget ser ut att stärkas rejält i reala termer¹⁴.

Den samlade investeringsnivån för år 2024 är fortsatt högre än normalt. Det beror bland annat på förskjutning framåt i tid med anledning av pandemin, exempelvis om- och tillbyggnaden av Rättspsykiatriska regionkliniken. För 2025–2026 planeras mer normal nivå på investeringarna. Totalt uppgår investeringarna under åren 2024–2026 till drygt 1,3 miljarder kronor.

Utöver organisationens ”egna” arbeten utifrån olika aspekter av långsiktig kompetensförsörjning, samarbetar regionerna för att vända utvecklingen, bland annat genom en gemensam upphandling av hyrpersonal. I Västernorrland börjar avtalet gälla i april 2024. I samverkan med övriga Norrlandsregioner har också tagits fram en ny modell i syfte att minska andelen inhyrd personal och öka attraktiviteten att välja fast anställning.

Samhällsutveckling

Långsiktiga prognoser visar att länets befolkning kan minska med över 10 000 personer fram till 2040. Det är generellt fler som dör än som föds, och fler flyttar ifrån än till länet. Andelen äldre i befolkningen ökar, vilket betyder att allt färre ska försörja allt fler. De socioekonomiska faktorerna i vårt län, försvårar ekvationen ytterligare.

Den samhällsomvandling som pågår i länets alla kommuner, utifrån omfattande etableringar och investeringar i befintliga och nya företag samt det förändrade säkerhetspolitiska läget i länet, påverkar spelplanen sett både utifrån planeringsperspektiv och behoven av välfärdstjänster. Utvecklingen kan också komma att påverka den långsiktiga demografiska prognosen som anges ovan.

Ovan nämnda förutsättningar, utmanar ekonomi och kompetensförsörjning även framöver. Pågående insatser för ökad tillgänglighet, ökad vårdkapacitet och att minska den höga kostnadsnivån behöver fortgå. Förutsättningsskapande utvecklingsprocesser i organisationen, är bland annat omställningen till en god och nära vård, fortsatt digitaliseringsutveckling, en effektivare administration samt fortsatt arbete med att utveckla länets kollektivtrafik. Härtill behöver samverkan med kommuner, andra myndigheter och andra aktörer inkluderas, fortsätta utvecklas.

Det försämrade säkerhetsläget i Europa påverkar regionens verksamheter på flera sätt. Dels utifrån ett bredare samhällsperspektiv i form av en osäker ekonomisk situation samt att flyktingströmmar med mera kan påverka organisationen, dels konkret då arbetet med att höja regionens beredskaps- och civilförsvarsförmåga ställer fortsatt ökade krav.

En viktig förutsättning för framtiden är omställning för att möta miljöproblem och klimatutmaningar som orsakats av människans resurshantering och livsstil. Effekterna av miljöproblem och ett förändrat klimat är synliga redan nu även i Västernorrland.

14) Sveriges kommuner och regioner; Nyhetsbrev februari 2024

REDOVISNINGSPRINCIPER

Redovisningen har skett i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning, om ej annat anges här.

Större riktade statsbidrag redovisas periodiserade över året motsvarande i takt med att prestationerna utförs. Inga särskilda säsongsvariationer eller cykliska effekter noteras som bedöms ha påverkat verksamheten onormalt. Inga extraordinära poster eller jämförelsestörande poster noteras heller.

Leverantörsfakturor inkomna efter årsskiftet, men hänförliga till år 2023, har skuldbokförts och belastat årets redovisning om beloppen är väsentliga, det vill säga överstiger 50 000 kronor.

Lön, semesterersättning och övriga löneförmåner har redovisats efter intjänandemetoden. Skuldföring har gjorts av intjänade ej uttagna semesterdagar, okompenserad övertid samt av läkare inarbetad men ej uttagen jour och beredskap. Sociala avgifter har internbokförts i form av generella procentuella personalomkostnadspålägg i samband med bokföringen av lönekostnader. Ersättning för obekvämt arbetstid har inte periodiserats med anledning av att regionen bedömt att storleken för dessa poster i allt väsentligt är detsamma år från år.

Kundfakturor utställda efter årsskiftet, men hänförliga till 2023, har i väsentliga fall fordringsförts som tillkommande fakturering.

Avskrivningarna beräknas på tillgångarnas historiska anskaffningsvärde. Mark och konst skrivs inte av.

AVSKRIVNINGSTIDER ÄR:

Fastigheter (komponentvis)	10, 20, 30 eller 50 år
Markanläggningar	20 år
Medicinteknisk utrustning	3, 5, 7 eller 10 år
IT-utrustning	3 eller 5 år
Inventarier	3, 5, 7 eller 10 år
Fordon	5 eller 7 år

Ett regelverk för komponentavskrivningar tillämpas från 2018, för nya investeringar.

Gränsen för investeringar har satts till ett prisbasbelopp (52 500 kr 2023). Internränta beräknas på tillgångarnas bokförda restvärde. Räntesatsen för 2023 var 1,25 procent, (0,25 procent högre än 2022). Samtliga leasingavtal redovisas som operationella leasingavtal. Översyn har påbörjats av externa hyresavtal för att identifiera om något fall bör klassificeras som finansiell leasing. Det kan sannolikt innebära att något eller några avtal kommer att redovisas som finansiellt under 2024 och framåt.

Av rekommendation R16 från Rådet för kommunal redovisning framgår att enligt 12 kap. 2 § andra stycket LKBR behöver sammanställda räkenskaper inte upprättas för den kommunala koncernen, om samtliga kommunala koncernföretag, såväl var för sig som tillsammans, är utan väsentlig betydelse för kommunen. Regionen har gjort den tolkningen och inte upprättat sammanställda räkenskaper. För dessa verksamheter som bedrivs i andra juridiska personer lämnas däremot en översiktlig beskrivning.

EKONOMISK ANALYS

Det bör noteras att avrundning i de ekonomiska tabellerna kan medföra att slutsumman, inte alltid överensstämmer helt med summan av de separata avrundade raderna ovanför.

Driftredovisning

DRIFTREDOVISNING, miljoner kronor

Nämnd/förvaltning	Intäkter		Kostnader		Nettokostnad		Budget	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	Netto 2023	Avvi- kelse
Regionala utvecklingsnämnden	168	169	604	636	436	467	476	9
- varav Regional utveckling	168	169	604	636	436	467	476	9
Hälso- och sjukvårdsnämnden	2 463	2 464	8 543	9 458	6 080	6 994	6 300	- 694
- varav gemensamt	7	51	10	182	3	131	150	18
därav Hälso- och sjukvård gem.					3	11	22	11
därav Patientsäkerhet, utv. & forskn.*					0	120	128	7
- varav Länssjukvårdsområde Somatik	653	635	3 888	4 278	3 235	3 643	3 256	- 387
- varav Länssjukvårdsområde Psykiatri och habilitering	66	61	762	828	696	767	760	- 7
- varav Närsjukvårdsområde Söder	504	541	1 724	1 888	1 220	1 347	1 175	- 172
därav Somatik					1 228	1 327	1 175	- 152
därav Primärvård					- 8	19	0	- 19
- varav Närsjukvårdsområde Väster	306	307	681	739	375	432	388	- 44
därav Somatik					304	335	305	- 31
därav Primärvård**					46	70	60	- 10
därav Livsstilsmedicin Österåsen					25	27	23	- 4
- varav Närsjukvårdsområde Norr	444	386	958	1 006	515	620	515	- 105
därav Somatik					544	604	515	- 89
därav Primärvård*					- 29	16	0	- 16
- varav Rättspsykiatrisk regionklinik	187	190	223	240	36	50	57	7
- varav Folk tandvården	297	294	296	298	0	4	0	- 4
Patientnämnden	1	1	6	6	5	5	6	1
Regionens revisorer	0	0	6	6	6	6	7	1
Regionstyrelsen	1 353	1 403	3 651	3 448	2 298	2 045	2 144	99
- varav Regionledningsförvaltningen*	1 353	1 403	3 651	3 448	2 298	2 045	2 144	99
därav Primärvårds- och tandvårdsmedel						1 680	1 701	21
därav Regionledningsförvaltningen övrigt						361	439	78
därav Företagshälsovårdsnämnd						3	4	1
därav Kostnämnden Sollefteå						1	0	- 1
Summa styrelse och nämnder	5 934	4 037	14 759	13 554	8 825	9 517	9 083	- 434
Finansiering, intäkt	9 683	9 939	825	817	8 858	9 122	8 746	375
därav realiserad kursförändring					- 446		+ 52	
Eliminering av interna poster	- 4 711	- 2 694	- 4 711	- 2 694	0	0	0	0
Intäkter, kostnader, resultat enligt resultaträkning	10 905	11 281	10 873	11 677	+ 32	- 396	- 337	58

* Patientsäkerhet, utveckling och forskning har från 2023 flyttats från Regionledningsförvaltningen.

** Inklusivt särskilda uppdrag.

Regionfullmäktige har beslutat att den somatiska vården inom länssjukvård somatik och närsjukvårdsområdena söder, väster och norr kan redovisa ett sammanlagt underskott med 150 miljoner kronor för 2023. Underskotten ovan är betydligt större. Se nedan (sid. 50) för ytterligare kommentarer.

FÖRÄNDRINGAR AV BUDGET 2023 HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSNÄMNDEN, miljoner kronor

	Datum Beslut	LSO Somatik	LSO Psyk & Hab	NSO Söder	NSO Väster	NSO Norr	HoS Gem	Tandvård	RPK
Ingående ram, årsbudget		3 260	725	1 215	391	522	54	0	57
Läkemedel, omdisponering	RS 221221 §336	- 5	- 0,2	- 40	-3	- 7	- 11		
Ordnat införande läkemedel							1		
Kvalitet- o Patientsäkerhet							93		
Tillgänglighetssamordnare							1		
Patientrörlighetsdirektiv							7		
Arb.miljö, donation, biobank							4		
PPR Afasi			0,4						
Bidrag särskilda hab.insatser				0,2					
Tillfällig utökn. ram BUP	RS 230215 §16		20						
Uppbyggnad NHV	RF 230301 §15		15						
Utgående ram/budget		3 256	760	1 175	388	515	150	0	57

LSO = Länssjukvårdsområde, NSO = Närsjukvårdsområde, HoS Gem = Hälso- och sjukvård Gemensamt, RPK = Rättspsykiatriska regionkliniken, NVH = Nationell högspecialiserad vård, RS = Regionstyrelsen, RF = Regionfullmäktige

FÖRÄNDRINGAR AV BUDGET 2023 REGIONSTYRELSEN OCH REGIONAL UTVECKLINGSNÄMND, miljoner kronor

	Datum Beslut	RU	RLF vårdval	RLF	PAN	REV
Ingående ram, årsbudget		476	1 689	426	6	7
Läkemedel, omdisponering	RS 221221 §336		12			
Fastighetsunderhåll				5		
Gymnasial utb. kompetensförsörj.			0,5			
Kvalitet- o Patientsäkerhet					- 93	
Tillgänglighetssamordnare					- 1	
Patientrörlighetsdirektiv					- 7	
Arb.miljö, donation, biobank					- 4	
PPR Afasi			- 0,4			
Bidrag särskilda hab.insatser			- 0,2			
Personalstrategiska medel	RS 230404 §81			6		
Kompetensutveckling o -växling	RF 230426/27 §64			3		
FVIS	FIU 230516 §101			94		
Digitaliseringsstrategi	FIU 230516 §103			10		
Digital medarbetare	FIU 230516 §102			4		
Utgående ram/budget		476	1 701	443	6	7

RU = Regional Utveckling, RLF = Regionledningsförvaltningen, PAN = Patientnämnden, REV = Regionens revisorer

I följande avsnitt kommenteras respektive nämnds och förvaltnings resultat.

Regionala utvecklingsnämnden

Förvaltningen Regional utveckling har ett utfall på plus 9 miljoner kronor, lägre än 2022. Resultatet beror bland annat på externt tillförda medel, av tillfällig karaktär.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Utfallet för nämnden är minus 694 miljoner kronor (varav 150 miljoner kronor var beslutat av regionfullmäktige) vilket är 617 miljoner kronor sämre än 2022. Underskott visas främst inom somatik, men även inom primärvård och psykiatri. Kostnadsökningar finns bland annat för personal, inhyrd personal och övriga kostnader, delvis på grund av hög inflation, men även till exempel för att antalet vårdplatser utökats. Samtidigt har intäkter för riktade statsbidrag minskat. Beslutad handlingsplan har inte lett till resultat i planerad utsträckning. Folk tandvården visar också underskott, medan Rättspsykiatriska regionkliniken redovisar ett överskott jämfört med budget.

Patientnämnden

Patientnämnden redovisar ett mindre överskott på 0,8 miljoner kronor.

Regionens revisorer

Regionens revisorer redovisar ett överskott på 1,3 miljoner kronor.

Regionstyrelsen

Regionledningsförvaltningen redovisar ett överskott med 99 miljoner kronor. Kostnader för olika projekt är inte upparbetade i nivå med extra tilldelade intäkter. Av överskottet återfinns 34 miljoner kronor i örönmärkta medel, för bland annat FVIS (Framtidens vårdinformationsstöd), Digital medarbetare, Främja digitalisering, asylverksamhet samt medel till HR för bland annat HR-strategiskt arbete och kompetensförsörjning. Inom samtliga delar har budgeterade medel inte kunnat upparbetas till fullo under året.

Vårdval (primärvårds- och tandvårdsmedel) visar ett överskott med 21 miljoner kronor, kopplat till vårdpeng, läkemedel, folkhälsa, stoppad ersättning av tandvårdspeng samt minskade utbetalningar av tandvårdsstöd.

Kostnämnden Sollefteå

Kostnämnden redovisar ett överskott med 0,4 miljoner kronor, vilket är 2,2 miljoner kronor bättre än 2022, främst beroende på ökat portonspris.

Företagshälsovårdsnämnden

Företagshälsovårdsnämnden, som är ny från 2023, redovisar ett överskott med drygt 2 miljoner kronor, varav hälften betalas åter till Sundsvalls kommun.

Finansiering

Finansieringsverksamheten visar sammantaget ett överskott med 188 miljoner kronor, vilket är 375 miljoner kronor bättre än budgeterat. Intäkter från skatter och generella statsbidrag har varit 213 miljoner kronor högre än budgeterat. Realiserade resultat från kapitalförvaltning visar ett netto på plus 41 miljoner kronor. De realiserade kursförändringarna visar ett resultat på plus 307 miljoner kronor, vilket är 255 miljoner kronor högre än budgeterat.

Resultaträkning

RESULTATRÄKNING, miljoner kronor

	Not	Utfall 2022	Utfall 2023	Budget 2023	Avvikelse 2023
Verksamhetens intäkter	1	1 747	1 541	1 490	+ 51
Verksamhetens kostnader	2,3	- 10 116	- 11 096	- 10 537	- 559
Avskrivningar	4	- 206	- 209	-224	+ 14
Verksamhetens nettokostnader		- 8 574	- 9 764	- 9 271	- 493
Skatteintäkter	5	6 616	6 885	6 717	+ 167
Generella statsbidrag och utjämning	6	2 355	2 473	2 419	+ 54
Verksamhetens resultat		397	- 407	- 135	- 272
Finansiella intäkter	7	185	76	103	- 27
Finansiella kostnader	8	- 105	- 371	- 357	- 14
Resultat efter finansiella poster		478	- 702	- 389	- 313
Orealiserad värdeförändring, (finansiell intäkt eller finansiell kostnad) ¹	7,8	- 446	+ 307	+ 52	+ 255
Årets resultat inklusive orealiserade kursförändringar	9	32	- 396	- 337	- 58

1) Svängningarna i de finansiella posterna är en följd av nya värderingsprinciper för finansiella tillgångar som infördes när kommunal bokförings- och redovisningslag, Lag (2018:597) trädde i kraft den 1 januari 2019.

Årets resultat, minus 396 miljoner kronor, är 428 miljoner sämre än 2022. Det försämrade resultatet beror främst på ökade pensionskostnader till följd av inflation, men även på ökade kostnader av annan typ. Verksamhetens resultat är 804 miljoner kronor sämre än 2022. Jämfört med budget är årets resultat 59 miljoner sämre, och verksamhetens resultat 272 miljoner kronor sämre än budget.

Kostnaderna för inhyrd vårdpersonal har ökat kraftigt jämfört med 2022 (Se sid. 24 och 54).

Skatteintäkterna är 168 miljoner kronor högre än budget. De riktade statsbidragen är 608 miljoner kronor jämfört med budgeterat 515 miljoner kronor, men det är betydligt lägre än under 2022 då de uppgick till 893 miljoner kronor. De flesta riktade statsbidragen är inte kända när budget upprättas.

Verksamhetens nettokostnader har ökat betydligt mer än skatteintäkter och generella statsbidrag. En stor del beror på att pensionskostnaderna ökat extra mycket med anledning av den höga inflationen, men ökningen är stor även för andra typer av kostnader.

Balansräkning

BALANSRÄKNING, miljoner kronor

	Not	2022	2023
Byggnader och mark	10	2 137	2 436
Maskiner och inventarier	11	299	354
Finansiella anläggningstillgångar	12	58	116
Summa anläggningstillgångar		2 494	2 906
Förråd	13	104	127
Kundfordringar	14	116	136
Övriga korta fordringar	15	790	740
Kortfristiga placeringar	16	3 436	3 915
Kassa och bank	17	893	210
Summa omsättningstillgångar		5 340	5 128
SUMMA TILLGÅNGAR		7 834	8 034
Balanserat eget kapital		2 242	2 274
Årets resultat		32	-396
- därav tillfört resultatutjämningsreserv		-	-
Resultatutjämningsreserv (RUR)		253	253
Summa eget kapital	18	2 527	2 131
Avsättningar för pensioner	19	3 652	4 268
Summa avsättningar		3 652	4 268
Långfristiga skulder	20	35	34
Kortfristiga skulder	21	1 621	1 601
Summa skulder		1 656	1 635
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		7 834	8 034
<i>Utöver detta finns pensionsskuld ansvarsförbindelse, intjänad före 1998</i>		3 733	3 811

STÄLLDA PANTER, ANSVARSFÖRBINDELSER MED MERA, miljoner kronor

	Not	2022	2023
Pensionsskuld, ansvarsförbindelse	22	3 733	3 811
Förvaltade avkastningsstiftelser	23	17	16
Beviljad checkräkningskredit	24	50	100
Leasing	25	365	368
Landstingens ömsesidiga försäkringsbolag	26	319	282
Borgensåtaganden	27	265	246

Kassaflödesanalys

KASSAFLÖDESANALYS, (miljoner kronor, exklusive orealiserade kursförändringar¹⁾)

	Not	2022	2023
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Årets resultat		32	- 396
<i>Justering av ej rörelsekapitalpåverkande poster</i>			
Avskrivningar	4	206	209
Avsättningar, förändring	19	184	616
Realisationsvinst/-förlust anläggningstillgångar		2	- 21
Orealiserade kursförändringar	7	446	- 307
Medel från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		870	102
Förändring av rörelsekapital exkl. likvida medel			
Förändring av förråd (ökning -, minskning +)	13	- 10	- 23
Förändring av kortfristiga fordringar (ökning -, minskning +)	14, 15	- 280	30
Förändring av kortfristiga skulder (ökning +, minskning -)	21	191	- 20
Medel från den löpande verksamheten		770	89
INVESTERINGAR			
Investeringar i anläggningstillgångar	28	- 387	- 565
Försäljning av anläggningstillgångar	29	1	23
Förvärv av finansiella tillgångar		-	- 58
Erhållna investeringsbidrag	20	9	0
Återföring av tidigare erhållna investeringsbidrag	20	- 1	- 1
Medel från investeringsverksamheten		- 378	- 601
FINANSIERING			
Ökning/minskning av långfristiga skulder		-	-
Ökning/minskning av långfristiga fordringar	12	1	1
Medel från finansieringsverksamheten		1	1
ÅRETS KASSAFLÖDE	30	393	- 511
Likvida medel vid årets början¹		3 782	4 176
Likvida medel vid årets slut¹		4 176	3 665

1) Kassa och bank samt kortfristiga placeringar, justerat för orealiserade kursförändringar, som utifrån lag om kommunal bokföring och redovisning, med marknadsvärdering av finansiella tillgångar, finns med i balansräkningens kortfristiga placeringar.

Kassaflödet 2023 var minus 511 miljoner kronor, och likvida medel vid årets slut var därmed 3 665 miljoner kronor. Detta inkluderar bokfört värde för medel i regionens långsiktiga kapitalförvaltning.

EKONOMISK REDOVISNING

Hälso- och sjukvårdens köp av tjänster från bemanningsföretag

TJÄNSTEKÖP FRÅN BEMANNINGSFÖRETAG, miljoner kronor

Verksamhet	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Budget 2023
Primärvård	112	113	145	100
Specialiserad somatisk vård	293	309	569	314
Specialiserad psykiatrisk vård	27	42	54	36
Tandvård	4	4	5	4
Summa	436	469	773	454

Vårdverksamheternas kostnad för inhyrd personal har på totalen ökat med ca 65 procent mellan år 2022 och 2023. Utvecklingen med bemanningssvårigheter, i kombination med att liknande situationer återfinns även i andra regioner – vilket i sin tur också driver konkurrens om eftersökta kompetenser – har lett till fortsatt stora utmaningar i många regioner och så även i Region Västernorrland (Mer om den nationella bemanningstrenden på sid. 24 i denna årsredovisning).

Köpt sjukvård

De vårdprogram som finns framtagna reglerar vilken vård som ska bedrivas på riks- och regionnivå.

RIKSSJUKVÅRD, miljoner kronor

Verksamhet	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Budget 2023
Primärvård	14	16	18	14
Specialiserad somatisk vård	209	229	269	220
Specialiserad psykiatrisk vård	22	15	19	16
Summa	246	260	306	250

Omfattningen av köpt vård inom specialiserad somatisk vård har ökat för att erbjuda en bra tillgänglighet.

REGIONSJUKVÅRD, miljoner kronor

Verksamhet	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Budget 2023
Specialiserad somatisk vård	429	412	426	442
Specialiserad psykiatrisk vård	3	5	5	5
Summa	432	417	431	447

Kostnaden för regionsjukvård har ökat från en låg nivå 2021. Beloppen kan variera mellan olika år och beror på ett flertal parametrar såsom andelen svåra fall samt den egna och andras kapacitet, där den sistnämnda är beroende av bemanningssituationen.

Läkemedel

Kostnadsutvecklingen för läkemedel planade ut under pandemin 2020-2022, på grund av uteblivna undersökningar och behandlingar. Västernorrlands kostnader ökade något senare under året 2022, jämfört med de flesta regioner. Därför syns i år, en procentuellt högre ökningstakt jämfört med rikssnittet. Under 2023 har Västernorrland ökat de totala läkemedelskostnaderna med +11,8 procent (riket +11,0 procent) jämfört med 2022.

Cancerläkemedel är idag den totalt dyraste läkemedelsgruppen. För 2023 är kostnadsökningen (exkl. rabatter) hela 26 procent för Västernorrland, jämfört med 2022.

På grund av patentutgångar och introduktion av biosimilarer har kostnaden för immunsuppressiva medel (som tidigare varit den totalt dyraste gruppen) sjunkit med 4 procent 2023 jämfört med 2022.

Inom diabetes återfinns flera nya läkemedel som används i allt större omfattning till typ 2-diabetiker, men även till patienter med hjärtsvikt och njursjuka utan diabetes. På grund av restproblematik har denna kostnadsökning under 2023, inte varit lika hög som förväntat.

Inom antikoagulantia har användningen av s.k. NOAK (Non vitamin K Orala AntiKoagulantia) under många år gett en kraftig kostnadsökning, för 2023 är ökningen + 8 procent jämfört med 2022.

Kostnaden för behandling av hepatit C har sjunkit kraftigt de senaste åren. Under 2023 har dock antalet behandlade ökat något igen, vilket syns som en ökande kostnad.

I slutet av 2022 kom flera nya läkemedel mot cystisk fibros in i läkemedelsförmånen, vilket gör att kostnaden för denna läkemedelsgrupp ökade kraftigt mellan 2022–2023.

Antal definierade dygnsdoser för alla humanläkemedel, har ungefär samma relation i ökningstakt med övriga riket. För 2023 har antalet definierade dygnsdoser ökat med +2,7 procent i Västernorrland (riket +3,2 procent) jämfört med 2022.

LÄKEMEDELKOSTNADER, miljoner kronor

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Budget 2023	Förändring 2022/2023
Primärvård	277,9	347,7	364,0	370,9	16,3
Specialiserad somatisk vård ¹	796,5	752,3	817,8	831,4	65,5
Specialiserad psykiatrisk vård*	47,7	48,8	52,9	48,9	4,1
Summa läkemedel	1 122,1	1 148,8	1 234,7	1 251,2	85,9
Kvalitets- och Ekonomiersättningar	4,6	4,7	4,8	5,0	0,1
Budgetöverskott privata VC (exkl. kvalitetsers.)	8,7	2,1	6,4	-	4,3
Budgetöver- eller underskott egna HC (exkl. kvalitetsers.), intern fördelning	1,6	-4,6	-3,0	-	1,6

1) Kostnaderna följer länsverksamhetsindelningen. I *specialiserad psykiatrisk vård* ingår därmed läkemedelskostnader för Barn- och ungdomspsykiatrisk klinik (BUP), Vuxenpsykiatrisk klinik och Rätt psykiatriska regionkliniken.

Vårdval Västernorrland

UTBETALD ERSÄTTNING¹, PRIMÄRVÅRDEN, miljoner kronor

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Budget 2023
Regiondrivna hälsocentraler	783	831	868	875
Privat drivna vårdcentraler	470	507	533	538
TOTALT	1 253	1 338	1 401	1 413

1) Avser kapiteringsersättning (ersättning kopplad till listade patienter), ersättning för prestation, glesbygdsersättning samt ersättning för läkemedel.

Överskottet på 12 mnkr jämfört med budget för utbetald ersättning är till stor del hänföra till överskott för vårdpeng, folkhälsa och läkemedel. Vårdpengen ger överskott beroende på ett lägre antal listade invånare 2023 i jämförelse med vad som budgeterats för. Inom folkhälsa är det ersättningen för preventionssamordnaren som visar ett överskott, med anledning av att det är en målbaserad ersättning och avdrag har gjorts för ej uppfyllda mål. För läkemedelsbudgeten beror överskottet till stor del på restnoteringar av diabetesläkemedel.

Primärvården har sedan 2021 en ändrad ersättningsmodell, där den rörliga besöksersättningen är omvandlad till fast ersättning utifrån listning. Även patientavgifter, som tidigare var en del av den rörliga besöksersättningen, återtas från verksamheten och ingår i den fasta ersättningen. Noteras bör att i tabellen ovan inkluderas de återtagna patientavgifterna som uppgick till 47 miljoner kronor 2023.

Tjänsteresor

RESOR I TJÄNSTEN, miljoner kronor

	2021	2022	2023
Resebiljetter och hotell	8,5	24,0	26,6
Traktamente och bilersättningar	2,3	3,5	4,0
Hyra/leasing av transportmedel	7,5	8,3	7,5
Summa	18,3	35,8	38,1

Resekostnader ligger nära 2022 års kostnader, fortfarande på en lägre nivå än åren före pandemin 2017–2019, då den genomsnittliga kostnaden låg på 41,7 miljoner kronor per år.

NOTER TILL ÅRSREDOVISNING 2023

Not 1 Verksamhetens intäkter (miljoner kronor)

	2022	2023
Verksamhetens intäkter enligt resultaträkning	1 747	1 541
- varav vårdavgifter	496	520
- varav försäljningsintäkter	286	322
- varav riktade statsbidrag	893	608
- varav intäkter från avyttring av fastigheter/utrustning	1	21
- varav övriga intäkter	72	70

2023 är nivån på riktade statsbidrag lägre, vilket främst är Covidrelaterat.

Not 2 Verksamhetens kostnader (miljoner kronor)

	2022	2023
Verksamhetens kostnader enligt resultaträkning	10 116	11 096
- varav personalkostnader	4 990	5 438
- varav köpt verksamhet, inköp av material, bidrag	3 960	4 503
- varav övriga verksamhetskostnader	1 165	1 155

Personalkostnaderna är 9 procent högre än 2022. Det beror främst på ökade pensionskostnader, men även på beslut om lönesatsningar. Övriga ökade kostnader avser inhyrd personal samt kostnadsökningar relaterade till hög inflation.

Not 3 Kostnader för räkenskapsrevision

Den sammanlagda kostnaden för revisorernas granskning av bokföring, delårsrapport och årsredovisning uppgår till cirka 498 000 kronor (år 2022, 389 000 kronor¹⁵).

Kostnaden avser sakkunniga (externa och eget revisionskontor) samt uppskattad kostnad för förtroendevalda revisorer. I beloppet ingår granskning av årsredovisning och delårsrapport. Förändringen mellan år 2022 och 2023 förklaras av ökade kostnader för upphandlade sakkunniga för granskning av räkenskapsrevision enligt standard som gäller från och med år 2023. De förtroendevaldas arvoden har samtidigt minskat år 2023 till följd av ändrade arvodesregler i regionen.

Not 4 Avskrivningar

Avskrivningarna som uppgår till 209 miljoner kronor 2023, är beräknade på anläggningstillgångarnas anskaffningsvärde. Avskrivningstiden är 30 år för tidigare års fastighetsutgifter. För fastighetsutgifter från och med 2018 är avskrivningstiden 10–50 år beroende på komponent. För inventarier, medicinteknisk utrustning, fordon med mera är avskrivningstiden 3–10 år.

15) En förändring har gjorts i den schablon som används för att fördela de förtroendevaldas kostnader till räkenskapsrevisionen, och därmed har även 2022 års siffra justerats på motsvarande sätt (från 387 000).

Not 5 Skatteintäkter (miljoner kronor)

	2022	2023
Preliminärt utbetald skatt	6 404	6 734
Beräknad slutavräkning skatt för året	165	112
Definitiv slutavräkning skatt föregående år	48	39
Summa	6 616	6 885

Skatteintäkterna uppgår till 6 885 miljoner kronor, vilket är 269 miljoner kronor högre än 2022, vilket motsvarar 4 procents ökning. Skattesatsen 2023 var 11,29 kronor (oförändrad). Snittet för riket som helhet är 11,57 kronor.

Not 6 Generella statsbidrag och utjämning (miljoner kronor)

	2022	2023
Inkomstutjämning	999	1 075
Kostnadsutjämning	319	388
Regleringsbidrag/-avgift	160	104
Bidrag läkemedelsförmånen	875	897
Extra generella statsbidrag	2	8
Summa	2 355	2 473

Generella statsbidrag och utjämning har ökat med 5 procent, störst ökning har bidraget för kostnadsutjämning, som ökat med nästan 22 procent.

Not 7 Finansiella intäkter (miljoner kronor)

	2022	2023
Utdelningar och fondkompensationer	32	38
Bankränta och obligationsränta	6	17
Realisationsvinst vid försäljning av finansiella tillgångar	145	19
Övriga finansiella intäkter	2	1
Orealiserade kursförändringar	0	307
Summa inklusive orealiserade kursförändringar	185	383

De högre finansiella intäkterna 2023 jämfört med 2022 beror främst på den positiva utvecklingen på de finansiella marknaderna.

Not 8 Finansiella kostnader (miljoner kronor)

	2022	2023
Räntekostnader pensioner	87	357
Räntekostnader kort upplåning	1	0
Realisationsförlust vid försäljning av andelar	10	11
Övriga finansiella kostnader	7	3
Orealiserade kursförändringar	446	0
Summa inklusive orealiserade kursförändringar	551	371

Under 2023 har den finansiella delen av pensionskostnaden ökat kraftigt på grund av uppräkningsutifrån inflation. Samtidigt har 2022 års kursnedgång på placeringar vänts till att under 2023 bli en finansiell intäkt.

Not 9 Årets resultat, före och efter balanskravsjusteringar (miljoner kronor)

Regionens avstämning mot kommunallagens balanskrav, miljoner kronor

	2023
Årets resultat enligt resultaträkningen	- 396
Justering för realisationsvinst och realisationsförlust vid försäljning av fastighet	- 21
Justering för realisationsvinst enligt undantagsmöjlighet	+ 20
Reducering marknadsvärdering av finansiella tillgångar	- 307
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	- 703
Avsättning till eller användning av medel från resultatutjämningsreserv	-
Årets resultat efter balanskravsjustering 2023	- 703
Synnerliga skäl ej återställa extra ökn. pensionskostnad	+ 351
Balanskravsunderskott att återställa	- 352

Se även balanskravsutredning, sid. 19.

Not 10 Byggnader och mark (miljoner kronor)

	2022	2023
Ingående ackumulerat anskaffningsvärde	4 611	4 913
- Årets nyanskaffningar	308	422
- Årets försäljning	- 7	- 40
- Årets utrangering	-	-
Årets ackumulerade anskaffningsvärde	4 913	5 295
Ingående ackumulerad värdeminskning	- 2 664	- 2 776
- Årets försäljning	3	38
- Årets utrangering	-	-
- Årets avskrivningar	- 114	- 122
Utgående ackumulerad värdeminskning	- 2 776	- 2 859
Utgående bokfört värde	2 137	2 436
Genomsnittlig nyttjandeperiod, antal år	28	28

Not 11 Maskiner och inventarier (miljoner kronor)

	2022	2023
Ingående ackumulerat anskaffningsvärde	1 525	1 568
- Årets nyanskaffningar	79	143
- Årets försäljning	- 13	- 11
- Årets utrangering	- 23	- 9
Årets ackumulerade anskaffningsvärde	1 568	1 691
Ingående ackumulerad värdeminskning	- 1 213	- 1 269
- Årets försäljning	13	11
- Årets utrangering	23	9
- Årets avskrivningar	-92	-88
Utgående ackumulerad värdeminskning	- 1 269	- 1 337
Utgående bokfört värde	299	354
Genomsnittlig nyttjandeperiod, antal år	7	7

Tillgångar med en nyttjandeperiod om minst tre år klassificeras som anläggningstillgång, om värdet överstiger gränsen för mindre värde. Ett prisbasbelopp (52 500 kr, år 2023) används som gräns för bedömning av vad som ska anses vara inventarier av mindre värde, som därmed inte ska aktiveras. Vid anskaffning bedöms nyttjandeperiod och aktuell avskrivningstyp väljs. Anskaffningsvärdet skrivs av linjärt under nyttjandeperioden. Konst skrivs inte av.

Not 12 Finansiella anläggningstillgångar (miljoner kronor)

Regionens finansiella anläggningstillgångar, aktier, andelar, bostadsrätter samt långfristiga fordringar, som uppgår till 116 miljoner kronor, är upptagna till nominellt värde och består av:

	2022	2023
Aktier		
Scenkonst Västernorrland AB	3,0	3,0
Ostkustbanan 2015 AB	0,3	0,3
Andelar		
Kommuninvest	-	58,4
Jord- och skogsbruksföreningar	1,0	1,0
Kommunalförbundet Svenskt ambulansflyg	0,2	0,2
Bostadsrätter		
Bostadsrätter	0,9	0,9
Långfristiga fordringar		
Banverket	0,4	0,4
Svenskt ambulansflyg	16,8	16,2
Landstingens ömsesidiga försäkringsbolag	35,5	35,5
Summa	58,0	115,8

Not 13 Förråd (miljoner kronor)

Värdet av varor i förråd var vid årsskiftet 127 miljoner kronor. Förrådstillgångarna fördelades enligt följande:

	2022	2023
Tekniska hjälpmedel	16	20
Tekniska hjälpmedel, 3–5 år	84	103
Övriga förråd	4	4
Summa	104	127

Vid inventering av varor i förråd har värdering skett till senast gällande inköpspris exklusive mer-
värdesskatt.

Not 14 Kundfordringar

Kundfordringarna har ökat med 20 miljoner kronor till 136 miljoner kronor.

Not 15 Övriga kortfristiga fordringar

Regionens övriga kortfristiga fordringar uppgår till 740 miljoner kronor. I detta belopp ingår följande poster:

SPECIFIKATION KORTFRISTIGA FORDRINGAR

	2022	2023
Fordringar hos staten	159	157
Interimsfordringar	559	520
Övriga fordringar	72	63
SUMMA	790	740

Fordringarna har i jämförelse med 2022 minskat med 50 miljoner kronor. Det är främst upplupna skatteintäkter som minskat.

Not 16 Kortfristiga placeringar, inkl. värdering för marknadsvärdering (miljoner kronor)

	2022	2023
Aktiefonder, marknadsvärde	979	2 115
- varav anskaffningsvärde	766	1 692
- varav värdering	213	423
Räntefonder, marknadsvärde	2 457	1 800
- varav anskaffningsvärde	2 517	1 763
- varav värdering	- 60	37
<i>Anskaffningsvärde vid årets slut</i>	<i>3 283</i>	<i>3 455</i>
<i>Orealiserat värde vid årets slut</i>	<i>154</i>	<i>460</i>
Summa	3 436	3 915

Kortfristiga placeringar har ökat, främst på grund av orealiserade värdeförändringar.

Not 17 Kassa och bank

Regionen hade vid årsskiftet 210 miljoner kronor i tillgodohavanden i bank, kassa och handkassar. Jämfört med 2022 är det en minskning med 683 miljoner kronor.

Not 18 Eget kapital (miljoner kronor)

Eget kapital har minskat med 396 miljoner kronor.

	2022	2023	Förändring
Omsättningstillgångar	5 340	5 128	- 212
Kortfristiga skulder	- 1 621	- 1 601	20
Summa rörelsekapital	3 719	3 527	- 192
Anläggningstillgångar	2 494	2 906	412
Avsättningar	- 3 652	- 4 268	- 616
Långfristiga skulder	- 35	- 34	1
Summa anläggningsskapital	- 1 192	- 1 396	- 204
Summa eget kapital	2 527	2 131	- 396

Not 19 Avsättningar för pensioner (miljoner kronor)

Avsättningar för pensioner för arbetstagare intjänade efter 1997 har beräknats av KPA enligt den blandmodell som är lagreglerad. Avsättningen för året har beräknats till 4 267 miljoner kronor inklusive garanti- och visstidspensioner intjänade före 1998 samt löneskatt. Förändringen är 616 miljoner kronor, vilket är extra högt med anledning av inflation. Avsatta medel för pensioner redovisas som finansiell omsättningstillgång och understiger avsättningar för pensioner. Pensionsmedlen är placerade enligt den finansiella policyn, se även avsnitt om pensioner sid. 26. I balansräkningen finns dessutom en avsättning för omställningsstöd för förtroendevalda.

	Inklusive löneskatt
Ingående avsättning 2023-01-01	3 650
- Pensionsutbetalningar	- 115
- Nyintjänad pension	376
- Ränte- och basbeloppsuppräkring	357
- Övrigt	- 1
Utgående avsättning 2023-12-31	4 267
<i>Utredningsgrad i procent</i>	<i>94</i>

Not 20 Långfristiga skulder

Avser erhållna investeringsbidrag som intäktsförs enligt plan.

Not 21 Kortfristiga skulder (miljoner kronor)

Kortfristiga skulder uppgår till 1 601 miljoner kronor med följande poster:

	2022	2023
Leverantörsskulder	458	411
Upplupna skatter	81	80
Upplupna arbetsgivaravgifter	82	84
Semesterlöneskuld med mera	381	362
Upplupna pensionskostnader	176	201
Interimsskulder, övrigt	443	463
Summa	1 621	1 601

Not 22 Pensionsskuld, pensionsförpliktelse

Pensionsskulden för pensionsförmåner intjänade före 1998 för pensionstagare, arbetstagare och förtroendevalda beräknas vid årsskiftet till 3 811 miljoner kronor inklusive löneskatt. Skuldens storlek har beräknats av KPA.

Pensionsskulden kan något förenklat sägas vara den summa pengar som, tillsammans med avsättningen till pensioner vilken redovisas i balansräkningen, skulle behöva sättas in på banken för att klara framtida pensionsutbetalningar till nuvarande pensions- och arbetstagare.

SPECIFIKATION PENSIONS-FÖRPLIKTELSE

	2022	2023
Pensionstagare	2 394	2 525
Förtroendevalda	5	0
Arbetstagare	282	249
Avgångna (personer som slutat sin anställning)	323	293
Löneskatt	729	744
Summa	3 733	3 811

Not 23 Förvaltade avkastningsstiftelser

Regionen har förvalt 33 avkastningsstiftelser med ett bokfört värde på 16 miljoner kronor. Under året har 5 stiftelser avslutats, förbrukats för sitt ändamål.

Not 24 Checkräkningskredit

Regionen har checkräkningskredit beviljad med en total låneram på 100 miljoner kronor. Krediten löper med rörlig ränta på använda medel. Denna är inte utnyttjad 2023.

Not 25 Redovisning av leasingavtal (miljoner kronor)

Regionens framtida åtagande för operationella leasingavtal inklusive hyresavtal för lokaler omfattar cirka 77 miljoner kronor i årlig kostnad för 2023. Det totala framtida förfallobeloppet kan beräknas till 366 miljoner kronor. En översyn av hyresavtal har påbörjats, där ett par större avtal har setts över. Ett avtal har efter genomgång bedömts som finansiellt, justering av redovisning kommer att göras under 2024 för detta.

Betalningar	2023	2024	2025–2028	2029–
Leasing av inventarier och utrustning	2	2	8	3
Leasing av fordon	9	7	7	0
Hyra av fastigheter	66	65	174	100

Not 26 Landstingens ömsesidiga försäkringsbolag

Som försäkringstagare i Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag har regionen ett åtagande att täcka eventuella förluster. Åtagandet kan uppgå till 10 gånger premien. För 2023 uppgick den årliga premien till 31,9 miljoner kronor, och för 2024 är den 28,2 miljoner kronor.

Not 27 Borgensåtaganden

Regionen har ingått en solidarisk borgen om 8 000 miljoner kronor såsom för egen skuld för AB Transitio avseende finansiering av spårfordon. Borgensåtagandet är enligt avtal begränsat till den del det delägda bolaget Västernorrlands läns Trafik AB beställt genom AB Transitio. Omfattningen av borgensåtagandet uppgår till 246 miljoner kronor.

Not 28 Investeringar

Beloppet hämtas från investeringsredovisningen, se sid. 67.

Not 29 Försäljning av anläggningstillgångar

Beloppet avser försäljning av fastighet i Fränsta samt försäljning av uttrangerad utrustning.

Not 30 Årets kassaflöde

Kassa, bank och de kortfristiga placeringarna har under året minskat med 511 miljoner kronor och uppgår vid årsskiftet till 3 665 miljoner kronor, exklusive realiserade kursförändringar.

Not 31 Särredovisning

Särredovisning upprättas för Folktandvårdens verksamhet. Det ska möjliggöra extern insyn i konkurrensförhållandet mellan offentlig och privat tandvård, för att uppnå transparens i konkurrensutsatt verksamhet. Den finns tillgänglig via regionens diarium.

Den specifika Driftredovisningen (resultat per ansvarsområde) återfinns på sid. 47 i årsredovisningen, under kapitlet Ekonomisk analys & redovisning.

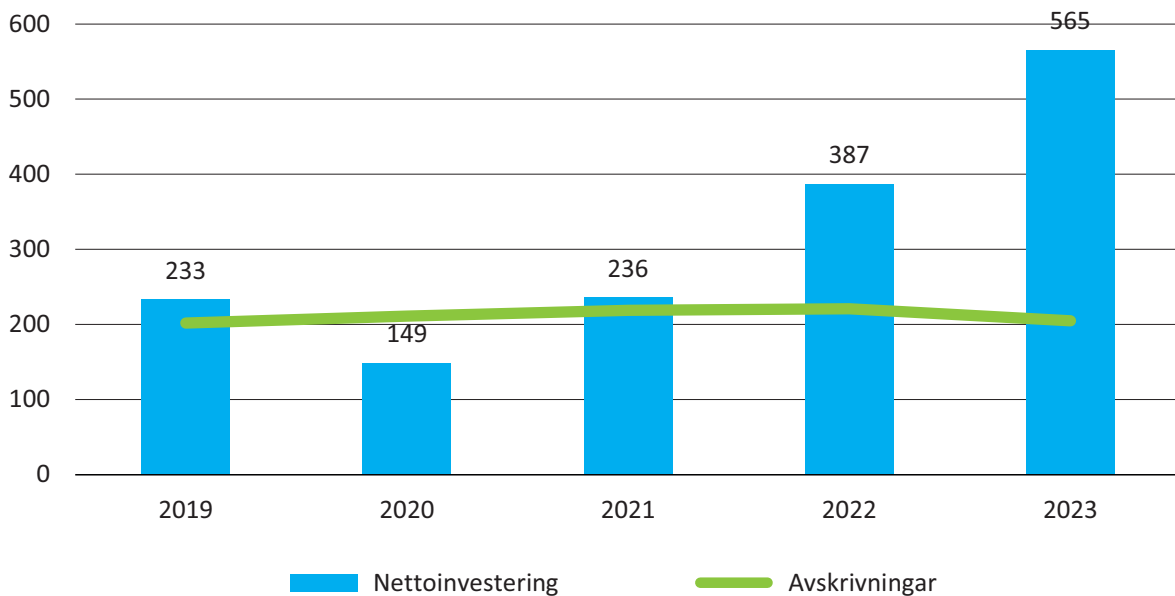
INVESTERINGAR

Regionens långsiktiga investeringsstrategi är att den årliga nivån på återinvesteringar, över tid, motsvarar avskrivningskostnaderna. Beslut om strategiska investeringar kan tillåtas om rationaliseringseffekten är dokumenterad eller om investeringen genomförs i strategiskt syfte för att nå regionens mål.

Investeringarna 2023 har skett i fastigheter med 422 miljoner kronor, och i medicinteknisk utrustning, fordon med mera med 143 miljoner kronor. De totala investeringarna 2023 på 565 miljoner kronor är betydligt högre än avskrivningarna, men något lägre än totalt beslutad investeringsbudget.

Den högre nivån på investeringarna beror delvis på en lägre nivå under pandemiåren, men framför allt på det stora behovet att rusta upp och bygga nya fastigheter. Merparten av regionens lokaler byggdes på 50-, 60- och 70-talen och är i stort behov av renovering men även anpassning för att möta kraven bland annat från framtidens hälso- och sjukvård. En ny Rättspsykiatrisk regionklinik byggs för att möta ökad efterfrågan, vilket även kommer att ge högre intäkter från andra regioner.

NETTOINVESTERINGAR OCH AVSKRIVNINGAR

Investeringsredovisning

REGIONENS INVESTERINGSUTGIFT PER NÄMND OCH FÖRVALTNING, miljoner kronor

	Utfall 2022	Utfall 2023	Budget 2023
Regionala utvecklingsnämnden	0	0	0
<i>varav Regional utveckling</i>	0	0	0
Hälso- och sjukvårdsnämnden	72	129	144
<i>varav Länssjukvårdsområde Somatik</i>	55	117	116
<i>varav Länssjukvårdsområde Psykiatri och habilitering</i>	1	0	1
<i>varav Närsjukvårdsområde Söder</i>	5	4	15
<i>varav Närsjukvårdsområde Väster</i>	2	2	1
<i>varav Närsjukvårdsområde Norr</i>	3	2	2
<i>varav Rättspsykiatriska regionkliniken</i>	0	0	0
<i>varav Folk tandvården</i>	6	4	9
<i>varav Patientsäkerhet, utveckling och forskning</i>	-	0	0
Regionstyrelsen	16	16	17
<i>varav Regionledningsförvaltningen**</i>	16	16	17
Investeringsplan, projekt	300	420	420*
<i>varav inventarier</i>	1	6	0*
<i>varav fastigheter</i>	299	414	420*
Summa investeringsutgifter	387	565	581*

* Inkl. tillkommande kompletteringsbudget för överskjutande medel från 2022 för fastighetsinvesteringar.

** Kostnämnden Sollefteå samt Företagshälsovårdsnämnden ingår i denna post (utfall 2023 är dock 0 mnkr).

Regionfullmäktige beslutade i november om kompletteringsbudget, där vissa överskjutande investeringsmedel från 2022 godkändes att nyttjas 2023 innebärande 17 miljoner extra till investeringsplan, fastighetsprojekt, vilket ingår i ovan summa budget.

REGIONENS INVESTERINGSUTGIFT PER HUVUDVERKSAMHETSOMRÅDE, miljoner kronor

Huvudverksamhetsområde	Investeringsutgift
Primärvård	32
Specialiserad somatisk vård	172
Specialiserad psykiatrisk vård	109
Tandvård	4
Övrig hälso- och sjukvård	8
Utbildning, kultur, regional utveckling	0
Serviceverksamheter med mera ¹	240
Summa investerat	565

1) Medicinsk service (ex operation, intensivvård, lab och röntgen), samt fastighetsförvaltning.

Regionens investeringsutgifter är främst inriktade på specialiserad somatisk vård, samt medicinsk service såsom operation, intensivvård, laboratorium och röntgen. Under 2023 har byggnation av ny Rättspsykiatrisk regionklinik påbörjats.

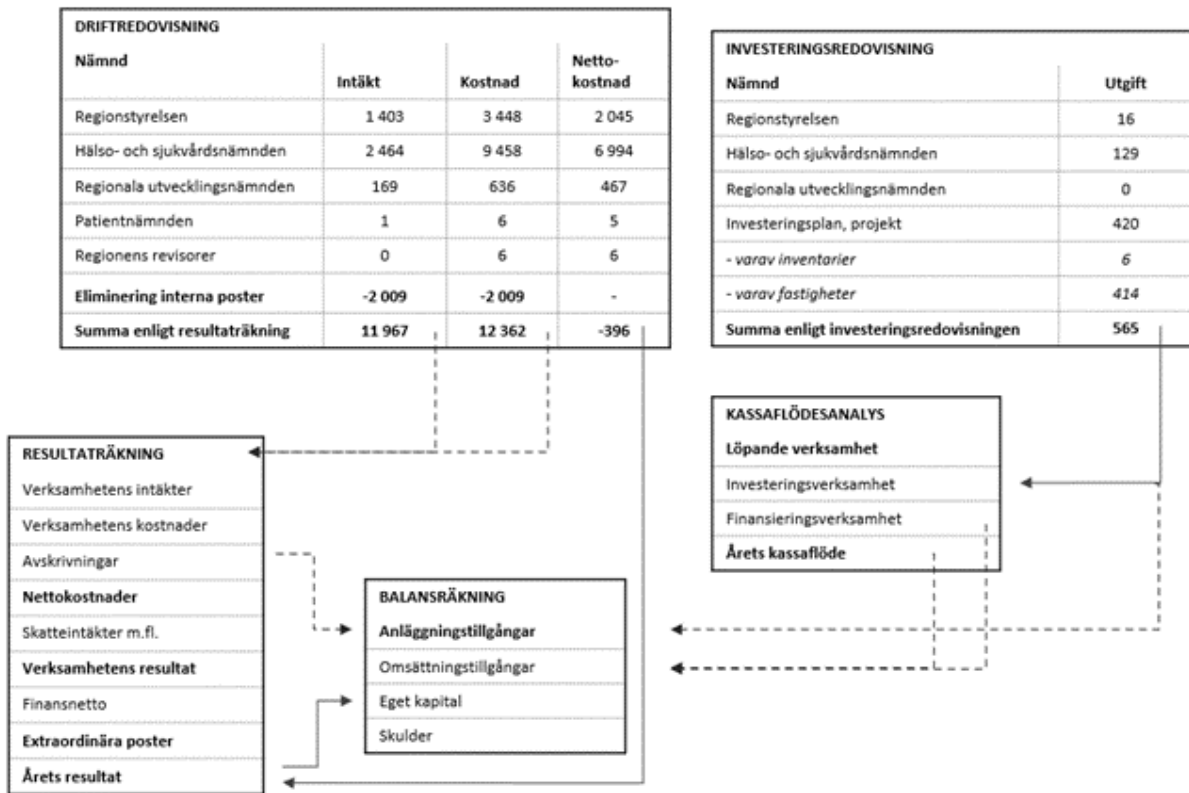
EXEMPEL PÅ STÖRRE INVESTERINGAR, miljoner kronor

	Utfall 2023	Budget 2023*	Total ram*	Total beräknad utgift ¹
Ombyggnad onkologi, dagvård Sundsvall	15	15	156	156
Lungmottagning, Sundsvall	20	20	24	25
Ombyggnad operationscentrum Örnsköldsvik	87	87	264	267
Ätstörningsenhet Sundsvall	15	15	20	24
Administrativa lokaler, inklusive Regionens Hus Härnösand	76	76	175	156
Nybyggnad Hälsocentral Själevad	36	36	69	64
Vårdlokaler Nacksta, Rättspsykiatriska Regionkliniken	108	108	607	607
Utrustning, operationsrobot Sundsvall	15	20	20	15
Övrigt	193	204	-	-
Investeringar totalt, fastigheter och utrustning	565	581	-	-

* Inkl. tillkommande kompletteringsbudget 17 mnkr, från överskjutande medel 2022 för fastighetsinvesteringar. Förskjutningar har skett i tid för utfallen mellan olika projekt.

1) Avser investeringens totala beräknade utgifter, över den totala projekttiden.

ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV DRIFT- OCH INVESTERINGSREDOVISNINGENS SAMBAND MED ÅRSREDOVISNINGENS ÖVRIGA DELAR

Not: Pilarna ska påvisa sambanden mellan olika delar i årsredovisningens ekonomiska redovisning; *Heldragen pil* = slutsummering som motsvarar poster i vardera tabell. *Streckad pil* = värdet av den enskilda posten påverkar posten i nästa tabell.

Bilden visar totalt fem tabeller, där sambandet mellan dessa överskådligt illustreras genom pilar mellan dem.

Både intäkter och kostnader från driftredovisningen, får påverkan på resultaträkningen samt att Driftredovisningens summerade nettokostnad motsvarar resultaträkningens Årets resultat, vilket visas med en streckad pil däremellan.

Resultaträkningens post Avskrivningar påverkar Balansräkningens post med Anläggningstillgångar, vilket illustreras med en streckad pil.

En heldragen pil, visar därtill, att resultaträkningens Årets resultat, motsvarar posten som syns i Balansräkningens Eget kapital.

Investeringsredovisningens totalsumma, motsvarar Kassaflödesanalysens post för investeringsverksamhet vilket syns i bilden som en heldragen pil, liksom att samma totalsumma också påverkar Balansräkningens Anläggningstillgångar vilket i sin tur syns genom en streckad pil.

Från Kassaflödesanalysen visar bilden, genom två streckade pilar, att utfallet från Finansieringsverksamhet och från Årets kassaflöde, påverkar balansräkningens Omsättningstillgångar.

MILJÖ OCH HÅLLBARHET

Region Västernorrlands miljö- och hållbarhetsarbete utvecklas löpande och organisationen är certifierad enligt ISO 14 001, där samtliga verksamheter i länet som bedrivs i förvaltningsform omfattas. I och med certifieringen, görs både interna och externa miljörevisioner. Genom årets certifieringsrevision fick regionen en större avvikelse kopplat till kemikaliehantering, flera mindre avvikelser noterades på flera enheter, detta summerades ihop till en större avvikelse. Enheten för miljö och hållbarhet utvärderar tredjepartscertifieringen av miljöledningssystemet, ett arbete som fortsätter 2024.

2023 har ett förberedande arbete gjorts då ett nytt lagkrav gäller från 1 januari 2024; att sortera ut bioavfall från verksamheter. Samtliga verksamheter inom organisationen ska ställa för att kunna sortera sitt matavfall separat från övrigt restavfall.

Fler chefer än tidigare år har deltagit i utbildningen *Miljöledning för chefer*. Arbete har gjorts för att se över de betydande miljöaspekter som finns kopplat till processer, vilket har gett verktyg för att effektivisera miljöledningssystemet. Årshjul för uppföljning av miljöledningssystemet finns i Hypergene för att underlätta och förenkla för regionens chefer. Egenkontrollen för lagefterlevnad har förenklats.

Hållbarhetsplan 2020–2024

Hållbarhetsplanens genomförande har på en övergripande nivå, inte gått i den takt som krävs för att målsättningarna ska nås fullt ut till 2024. En separat uppföljning av planen med utvärdering av dess målområden upprättas årsvis och tillställs regionfullmäktige.

Utbildningsmaterial har producerats för hela organisationen. Merparten av förvaltningens enheter har genomfört utbildningen. Material att utveckla hållbara enheter har tagit fram på temat social hållbarhet. En pilot har testats vid Sundsvalls sjukhus, med bra resultat. Arbete pågår i de grupper som utsågs hösten 2022, för att stärka förutsättningarna för att nå målen i hållbarhetsplanen och målen i klimatbudgeten.

2023 har en regionövergripande fordonsriktlinje antagits, som tydligt anger att det mest klimat- och miljösmarta bränslet ska väljas i organisationens fordon. Under våren fastställdes gemensamma riktlinjer för kemikaliekrav i de fyra norrlandsregionerna. Arbetet stärker möjligheterna till kemikaliesmarta upphandlingar. Arbetet fortgår enligt plan vad gäller diplomeringen för Fairtrade.

Hållbara inköp och upphandling inom Region Västernorrland

Inköp och upphandling är viktiga delar för en hållbar organisation och en hållbar utveckling. *Nationella kansliet för hållbar upphandling*, som finansieras av samtliga regioner, har vidareutvecklats inom ett antal processer under året. En reviderad uppförandekod för leverantörer och kontraktsvillkor för hållbara leveranskedjor har lanserats.

Utöver detta har Region Västernorrland samarbetat med norrlandsregionerna i *Område A*. Samarbetet rör krav, uppföljning och revision gällande inköpskategorierna kirurgiska instrument, vårdrelaterad papper och plast och medicinsk grundutrustning.

Internt har arbetet med kravställande i prioriterade upphandlingar löpt på. Utmaningar visar sig ofta vid kravställan på drivmedel för transporter där risk och oro finns kring ökade kostnader för organisationen samt att infrastrukturen för förnybara drivmedel inte är fullständig i länet.

ANDEL (INKÖP) EKOLOGISKA OCH RÄTTVISEMÄRKTA LIVSMEDEL

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Andel ekologiska	38 %	35 %	33 %
Andel rättvisemärkta	13 %	15 %	14 %

Andelen ekologiska livsmedel (mätt i andel av totala kostnaden för inköpta livsmedel) har minskat i relation till föregående år. 14,3 procent av de inköpta livsmedlen var rättvisemärkta och 13,3 procent var Fairtrade-märkta, i stort samma nivå som 2022.

Fortsatt energieffektivisering och satsningar på förnybar energi

Totalt använd el- respektive normalårskorrigerad värmeanvändning har för helår 2023 jämfört med helår 2022 sammantaget minskat med 1 056 MWh. Vattenanvändningen har ökat med 5 714 m³.

Mediaanvändning per ytenhet (bruksarea) för helår 2023 jämfört med helår 2022.

- Elanvändning har minskat med 4 procent.
- Normalårskorrigerad värmeanvändning har ökat med 2,5 procent.
- Vattenanvändning har ökat med 4 procent

Totalt har energianvändningen minskat med -1 procent under året. Målbilden för 2023 var en minskad energianvändning på -2 procent. Bidragande orsaker till att inte full effekt uppnåtts är bland annat stora pågående ny- och ombyggnadsprojekt. Förutsättningarna bedöms dock fortfarande goda för att Hållbarhetsplanens energieffektiviseringsmål ska uppnås, dock kommer det att krävas fokus på energifrågan under 2024 inom ett flertal områden. Installationsinsatser av soleanläggningar följer hållbarhetsplanens mål att minst 4 procent av använd el ska komma från solex 2024.

EL- OCH VÄRMEANVÄNDNING

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Budget/planerat 2023
El använd (MWh) (köpt el + solex)	35 631	34 643	33 077	34 000
<i>El (kWh/m²BRA o år)</i>	<i>79</i>	<i>77</i>	<i>74</i>	<i>76</i>
Värme¹ (MWh)	38 702	34 993	35 503	34 600
<i>Värme (kWh/m²BRA o år)</i>	<i>86</i>	<i>78</i>	<i>80</i>	<i>76</i>
Egenproducerad el, solex (MWh)	799	803	734	850
Vatten (m³)	194 637	183 502	189 216	181 000
<i>Vatten (l/m²BRA o år)</i>	<i>432</i>	<i>408</i>	<i>424</i>	<i>402</i>

1) Normalårskorrigerad värmeanvändning med hänsyn tagen till variationer i väder mellan åren (Energiindex).
Not: m²BRA = m² Bruksarea.

FÖLJETAL – VERKSAMHETSSTATISTIK

Fortsatt process behövs för vidareutveckling av Region Västernorrlands övergripande redovisning avseende verksamhetsstatistik, med ett urval som tar sin utgångspunkt i förvaltningarnas återsrapportering till nämnderna. Utveckling i relation till nya styrmodellen pågår fortfarande.

Regiongemensamt

Vårdval Västernorrland, primärvård

PRIMÄRVÅRD VÄSTERNORRLAND¹

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Antal vårdkontakter	959 810	968 604	979 632
Antal distanskontakter	214 933	208 044	195 914

1) Regiondrivna hälsocentraler och privata vårdcentraler
Källa: Power BI 2024-01-15

PRIMÄRVÅRD PRIVAT REGI

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Antal vårdkontakter	342 862	353 369	353 377
Antal distanskontakter	57 896	58 596	60 880

Källa: Power BI 2024-01-15

Not: Totalt antal vårdkontakter omfattar kontaktformerna: Kvalificerad brev- respektive telefonkontakt, hembesök, hemsjukvårdsbesök, Mottagningsbesök, Annan plats samt Video distansbesök.

Primärvården som helhet redovisar en liten ökning av antal vårdkontakter jämfört med år 2022 och 2021. Många hälso- och vårdcentraler har brist på personal vilket kan påverka antalet vårdkontakter.

Antalet distanskontakter (vilket motsvarar kvalificerade telefonkontakter, kvalificerade brevkontakter samt videodistanskontakter) har minskat något i primärvårdens egenregi mellan åren 2021–2023, medan det skett en marginell ökning i privatdrivna verksamheterna.

Lokaler

REGIONFASTIGHETER, LOKALER

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Budget 2023
Bruksarea m ²	450 113	449 641	449 241	450 100
Lokalarea m ²	376 621	376 165	375 928	376 600
Vakanta lokaler m ²	13 029	12 396	13 402	13 600
Vakansgrad %	3,5	3,3	3,5	3,6

De vakanta lokalerna har ökat något, men ligger fortsatt på en lägre nivå i jämförelse med den generella nivån på 5 procent av fastighetsbeståndet, som beräknats för att möjliggöra flytt och ombyggnader.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Folktandvården

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Andel vuxna kallade i tid	65,5 %	57 %	45,5 %
Andel uteblivande patienter	4,8 %	4,9 %	4,6 %
Antal undersökningar	38 691	34 540	32 939
Antal vårdtimmar	118 224	111 202	108 844
Antal vårdtillfällen	176 260	162 273	154 406

Utifrån aktuella följetal kan ses att den totala vårdtiden, antal undersökningar och antal vårdtillfällen har sjunkit under året. Folktandvården beskriver utvecklingen som en direkt konsekvens av minskat antal årsarbetare och sysselsättningsgrad.

Trots förlängda revisionsintervall och ökad effektivitet ute på enheterna ser vi fortfarande en nedåtgående trend hos andelen vuxna kallade i tid. Även denna utveckling ses som en direkt effekt av den allt mer tilltagande resursbristen.

Folktandvården har aktivt under många år arbetat med att försöka minska uteblivandetiden. Att andelen uteblivande barn och vuxna har minskat något ser Folktandvården positivt på, då även små förändringar i detta följetal innebär stora skillnader för verksamheten både ekonomiskt och behandlingstid.

Hälso- och sjukvård, egen regi

URVAL FÖLJETAL

	Utfall 2021*	Utfall 2022*	Utfall 2023
Antal vårdkontakter, primärvård ¹	616 948	615 236	626 339
Antal vårdkontakter, specialiserad öppen vård ¹	611 519	625 275	672 404
Antal vårddagar, specialiserad slutenvård ²	174 301	183 469	186 294
Andel oplanerade återinskrivningar inom 30 dagar i slutenvård	15,9 %	15,9 %	16,1%

Källa: Power BI, Uttag 2024-01-18

Not: * Uppdaterade utfall i relation till RVN årsredovisning 2022, då statistiksystemet uppdateras kontinuerligt.

- 1) Totalt antal vårdkontakter omfattar kontaktformerna: *Kvalificerad brev- respektive telefonkontakt, hembesök, hemsjukvårdsbesök, Mottagningsbesök, Annan plats* samt *Video distansbesök*.
2) Inkl Rättspsykiatriska regionkliniken

OPERATIONER

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Dagkirurgiska operationer	6 472	6 925	7 257
Polikliniska operationer	6 970	6 974	8 256
Slutenvårdsoperationer	6 560	6 739	7 608
Totalt	20 002	20 638	23 121

Källa: PowerBI med källsystem Orbit (Dagkirurgi & slutenvårdsoperationer) respektive SystemCross (polikliniska operationer).

Antalet vårdkontakter inom primärvård och öppen specialistvård har ökat under det senaste året, 1,8 procent respektive 7,5 procent i antalet vårdkontakter jämfört med föregående år. Fördelningen av kontaktformer är relativt oförändrad mellan åren 2022 och 2023. Antalet operationer har ökat sett på totalen, med ca 12 procent jämfört med 2022.

Även antalet vårddagar har ökat, en ökning på 1,5 procent. Medelvårdtiden är relativt oförändrad jämfört mellan 2022 och 2023, 5,48 respektive 5,52 dygn.

Regionala utvecklingsnämnden

Regional utveckling

FOLKHÖGSKOLOR, antal deltagarveckor¹

Deltagarveckor	Utfall 2021	Utfall 20220	Utfall 2023	Ingångsvärde 2023
Ålsta	7 186	7 301	7 299	7 179
Hola	5 781	6 371	6 490	6 272
Örnsköldsvik	5 000	5 006	5 232	5 000
Totalt	17 967	18 678	19 021	18 451

1) Avser det generella statsbidraget, dvs omfattar ej uppdragsutbildningar etcetera.

Ambitionen är att ligga så nära ingångsvärdet som möjligt eftersom det i dagsläget inte går att få kostnadstäckning för deltagarveckor över ingångsvärdet. Resultatet visar att det sker en viss överproduktion även 2023. Skolorna har kommit överens om att producera runt 60 procent av deltagarveckorna januari–juni för att skapa en bättre balans över året. Med anledning av det har antalet producerade deltagarveckor första halvåret ökat sedan 2022.

Från 2024 kommer antalet deltagarveckor att sänkas med cirka 3 procent vilket kommer att ställa krav på återhållsamhet.

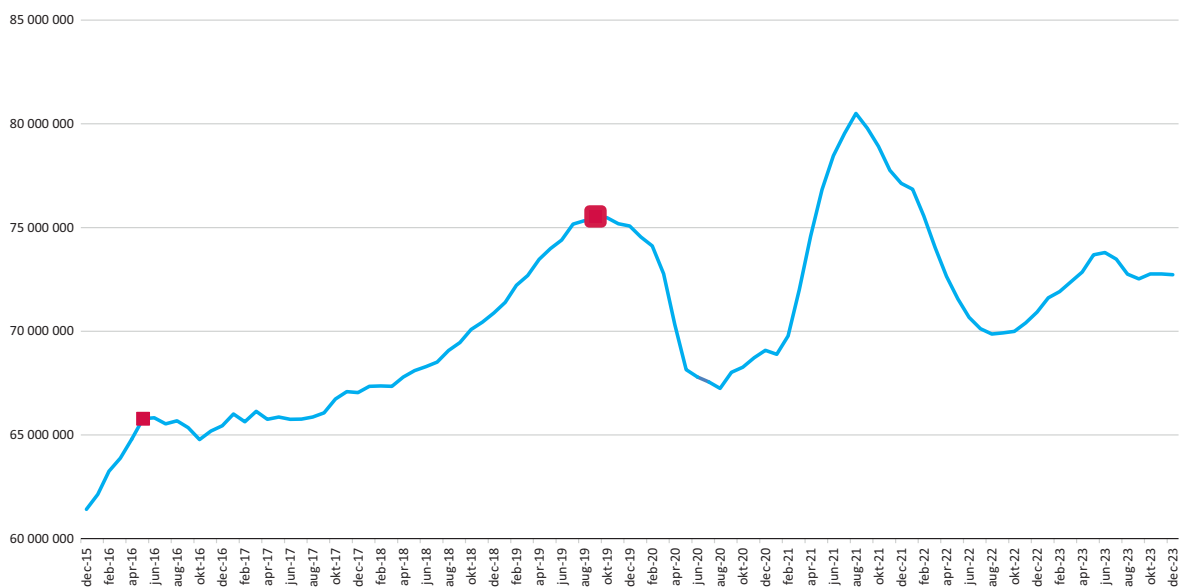
KOLLEKTIVTRAFIK, antal resor (regionfinansierad trafik)

Antal resor, resenärer som stigit på i Västernorrland	Utfall 2021	Utfall 20220	Utfall 2023	Förändring 2022–2023 (andel)
Tågresor Norrtåg	255 054	442 443	494 406	+ 11,7

Pandemins effekter har haft stor påverkan på invånarnas resvanor, vilket påverkat regional kollektivtrafik på olika sätt.

Tågresandet är 2023, fortsatt starkare än före pandemin, med fler resenärer. Tågresandet ökade mycket snabbt när restriktionerna upphörde (i början av 2022) och återhämtade sig i princip till nivåerna från 2019 på några månader, med vissa undantag.

Busstrafiken tappade mellan hälften och en tredjedel av alla resenärer under tiden med restriktioner, återhämtningen har gått långsamt med några få undantag. Nivån på bussresandet i länet tycks 2023 ha planat ut och ligger fortsatt på en nivå som är lägre än innan pandemin (2019).

KOSTNADER SJUKRESOR, kronor

Jämfört med 2022 syns ökade kostnader för 2023. Arbetet fortgår för en förflyttning av fler sjukresor från taxi till kollektivtrafik. Samordningen har fortsatt att öka, dock är det några procentenheter kvar till 2019 års nivå.

Den första röda punkten (våren 2016) är när egenavgifter höjdes, den andra röda punkten är införandet av central bedömningsfunktion i september 2019.

Kostnämnden Sollefteå**ANTAL PORTIONER**

Kund	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Budget 2023
Sollefteå sjukhus	39 834	35 034	31 411	41 000
Sjukhusets restaurang/café	7 867	3 628	24	0
Sollefteå kommun	135 518	137 588	138 765	140 000
Hemtjänsten matlådor	27 529	32 301	38 300	30 000
Totalt	210 748	208 551	208 500	211 000

Sollefteå sjukhusavdelning 17 är fortsatt stängd pga. Bemanningsbrist, vilket genererar minskad försäljning av måltider. Regionens minskande avrop av portioner uppvägs nästan av kommunens ökande avrop. Kostnämnden Sollefteå uppvisar med anledning av detta, ett mindre överskott för 2023.

Patientnämnden

ANTAL INKOMNA ÄRENDE

Kontaktorsak	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Varav kvinnor	Varav män	Varav okänt kön
Vård och behandling	282	342	295	169	126	-
Resultat	71	61	36	19	17	-
Kommunikation	453	435	390	229	160	1
Dokumentation och sekretess	54	61	57	39	18	-
Ekonomi	30	20	34	16	18	-
Tillgänglighet	153	236	183	90	92	1
Vårdansvar och organisation	77	107	90	52	38	-
Administrativ hantering	63	69	51	28	23	-
Övrigt	22	14	7	2	5	-
Totalt	1 205	1 345	1214¹	644	497	2

1) Utifrån förändringar i handläggningen ingår 71 informationsärenden i totalsumman. Tidigare har dessa återfunnits under uppräknade kategorier.

Inkomna synpunkter och klagomål kategoriseras utifrån patientnämndernas nationella gemensamma huvudkategorisering enligt ovanstående tabell. För året ses en nedgång av ärenden från föregående år, men på samma nivå som för 2021. De tre största huvudkategorierna är *Vård och behandling*, *Kommunikation* och *Tillgänglighet*.

För 2023 har de flesta av de ärenden som rört barn och unga, varit inom *Vård och behandling*, tätt följt av *Kommunikation* och *Tillgänglighet*. Antalet ärenden för barn och unga upp till och med 19 år var 105 registrerade ärenden 2023, vilket är en liten minskning från 2022 då 111 ärenden registrerades.

Patientnämnden följer särskilt de ärenden som på olika sätt berör cancer, och under året har 32 ärenden inkommit och sänts i avidentifierad form till Regionalt Cancercentrum Norr. En nedgång jämfört med fjolårets 41 ärenden. 60 procent av synpunkterna 2023 härrör till somatisk specialistsjukvård medan resterande rör primärvård. Patienter och anhöriga har framfört oro över att undersökningar, diagnos och behandling blivit fördröjda. Inkomna synpunkter rör även bristande information och kommunikation samt att man som patient inte känt sig lyssnad till i sina kontakter med vården.

FÖLJETAL – VISIONEN; LIV, HÄLSA OCH HÅLLBAR UTVECKLING

Region Västernorrlands uppdrag som demokratiaktör innebär bland annat att skapa förståelse och legitimitet för regionens uppdrag samt att genom öppenhet, transparens och dialog ge invånarna möjlighet att delta i den demokratiska processen. Ytterst kommer regionens arbete att speglas i bilden av hur andra ser på oss, som verksamhet och samhällsbyggare. Därför följs olika dimensioner upp, utifrån befolkningens syn på Region Västernorrlands tjänster och utbud, med relevans gentemot regionplanens samlade målområden och med koppling till visionen.

Nedan visas senast tillgängliga utfall.

BEFOLKNINGENS FÖRTROENDE FÖR HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2023 Alla regioner
Befolkningens förtroende för hälso- och sjukvården som helhet	46 % <i>Kvinnor: 43 % Män: 50 %</i>	48 % <i>Kvinnor: 47 % Män: 49 %</i>	61 % <i>Kvinnor: 58 % Män: 64 %</i>
Andel medborgare som anser att de i stor/mycket stor utsträckning har tillgång till den hälso- och sjukvård de behöver	80 % <i>Kvinnor: 80 % Män: 80 %</i>	80 % <i>Kvinnor: 80 % Män: 79 %</i>	84 %
Positiv inställning till 1177 vårdguidens e-tjänster	79 % <i>Kvinnor: 78 % Män: 79 %</i>	79 % <i>Kvinnor: 82 % Män: 73 %</i>	78 %

Källa: Hälso- och sjukvårdsbarometern (årligen)

Under pandemin, 2020 och 2021, steg förtroendet för hälso- och sjukvården över hela landet. 2022 syntes en genomgående nationell tillbakagång i alla regioner, för Region Västernorrland del innebar det en markant minskning från 2021 års resultat 60, till 46 procent 2022. 2023 har värdet gått upp något och ligger på 48 procent. Förtroendet ligger dock fortfarande i botten jämfört med övriga landet.

Resultatet avseende förtroendet för hälso- och sjukvården (som helhet, för sjukhusen respektive för hälso- och vårdcentralerna) för Region Västernorrland är generellt lägre än rikets genomsnitt. Dock syns vissa förbättringar i alla tre undersökningsområden, mellan 2022 och 2023. Skillnaderna inom länet är också stora.

8 av 10 av de tillfrågade har svarat att de har tillgång till den vård de behöver, dock är Region Västernorrlands resultat lägre än rikets. Avseende positiv inställning till 1177, uppgår Västernorrlands andel till 79 procent. Motsvarande andel för riket, var 78 procent i både 2022 och 2023 års enkät.

PATIENTNÖJDHET SPECIALISERAD SLUTENVÅRD

	Utfall 2021 RVN	Utfall 2023 RVN	Utfall 2023 Alla regioner
Positivt helhetsintryck (Dimensionsvärde)			
Alla (specialiserad sjukhusvård slutenvård - vuxen)	91	89	89
<i>Kvinnor</i>	90	89	88
<i>Män</i>	93	90	91
Alla (specialiserad sjukhusvård öppenvård - vuxen)	92	90	90
<i>Kvinnor</i>	91	90	90
<i>Män</i>	93	91	91

Källa: Nationell patientenkät

Under mars och april genomfördes Nationell patientenkät för den somatiska sjukhusvården i länet. Region Västernorrlands resultat i alla dimensionsvärden¹⁶ är jämförbara med rikets snitt för både slutenvård och öppenvård. Avseende det sammanvägda helhetsintrycket, ligger RVN:s resultat marginellt högre (+0,2 respektive 0,3) än rikets genomsnitt.

Svarsfrekvensen i de nationella patientenkäterna ovan, låg mellan 57 respektive 53 procent (slutenvård respektive öppenvård). Motsvarande svarsfrekvens för riket som helhet var 52 procent för både slutenvård och öppenvård. Generellt besvarades enkäterna i något högre utsträckning av kvinnor än av män.

PATIENTNÖJDHET PRIMÄRVÅRD, läkarbesök (vuxen patient)

	Utfall 2021 RVN	Utfall 2023 RVN	Utfall 2023 Alla regioner
Positivt helhetsintryck (Dimensionsvärde)			
Alla (primärvård, offentlig och privat regi)	79	80	80
<i>Kvinnor</i>	78	79	79
<i>Män</i>	81	81	82

Källa: Nationell patientenkät

Under hösten 2023 genomfördes Nationell patientenkät för primärvården, där drygt

4 000 av länets patienter har tyckt till om sitt läkar- och sjuksköterskebesök. Majoriteten av de tillfrågade upplever att de blivit mycket väl bemötta och respekterade av vårdpersonalen. Störst andel positiva svar får frågor som rör respekt och värdighet, därefter om personalen bemött patienten med medkänsla och omsorg. Tillgängligheten upplevs som god, till exempel att det var enkelt att ta sig till vårdcentralen eller att det fanns möjlighet att ställa frågor. Lägst värden återfinns under dimensionen Kontinuitet & koordinering.

I tabellen ovan återges specifikt, dimensionsvärdet gällande samlat *Helhetsintryck*, dimensionspoäng *avseende läkarbesök (vuxna respondenter, ca 2 600 enkätsvar)*. Resultaten ligger på jämförbar nivå med riket i stort. Svarsfrekvensen i enkäten låg på 48 procent för Region Västernorrland (41 procent för riket som helhet). Generellt besvarades enkäterna i något högre utsträckning av kvinnor än av män.

16) De 7 dimensionerna är: Helhetsintryck, Kontinuitet & koordinering, Tillgänglighet, Emotionellt stöd, Delaktighet & Involvering, Respekt & Bemötande, Information & kunskap.

SAMMANFATTANDE OMDÖME OM FÖRETAGSKLIMATET (1-6)

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Timrå	4,6	4,4	4,7
Sollefteå	3,8	3,7	3,8
Kramfors	3,5	3,5	3,7
Ånge	3,2	2,9	3,4
Härnösand	3,2	3,4	3,3
Sundsvall	3,0	2,9	3,0
Örnsköldsvik	2,6	2,6	2,8
Västernorrland	3,3	3,2	3,5

Källa: Svenskt Näringsliv undersökning

Svenskt Näringsliv sammanställer varje år en ranking av det lokala företagsklimatet i Sveriges 290 kommuner. Syftet är att visa var i landet det är mest gynnsamt att starta och driva företag. Snittomdömet för samtliga kommuner blev 3,5 på den 6-gradiga omdömesskalan vilket kan jämföras med början av 2000-talet då kommunerna landade på 3,2 i snitt.

För Västernorrland visar sammanställningen att fyra av sju kommuner går framåt i näringslivsrankingen; Ånge, Kramfors, Örnsköldsvik och Härnösand går fram flera placeringar. Timrå kommun behåller sin andraplats 2023.

MEDBORGARUNDERSÖKNINGEN

	Kommun	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Kommunen sköter sina olika verksamheter bra, andel (%)	Timrå	89,1 %	87,4%	87,2 %
	Härnösand	77,1 %	84,1%	75,2 %
	Sundsvall	73,5 %	75,8 %	71,5 %
	Västernorrland	75,8 %	75,9 %	72,1 %

Källa: SCB:s medborgarundersökning (mäts per kommun med olika intervall)

I SCB:s medborgarundersökning får kommunens invånare tycka till om sin kommun och dess verksamheter. Kommuner deltar frivilligt vid intresse att genomföra undersökningen. Några av de områden som undersöks är skola och omsorg, boende och boendemiljö, trygghet i samhället, jämlikhet och integration samt förtroende.

BEGREPPSFÖRKLARINGAR

Anläggningstillgång:

Tillgång avsedd för stadigvarande innehav såsom fastigheter och inventarier.

Ansvarsförbindelse:

Pensionsskuld som uppkom före 1998, visas som en ansvarsförbindelse inom linjen, det vill säga utanför balansräkningen.

Avskrivningar:

Planmässig värdeminskning av anläggningstillgångar.

Avvikelse:

Händelse som medfört, eller som hade kunnat medföra, något oönskat.

Balansräkning:

Visar ekonomisk ställning vid årets slut uppdelat på tillgångar, eget kapital, avsättningar och skulder.

Civilsamhället:

Sveriges riksdag definierar det civila samhället som en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen.

Eget kapital:

Regionens totala kapital består av anläggningsskapital (bundet kapital i anläggning med mera) och rörelsekapital (fritt kapital för framtida drift och investeringsändamål).

Diagnosrelaterade grupper (DRG):

DRG är ett verktyg för att gruppera vårdkontakter till större medicinskt relevanta och kostnadsmässigt lika grupper. Vårdkontakter kan viktas med avseende på resurstyngd, med hjälp av uppgifter från Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och regioner. Prestationen utgörs av summerade viktade vårdtillfällen och besök, och uttrycks i så kallade DRG-poäng.

Finansnetto:

Skillnaden mellan finansiella intäkter och finansiella kostnader. Vanliga delposter är ränteintäkter, räntekostnader, utdelningar, kapitalvinster och kapitalförluster på aktier samt valutakursdifferenser. Från 2019 ingår realiserade värdeförändringar på kortfristiga placeringar.

God ekonomisk hushållning:

Kommuner och region ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller regionen. För verksamheten ska anges mål och riktlinjer, respektive att det för ekonomin ska anges finansiella mål, som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Hållbar utveckling:

Utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Det finns tre dimensioner av hållbar utveckling; Ekologisk hållbarhet innefattar allt som har med jordens ekosystem att göra. Den sociala hållbarhetsdimensionen handlar till stor del om välbefinnande, rättvisa, makt, rättigheter och individens behov samt den ekonomiska hållbarheten, dvs hur ekonomin kan utvecklas utan att miljö eller den sociala utvecklingen påverkas negativt.

Interimsfordring/interimsskuld:

Fordringar och skulder som bokas upp för att hänföra intäkter och kostnader till rätt period/räkenskapsår. De består av förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, samt förutbetalda intäkter och upplupna kostnader.

Internränta:

Kalkylmässig kostnad för det kapital (bundet i anläggnings- och omsättningstillgångar) som används inom en viss verksamhet.

Investeringsredovisning:

Redovisar det gångna årets investeringsverksamhet.

Kassaflödesanalys:

Visar hur årets drift-, investerings- och låneverksamhet med mera bidragit till förändringen av de tillgängliga medlen, dvs kassa, bank och plusgiro samt kortfristiga placeringar.

Kompetensförsörjning:

Process i organisationen för att fortlöpande säkerställa rätt kompetens för att nå verksamhetens mål och tillgodose dess behov.

Kortfristiga fordringar och skulder:

Fordringar och skulder som förfaller till betalning inom ett år från balansdagen.

Likviditet/Likvida medel:

Betalningsberedskap på kort sikt (förmåga att betala skulder i rätt tid).

Långfristiga skulder:

Skulder som förfaller till betalning senare än inom ett år.

Medelskatekraft:

Beräknat genomsnitt av skattekrönor per invånare i riket.

Nettoinvesteringar:

Investeringsutgifter efter avdrag för investeringsbidrag med mera.

Nyckeltal:

Mäter förhållandet mellan två storheter.

Omsättningstillgångar:

Tillgång som beräknas innehas kortvarigt, exempelvis bankmedel, förråd och kundfordringar.

Redovisning:

Information som kan kvantifieras i antal eller belopp och som är avsedd för styrning och uppföljning av verksamheten.

Resultaträkning:

Redovisning av samtliga intäkter och kostnader samt förändring av eget kapital.

Resultatutjämningsreserv:

Det finns enligt kommunallagen en möjlighet att reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR). Denna reserv kan sedan användas i balanskravsutredningen främst för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel.

Skattekrona:

Den beskattningsbara inkomsten räknad i hundratal kronor.

Skatteutjämningsbidrag:

Bidrag från staten till kommuner och regioner för att utjämna skillnader i deras ekonomiska förutsättningar att lämna invånarna likvärdig lagstadgad service. Systemet syftar till att utjämna skillnader både i fråga om kostnader och intäkter mellan kommuner och mellan regioner.

Soliditet:

Andelen eget kapital i procent av de totala tillgångarna, dvs graden av egna finansierade tillgångar.

Utdebitering:

Det skatteuttag som görs från exempelvis regionen i form av regionskatt. Anges i kronor och ören per skattekrona.

Utfall:

Redovisning hänförlig till viss tidsperiod.

Volymförändring:

Mått på verksamhetsförändring i fasta priser, justerat för inflation.

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2023

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse, nämnder och fullmäktigeberedningar och genom utsedda lekmannarevisorer den verksamhet som bedrivits i regionens företag.

Styrelse, nämnder och beredningar ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten har bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och regionens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Vår sammantagna bedömning är att *Hälso- och sjukvårdsnämnden* inte har bedrivit verksamheten på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt eftersom nämndens åtgärder för att reducera kostnader har varit otillräckliga. Nämnden redovisar för år 2023 ett underskott på - 694 mnkr, vilket kan jämföras med budgeten på - 150 mnkr. Vi bedömer vidare att verksamheten inte har bedrivits på ett fullt ut ändamålsenligt sätt, bland annat med anledning av redovisad måluppfyllelse. Tillgängligheten till vården är även otillfredsställande. Vi bedömer att nämndens interna kontroll inte har varit tillräcklig, framför allt med anledning av vad som ovan anförts. Vi anser i övrigt att det är en allvarlig brist att plan för informationshantering inte har upprättats samt att anmälan av delegationsbeslut inte har skett.

Vår sammantagna bedömning är att *Regionala utvecklingsnämnden* har bedrivit verksamheten på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer vidare att verksamheten har bedrivits på ett i huvudsak ändamålsenligt sätt. Det finns samtidigt mål som baseras på kvalitativa bedömningar, vilka vi inte kan värdera. Vi bedömer att den interna kontrollen i huvudsak har varit tillräcklig. Vi anser i övrigt att det är en allvarlig brist att plan för informationshantering inte har upprättats.

Vår sammantagna bedömning är att *Regionstyrelsen* har bedrivit verksamheten på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer vidare att verksamheten har bedrivits på ett i huvudsak ändamålsenligt sätt. Vi anser dock att styrelsen inte har säkerställt en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll avseende budgeten. Vi anser även att styrelsens styrning och uppföljning av den egna verksamheten behöver utvecklas. Dokumenthanteringen med informationshanteringsplaner som grund behöver intensifieras och färdigställas. Vi bedömer att styrelsens interna kontroll i huvudsak har varit tillräcklig. Regionens process för den interna kontrollen, för vilken styrelsen har ett övergripande ansvar, behöver dock utvecklas.

Vi är vidare kritiska till att Regionstyrelsen föreslagit Regionfullmäktige att inte återställa den del av det negativa balanskravsresultatet för 2023 som hänförs till inflationens extra påverkan på pensionskostnaderna, 351 mnkr. Vi kan inte se att de skäl som anförts faller inom ramen för kommunallagens intentioner. Även om en ändamålsenlig verksamhet är viktig att säkerställa, ser vi med oro på konsekvenserna för regionens ekonomi om underskott inte återställs.

Vi bedömer att *Patientnämnden* i huvudsak har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen i huvudsak har varit tillräcklig.

Vi bedömer att *Kostnämnden i Örnsköldsvik* i huvudsak har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen i huvudsak har varit tillräcklig.

Vi bedömer att *Kostnämnden i Sollefteå*, i huvudsak har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen inte har varit helt tillräcklig.

Vi bedömer att *Företagshälsovårdsnämnden* i huvudsak har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Nämnden har dock inte beslutat om en verksamhetsplan i enlighet med regionens riktlinjer. Vi kan därmed inte bedöma om verksamheten har bedrivits i enlighet med en av nämnden fastställd plan. Vi bedömer att nämnden i huvudsak har bedrivit verksamheten från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att den interna kontrollen inte har varit tillräcklig.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande med undantag för redovisningen av finansiell leasing som vi inte kan bedöma. Regionen bör vidare göra en analys av behovet av att uppätta en sammanställd redovisning. Våra bedömningar avseende balanskravsresultatet med avseende på synnerliga skäl har redovisats ovan.

Vi bedömer sammantaget att resultatet inte är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige har uppställt. Vi bedömer sammantaget att resultatet endast i begränsad omfattning är förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige har uppställt. Det finns även mål som inte är möjliga att objektivt bedöma.

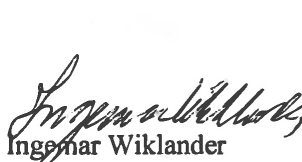
Vi riktar anmärkning mot Regionstyrelsen för att den föreslagit Regionfullmäktige att inte återställa den del av det negativa balanskravsresultatet för 2023 som hänförts till inflationens extra påverkan på pensionskostnaderna, 351 mnkr.

Vi riktar anmärkning mot Hälso- och sjukvårdsnämnden för att den inte har bedrivit verksamheten på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt eftersom nämndens åtgärder för att reducera kostnader har varit otillräckliga.

Vi tillstyrker att Regionfullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelsen och nämnderna samt enskilda ledamöter i dessa organ.

Vi tillstyrker att regionens årsredovisning för 2023 godkänns.

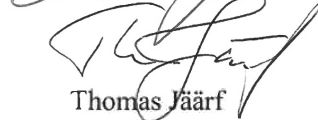
REGION VÄSTERNORRLANDS REVISORER

Ingemar Wiklander

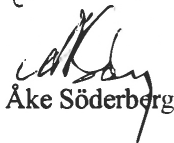

Ingemar Nilsson

Mikael Gäfvert

Björn Hellquist

Thomas Järf

Therese Rosbach

Åke Söderberg

WEBB-TV

Följ Regionfullmäktige via
www.rvn.se/region-webbtv

Du kan följa sammanträdena i direkt-sändning via webb-tv eller ta del av dem i efterhand på vår webbplats, www.rvn.se. Där hittar du även protokollen från alla politiska möten.

Region
Västernorrland

871 85 Härnösand

Telefon: 0611-800 00 Fax 0611-802 00

E-post: region.vasternorrland@rvn.se

www.rvn.se